Biblioteca Polirom

Philip Ó Ceallaigh

Şi te trezeşti râzând

POLIROM

Philip Ó Ceallaigh

Şi te trezeşti râzând

(de ceea ce credeai că-i suferinţă)

Traducere din limba engleză
de Dan Sociu

POLIROM
2012

© 2012 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

ISBN ePub: 978-973-46-2862-9
ISBN PDF: 978-973-46-2863-6
ISBN print: 978-973-46-2692-2

Coperta: Laurenţiu Midvichi
Foto copertă: Laurenţiu Midvichi

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

PHILIP Ó CEALLAIGH s-a născut în Waterford, Irlanda. A învăţat să citească folosindu-se de dialogurile din benzile desenate, iar la vârsta de nouă ani a făcut o pasiune pentru literatura SF. Din fericire, nu s-a oprit aici: printre preferinţele lui actuale se numără povestirile şi nuvelele lui Cehov, Hemingway şi Joyce, romanele lui Knut Hamsun, Céline şi Dostoievski şi poezia lui Charles Bukowski. Călător neobosit, Philip Ó Ceallaigh a trăit în diverse locuri, precum Anglia, Rusia, Spania, Statele Unite, Georgia sau Kosovo, schimbând slujbele la fel de frecvent ca domiciliile. Din 2000 s-a stabilit în Bucureşti, unde a lucrat ca scriitor independent, editor şi traducător. Asemenea majorităţii personajelor sale, este alergic la mediul corporatist, orarul fix şi meseriile bine plătite, drept care, pentru o scurtă perioadă de timp, a fost singurul irlandez care a muncit ilegal pe un şantier din România. După extraordinarul debut reprezentat de *Însemnări dintr-un bordel turcesc* (2006; Polirom, 2007), cu care a câştigat Premiul Rooney pentru Literatură Irlandeză, Glen Dimplex New Writers' Award şi elogiile criticilor britanici şi americani, a scris o doua culegere de povestiri, *Şi dulce e lumina* (2009; Polirom, 2009), publicată la prestigioasa Editură Penguin şi bucurându-se de acelaşi succes.

Cel mai recent volum al lui Philip Ó Ceallaigh, *Şi te trezeşti râzând* (2012), este de data aceasta un roman. Cu un aer de proză realist-minimalistă, cartea are asupra cititorului român efectul de literatură a insolitului. Realităţile noastre sunt ca deşertul pentru beduini – atât de familiare, că ne-au devenit de mult aproape invizibile. Nu mai vedem blocurile în care ne-am născut şi am trăit atâtea decenii, pentru că ne-am ataşat de ele. La fel se întâmplă şi cu străzile, cu relaţiile dintre oamenii de aici, cu perspectiva noastră asupra dragostei şi prieteniei, cu relaţiile de putere, cu distracţiile şi toate celelalte lucruri obişnuite şi întâmplătoare. Iar privirea proaspătă a protagonistului acestei poveşti, un scriitor la rândul său, luptându-se să scape din mrejele marelui oraş, le curăţă de minciuna ataşamentului, ca perspectiva unui extraterestru naturalizat într-un univers străin, ce se proiectează asupra întregii vieţi a planetei de adopţie.

Partea I

Acest loc e un vis.
Numai cel care doarme crede că e real.

Jalal al-Din

1

Se lăsase seara. Dar în faţa mea, dincolo de piaţetă, faţada Teatrului Odeon strălucea într-o lumină rece, argintie, un halou inexplicabil, halucinogen, ca al lunii. Pe trepte şi în balcon, între coloane, stăteau femei tinere, înalte, îmbrăcate în robe de zeiţe ale Olimpului. Unele vorbeau la telefon, altele fumau. Când am traversat piaţeta îndreptându-mă spre ele, reflectoarele s-au stins şi faţada Odeonului a redevenit pământeană. Era un decor de televiziune. Camerele video dispăruseră deja.

Panoul de pe trepte anunţa o seară cu Teatrul de Tineret Dan Voiculescu. Voiculescu era jupânul multora, de la politică la arte. Până cu câteva zile în urmă, fusesem şi eu pe statul lui de plată. Evenimentul care avusese loc acolo, cu Teatrul Tineretului, era doar o mică ştire pe unul dintre multele lui posturi TV.

Una după alta, zeiţele îşi terminau ţigările şi conversaţiile, se întorceau şi dispăreau înapoi în clădirea teatrului. O dubiţă cu uşile deschise a dat cu spatele şi s-a oprit lângă mine. Şoferul era un bărbat la vreo patruzeci de ani, cu părul albit, prins într-o coadă la spate. El şi încă un tip s-au apucat să strângă stativele de lumini şi să deconecteze cablurile. Le-au rulat, le-au închis în cutii de plastic şi le-au încărcat în dubă.

Am rămas în penumbră. Peste acoperişuri, păsările ţâşneau şi se roteau sub cerul strălucitor, unele atât de sus, că se vedeau doar ca nişte puncte, hrănindu-se cu insectele trezite la viaţă de amurg. Felul lor ciudat de a zbura mă arunca întotdeauna înapoi în timp, la şaişpe-şapteşpe ani, la

serile calde şi luminoase când stăteam întins pe spate în iarbă şi priveam cerul. Simţeam că sunt iar un ţărănuş care visează la viitorul său în capitală. Asta simţisem şi mai devreme, când coboram pe Calea Victoriei, odată cu soarele.

— Vali?

Dia se apropiase de mine pe nesimţite, din spate. Am cuprins-o cu privirea, apoi m-am uitat din nou la cer. Rochia de vară i se oprea un pic deasupra genunchilor, un material uşor, care abia îi atingea pielea. Purta sandale joase. N-avea nevoie de tocuri. Era destul de înaltă. La glezna stângă îi atârna o brăţară de argint aproape invizibilă.

— Ce păsări sunt alea? am întrebat-o. S-a uitat în sus şi eu mi-am coborât privirea, la linia ascuţită a maxilarul ei şi gâtul dezgolit.

— Rândunici? mi-a răspuns.

— Lăstuni?

— E vreo diferenţă?

— Nu ştiu.

În timp ce urmăream păsările săgetând cerul, s-a auzit un zgomot de portiere trântite, un motor ambalându-se şi roţile dubiţei punându-se în mişcare. I-am povestit de zeiţele de la balcon.

— Ţi s-a jucat o piesă în locul ăla.

— Da, acum cinci ani.

Avea toate motivele să ţină minte. Îşi întâlnise viitorul soţ acolo, în seara spectacolului.

Piesa se juca de obicei într-un teatru foarte mic, dar pentru o seară se ţinuse un spectacol la Odeon, cu ocazia unui festival de teatru. Pe atunci abia dacă o ştiam pe Dia. O invitasem la piesă ca să o impresionez. Însă toată seara am fost ocupat şi n-am avut timp să-i vorbesc. Prietenul meu, Teo, invitat şi el tot de mine, şi-a găsit timp.

Era prima oară, de atâţia ani, când o întâlneam singură. Teo dispăruse recent din viaţa ei. Şi aşa, cum stăteam amândoi în faţă la Odeon, am întrebat-o dacă ar vrea să facem o plimbare.

Am traversat piaţeta înapoi, în Calea Victoriei, şi am coborât către centrul vechi. Vremea se încălzise şi fetele îşi scoseseră hainele de vară. Până şi traficul, imposibil de obicei, parcă rula cu mai multă graţie. Felinarele scânteiau peste drum, la Cercul Militar. Înserarea era înveselită de farurile maşinilor şi de vitrinele magazinelor. Mergând alături de ea, am simţit că ultimii cinci ani din viaţa mea dispar pentru totdeauna. Nu mai era nimic care să merite păstrat.

2

Cu doar câteva săptămâni înainte, le-am făcut o vizită lui Dia şi lui Teo în apartamentul lor din partea de est a oraşului. Locuiau într-unul dintre acele cartiere din anii ’70, o pădure de blocuri identice, construite pentru copiii ţăranilor, să se poată bucura de sunetul apei trase la veceu şi alte astfel de roade ale muncii socialiste.

— Hai să nu stăm mult, mi-a spus Andreea în lift. E aproape zece.

Am dat din cap.

Tocmai instalasem un raft pentru mama Andreei. Pare un fleac, dar mi-a luat câteva seri la rând. A trebuit să măsor, să cumpăr scândură, să o şlefuiesc şi să o lăcuiesc, să dau găuri în pereţi. Odată terminată treaba, m-am gândit să-l vizităm pe Teo, care locuia în apropiere. Nu-l mai văzusem de luni bune. Cândva eram de nedespărţiţi. O relaţie fără pretenţii, de băieţi care se distrează împreună, înainte de-a ajunge să fie înlocuită de relaţiile pretenţioase cu femei. I se spune maturizare. Andreea n-avea ce să comenteze, căci tocmai îi pusesem mamei ei raftul. L-am sunat.

— Sigur, Vali, vino. E şi Emil aici. Emil şi Cati.

Cu Emil eram certat pentru nişte bani şi încercam discret să-l evit. Dar m-am gândit că poate ascultă conversaţia şi m-am prefăcut că sunt încântat:

— Excelent! Venim!

O altă problemă era cu iubita lui Emil, Cati, o fostă prietenă de-a mea. Andreea se zbârlea toată când venea vorba de foste prietene. De fapt, nu-l

plăcea nici pe Emil. „Se foloseşte de tine, pentru că n-are nici o idee în cap. A doua lui carte e la fel ca prima, ciorbă reîncălzită. Nu-i decât un impostor, un parazit.“ Asta mi-a spus-o încă înainte să ne certăm din cauza banilor. Iar după problema cu banii, mi-a cerut să-i spun că nu mai avem ce vorbi. „Nu-i nevoie de declaraţii“, i-am spus, obosit de toată povestea. „Hai s-o lăsăm baltă.“

Liftul s-a oprit, am ieşit şi am sunat la uşă.

— Bem ceva şi plecăm, i-am spus, în momentul gol ce urmează după ce apeşi pe butonul soneriei.

S-au auzit paşi, voci înăbuşite. S-a deschis uşa. Păcănitul mărunt al unor lăbuţe pe parchet şi Miki şi-a înfipt botul în prohabul meu. Era boxerul lui Teo, o creatură agitată, care tremură şi se scapă pe el când îl stârneşte ceva. Are probleme cu respiraţia. Îi şuieră nările şi îi curg mucii. Teo l-a tras înapoi şi şi-a cerut scuze. Dia mi-a întins zâmbitoare un şerveţel să-mi şterg balele vâscoase de pe pantaloni. Emil şi Cati au apărut din sufragerie. Ne-am strâns mâinile, ne-am pupat şi am vorbit toţi deodată.

— Şi pe mine m-a marcat în acelaşi loc, a spus Emil.

Emil îşi răsese de curând ţeasta şi părul abia începuse să-i crească din nou. O făcea des în ultima vreme, ca să-şi ascundă chelia. Roşu la faţă, cu cioc, ochii strălucitori şi sprâncenele negre, mereu m-am gândit că ar fi fost bun să joace rolul unui diavol prostănac. O coadă atârnată la spate, şi deja îl vedeam bâţâindu-se fudul pe scenă.

Îmi părea bine să-l văd, mai mult ca orice. Aşa simţeam, nu mă puteam abţine.

— L-am dresat să detecteze evrei şi ţigani, a spus Teo.

Gluma bătea în două direcţii. Bunica mea dinspre tată era evreică. Şi Emil, care e negricios, a încercat la începutul anilor ’90 să ceară azil

politic în Germania, pe motiv că e ţigan şi e discriminat la el în ţară. Ţiganilor adevăraţi nu le-a plăcut mişcarea şi l-au turnat. Nu i-a ieşit nici când a pretins că e homosexual şi că barbarii de la nordul Dunării îl hărţuiesc regulat, dar până să-i fie respinsă cererea a reuşit să strângă o mică avere vânzând parfumuri de firmă false. Şi-a ficţionalizat acea perioadă în prima lui carte, care s-a vândut foarte bine şi i-a adus o oarecare notorietate. A scris şi o continuare, care nu s-a mai vândut aşa de bine, apoi s-a hotărât să se facă regizor de film. S-a dovedit surprinzător de abil în a strânge fonduri. I-a ieşit o absurditate de film, dar pe seama lui a adunat alţi bani şi a mai făcut unul, căruia i-am scris eu scenariul.

— Să nu vă aud vorbind aşa, a spus Dia.

— Nu suntem în America, i-a spus Teo. Încă mai am voie să glumesc.

Emil i s-a adresat lui Teo:

— Ce-ar fi să vă bage într-un lagăr, pe tine şi pe ceilalţi proprietari de câini? Să vă scoată din cuşcă legaţi în lese, numai cât să vă căcaţi şi să vă pişaţi? Să vă castreze. Să vă lase să vă futeţi numai cu program. Ce-ai zice de gluma asta?

— Mă iubeşte, a rânjit Teo.

Teo îşi înnebunea câinele ţinându-l în apartamentul ăla mic, aruncându-i resturi de mâncare şi afecţiune ca un gardian inimos. Câinii au o memorie a sălbăticiei. Au nevoie de spaţiu să se desfăşoare.

Ne-am dus în sufragerie şi am trăncănit o vreme, sub tavanul jos. Ferestrele erau deschise şi afară se vedeau rândurile de blocuri cu zece etaje, identice cu cel în care ne aflam. Dincolo de dreptunghiurile iluminate se întrezăreau aceleaşi şi aceleaşi scene – mobile, oameni mişcându-se dintr-o parte în alta, poate şi câte un câine. Ecranele televizoarelor erau blocate pe aceleaşi canale, aceeaşi imagine, înţepenită în timp. Scene din serialul la care făcusem scenariul. Despre oameni ca

mine şi ca tine. Care trăiesc în camere ca astea. O poveste începută înainte de venirea mea aici, care va continua şi după ce o să plec. La început luasem jobul în glumă, apoi m-a prins. Se chema *Zi după zi*.

Camera era prea mică pentru toţi şase. În cele din urmă, femeile au ajuns în bucătărie, cu vinul lor, şi noi am rămas în sufragerie, cu berea şi un meci pe sfârşite la TV-ul cu ecran plat, cu sonorul oprit. Imaginea înghiţea aproape tot peretele de vizavi de fereastră. Din boxele uriaşe se auzea vocea lui Bob Marley cântând despre viaţa din Babilon.

Teo aglomerase camera cu obiecte. Eu şi Emil stăteam pe o canapea mare, capitonată, iar Teo, pe un fotoliu în stânga noastră. Ne aplecam, cu cutiile de bere în mână, deasupra măsuţei pline cu alte cutii goale. Teo fuma. Scrumiera era plină vârf de chiştoace. Nu aveam loc să-mi întind picioarele pentru că Miki, liniştit în cele din urmă, se tolănise sub masă.

Meciul s-a terminat şi Teo a schimbat canalul. Urmăream subtitrarea. Un bărbat înainta printr-o pustietate vastă. Trebuia să bată la pas două sute de km prin Alaska, doar cu un cuţit la el, să mănânce viermi şi rădăcini şi, din când în când, câte o pasăre sau o veveriţă prinse în capcane. Îşi improviza adăposturi şi traversa râuri înot. L-am privit minute în şir, amuţiţi de ascetismul lui. Nimic din vieţile noastre nu era aşa. Nu renunţaserăm niciodată la nimic. Capitonam totul şi ne beam amarul cu zahăr. Nu făceam nici un fel de pelerinaje. Teo a rupt tăcerea:

— Mi-ar plăcea să fac aşa ceva.

Teo era însurat de trei ani şi lucra într-un birou ca programator de softuri. Oriunde mergea îşi lua şi nevasta. Şi câinele. Viaţa lui imaginară era plină de peisaje sălbatice şi furtuni.

— Ăsta n-ar trebui să se cheme Discovery Channel, a spus Emil. Ar trebui să se cheme Death Channel. Oamenii care lucrează în birouri uită că sunt vii. Dorm pe ei. Au nevoie de mici doze dintr-astea de moarte de

la televizor. Ce zici de asta, a continuat Emil: un tip îngheţat şi flămând, însoţit de o echipă de filmare. Special pentru serile noastre urbane pe canapea, cu sendvişurile în mână. Ca să ne aducă aminte că natura e letală.

E adevărat, m-am gândit. Ştiinţa era doar un pretext. Multe dintre emisiuni erau despre supravieţuirea în sălbăticie, despre vânătoare şi căutarea proviziilor, despre rezistenţa la temperaturi extreme. Altele prezentau diversele moduri în care te poate omorî planeta. Te putea omorî pe neaşteptate; cu avalanşe şi cutremure, vulcani, tornade şi tsunami. Te putea omorî când ţi-era lumea mai dragă. Cum zice şi Biblia. Apoi erau toate animalele alea ucigaşe, rechinii, şerpii, felinele şi paraziţii microscopici care îţi invadează organele în timp ce schimbi faianţa în bucătărie. Sau reconstituirile atrocităţilor comise de ucigaşii în serie; sociopaţi violenţi deghizaţi în colegii noştri de birou şi în vecini noştri – cei pe care îi salutăm zilnic şi cu care împărţim lifturile. Şi emisiunile despre familii obişnuite americane, care se duc în vacanţă şi sunt răpite de rebeli stângişti sau de triburi sălbatice. Exista o emisiune care se chema *N-ar mai trebui să fiu în viaţă*, unde se reconstituiau aventuri în sălbăticie sau excursii pe munte care se sfârşiseră înfiorător. Şi peste toate, aveai documentarele despre cum ar putea dispărea deodată viaţa de pe Pământ. Ne-ar putea lovi un meteorit gigantic, ridicând în aer un nor negru de cenuşă, întunecând soarele, trimiţându-ne pe urmele dinozaurilor.

— Death Channel e opţiunea de cablu pe care o alege toată lumea, a spus Emil. Ce crezi, de ce e aşa? Pentru că înghiţim deja moartea, în fiecare clipă, cu linguriţa, şi ştim asta.

— Da, e interesant, a spus Teo, uitându-se la scrumiera în care-şi scutura ţigara. Dar eu ziceam doar să mergem câteva zile pe munte.

— Nu te opreşte nimeni, i-a răspuns Emil.

— Aşa zici tu?!

— E ca aia cu gâsca din sticlă, am intervenit eu.

S-au uitat amândoi la mine. Fusesem tăcut până atunci.

— A, căcat! a zis Emil.

Era o scenă în scenariul pe care îl scrisesem pentru el în urmă cu câţiva ani, în care două personaje vorbeau despre gâsca din sticlă. „Vali, asta poate ar merge la o piesă de teatru“, a spus atunci Emil şi a tăiat cu roşu tot dialogul, „dar nu pot să bag budisme în film“. După care a făcut filmul şi nu m-a plătit. Acum era prima dată, după un an de zile, când stăteam de bună voie în aceeaşi încăpere cu el.

— Sună aşa, i-am spus lui Teo, ignorându-l pe Emil: dacă pui un pui de gâscă într-o sticlă şi o hrăneşti până creşte, cum poţi s-o scoţi fără să o omori sau să spargi sticla?

Teo mi-a aruncat o privire opacă.

— E un *koan*, am continuat eu. O ghicitoare. Un călugăr s-a dus odată la un maestro zen ca să afle soluţia la problema asta.

Teo a luat o gură de bere. Emil s-a lăsat pe spate, cu braţele strânse la piept.

— Şi, care-i răspunsul?

— Maestrul a bătut din palme cu putere şi l-a strigat pe călugăr pe nume.

Am bătut o dată din palme în dreptul nasului lui Teo. A tresărit.

— „Da, maestre?“, a spus călugărul. „Vezi? a zis maestrul, gâsca a ieşit.“

— Asta a fost de doi bani, mi-a spus Emil. Să baţi aşa din palme.

Am tăcut toţi trei pentru o clipă şi din bucătărie s-au auzit râsetele femeilor. N-avea nimic de-a face cu ce spusesem. Dincolo, se distrau mai bine.

— Şi asta e tot? a întrebat Teo. Gâsca a ieşit?

— E un *koan*, un raţionament imposibil. Nu te ajută la nimic dacă te gândeşti la el din interior. Trebuie să te distanţezi. Mintea creează probleme fără sens. Te prinde în capcane în care stai ca o gâscă în sticlă, incapabil să vezi ieşirea. Dar în realitate gâştele nu stau în sticle. Tot ce trebuie să faci ca să scapi de problemă este să te trezeşti. Numai în vise sunt gâşte prinse în sticle. Ca tine, cum stai aici, înconjurat de obiectele astea cumpărate de tine şi de planurile pe care ţi le-ai făcut şi obligaţiile pe care ţi le-ai luat faţă de alţii. Şi crezi că toate astea au o realitate obiectivă. Asta e o gâscă în sticlă. De fapt, ai putea să te trezeşti mâine-dimineaţă şi să te duci unde vrei.

Suntem capabili să transformăm nebunia în realitate obiectivă, mi-am continuat eu ideea. Uită-te la oraşul ăsta. Uită-te la Casa Poporului, produs al imaginaţiei unui dictator, un om prins în propria lui piesă de teatru – nu e reală Casa Poporului? Şi uite cum umbreşte tot oraşul, ca o imagine de coşmar. Visătorul a murit, dar noi ne mişcăm, treji, prin visul lui.

— Casa Poporului, a spus Emil, e ca o băşină într-un lift aglomerat. Ce-a fost a fost. Cel mai bine e să ne prefacem că nu s-a întâmplat.

Emil a tras o băşină, dar n-a râs nimeni. Teo părea deprimat, preocupat de ceva.

În scurt timp, m-am ridicat să plec. Mai mult de atât nu puteam să-l suport pe Emil. Sau pe Teo, cu faţa lui de puşcărie. Mă simţeam înghesuit, cu Miki sub masă, blocându-mi picioarele. Balele lui mi se uscaseră pe pantaloni, o pată argintie, ca dâra unui melc, pe blugii negri. De afară venea o briză călduţă, mirosind a început de vară, şi voiam să ies la o plimbare. M-aş fi plimbat cu Andreea, poate ne-am fi oprit şi la o bere, numai noi doi, undeva sub frunzişul unor copaci.

M-am dus la bucătărie. Femeile s-au oprit din vorbit când m-au văzut în cadrul uşii.

Dia stătea cu faţa înspre mine, sprijinită de caloriferul de sub fereastră, pe jumătate aşezată, pe jumătate ridicată, cu picioarele întinse înainte, lipite unul de altul. Degetele încălţate în espadrile negre arătau înspre mine. Dacă ai fi pictat camera din perspectiva mea, centrul tabloului ar fi fost şoldurile ei. În realitate nu stătea cu şoldurile împinse provocator înainte. Dar aşa părea.

De câte ori mă nimeream în aceeaşi camera cu Dia, îmi bâţâiam nervos piciorul sau ciocăneam cu degetele în masă. Când îmi dădeam seama, mă opream. Şi deveneam conştient de corpul meu, de postură, de gesturi şi nu mai reuşeam să mă port natural. Vorbeam numai ca să spun vorbe. Jucam un rol.

Mi-a luat doar o clipă să-mi mut privirea către chipul ei.

A clipit.

Păstra încă urma unui zâmbet, efect al discuţiei lor misterioase. Îşi ţinea braţele încrucişate la piept.

M-am uitat apoi în jos, la Cati, aşezată la măsuţa din dreapta, şi am văzut că şi ea mă privea. Se împrietenise cu Dia în perioada aia când ne vedeam des cu Teo şi Dia.

Apoi am privit-o pe Andreea.

Încăperea asta era şi mai înghesuită decât cea din care plecasem.

Era plină de borcane cu murături. Pe blat, pe rafturi, şi asta era probabil numai surplusul. Cu siguranţă existau altele şi în debara, şi în dulăpioare. Iar pe podea stăteau aliniate borcane uriaşe, hexagonale, tot cu murături. Toate legumele şi fructele din lume erau murate sau conservate acolo. Straturi de culori ingenios combinate, ca steagurile unor ţări fictive.

— Trei muze şi o grămadă de murături, am spus.

— Ia pentru acasă, dacă vrei, a spus Dia. Mama lui Teo ne tot trimite. Teo n-are voie să mănânce, din cauza problemelor lui cu tensiunea.

— Nu, mulţumesc. Şi noi primim.

S-au spus şi altele. Aşa şi pe dincolo. Pe urmă am plecat cu Andreea. În lift am stat tăcuţi.

Am mers printre şirurile de blocuri până la staţia de metrou Titan, pe sub crengile înflorite ale castanilor. Până şi cartierele astea, atât de sumbre iarna, se transformă pe măsură ce se apropie vara. Teii şi magnoliile înfloresc şi verdeaţa acoperă betoanele. Ar fi putut să fie o plimbare plăcută. Simţeam în nări pământul răsuflând în aerul nopţii. Dar din momentul în care rămăseserăm numai noi doi şi huruitul liftului, i-am văzut privirea ezitantă, mânioasă şi m-am prins că aveam o problemă.

Insectele roiau în lumina felinarelor. Un liliac a foşnit încetişor pe deasupra noastră. De departe, poate dinspre una dintre terasele unui parc, se auzeau muzică şi voci.

— Probleme cu tensiunea? Nu mi-a spus niciodată că are problem cu tensiunea. Credeam că e o boală a bătrânilor. Poate de asta era îngrijorat. E foarte încordat. Pe vremuri, când s-a cunoscut cu Dia, era rocker. Aş zice că n-a mai atins de mult coardele chitarei. Ce dracu’ se întâmplă cu noi? Mi-a zis mai demult că are dureri de cap. Migrene severe. Poate ar trebui să fumeze mai puţin. Murăturile n-au omorât niciodată pe nimeni.

Speram să o fac să se relaxeze, să o scot din gândurile ei, dar a luat vorbele mele ca pe o provocare. Se încrunta în timp ce treceam pe sub arborii parfumaţi. Şi mă auzeam vorbind prea mult. Toată vorbăria asta cu lumea, atâtea cuvinte, şi fără să comunicăm deloc. Mi se părea din ce în ce mai apăsătoare, ca o greutate pe piept. Da, ce era cu noi toţi?

Ne-am înteţit paşii. Când au început să se vadă luminile bulevardului, şi-a dat drumul:

— Şi cum adică *trei muze*, ce voiai să spui?

Am început să mă bâlbâi. Pentru o clipă chiar am crezut că spusesem ceva groaznic.

Adevărul e că nu conta. Orice aş fi spus putea fi folosit ca dovadă împotriva mea. Dacă mă apăram, nu făceam decât să suplimentez dovezile, să adaug probe la un proces tot mai complex. Dacă Andreea se simţea rău era, din câte se pare, din cauză că eu intenţionasem să o fac să se simtă aşa. Dacă îi explicam, cu blândeţe, că înţelesese ceva greşit, eram acuzat că încerc să-mi ascund intenţiile sau să mă justific. Comunicarea degenerase într-o asemenea stare de isterie, până în punctul în care de obicei îi spuneam că e nebună, chiar înainte să înceapă. Nu voiam să o las să arunce în mine cu acuzaţii.

Am început să râd şi nu era un râs prea plăcut, pentru că mă simţeam intimidat şi nervos.

— Şi o grămadă de murături? Asta ce-a însemnat? O să mă trezeşti la noapte din somn să mă întrebi ce-am vrut să spun de fapt? Murături, asta înseamnă!

Am oprit un taxi şi ne-am urcat în el. Pe drum ne-am abţinut de la orice comentarii. Asta n-a făcut decât să ne epuizeze nervos şi am izbucnit şi mai rău odată ajunşi acasă, când ne descălţam în hol. Cearta a continuat în bucătărie şi apoi în sufragerie. Până când am spus eu gata, ne ajunge pentru o seară, chiar trebuie să ne culcăm.

Şi în pat, pe întuneric, ea a luat-o de la capăt. Ca o ciocănitoare agăţată de trunchiul unui copac, găurindu-l. Odată, în timpul uneia dintre sesiunile noastre nocturne, i-am spus că dacă nu tace, o strâng de gât. A sărit în picioare, a aprins lumina şi m-a privit şocată, amuţită. Mi-a reamintit că lucrează cu femei victime ale violenţei domestice şi a început să plângă. Lucrează pentru ele, pentru femeile cărora bărbaţii lor le făceau

asemenea lucruri. „Ce mi-ai spus tu e inacceptabil într-o relaţie.“ „Hai, doar ştii că n-aş face aşa ceva.“ „Te strâng de gât e o ameninţare, ce altceva să fie?“ „E doar o expresie. Eram nervos.“ „Asta am zis şi eu. E o expresie a furiei îndreptată către mine. Sunt mai firavă decât tine şi tu mi-ai amintit de această vulnerabilitate.“ Poate că era mai firavă decât mine, dar când ne certam ştia să mă ducă fix acolo unde deţinea ea controlul. M-am simţit prost din cauza celor spuse, ne-am împăcat şi am jurat să nu mai spun niciodată aşa ceva. Şi n-am mai spus. Doar am gândit-o.

Nici măcar n-aş fi putut să reproduc ce ne spuneam în timpul certurilor. Era alt dialect, alte registre de comunicare, iute, înţepătoare, de nereţinut. Bolboroseală. Spuneam numai lucruri cu sens limitat, denaturat.

Mi se cerea întotdeauna să mă explic. Şi n-aveam nici o idee.

Se pare că în seara aia comisesem o serie de crime, numai pentru că mă văzusem cu prietenii.

M-am izolat de multă lume în perioada în care am stat cu Andreea. Moartea socială prin căsnicie, atât de comună multora. Nu-i plăceau prietenii mei şi nici lor de ea. Acum îmi reproşa că am forţat-o să-şi petreacă seară cu Dia, „scârba aia de intelectuală falsă“. (Dia ţinea un seminar la universitate, ceva despre semiotică – purta ochelari de citit şi Andreea mi-a descris-o, din primul moment în care a văzut-o, ca pe o „bibliotecară-porno“). Nu ştiu dacă voia să spună că e o intelectuală falsă sau falsă în general, mă depăşea, vorbele mă atacau prea repede. Îl ura, zeloasă, pe Emil, fiindcă îmi trădase prietenia, şi îşi păstrase acelaşi zel şi după ce mie îmi trecuse supărarea, lucru pe care mi-l reproşa de asemenea – e clar că n-aveam principii dacă puteam să stau în aceeaşi camera cu el şi să beau de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Un om care publică o carte despre care ştie că e fără valoare, doar ca să facă nişte bani. Un escroc înnăscut, care îşi înşela prietenii. N-o plăcea nici pe Cati

şi cred că asta se întâmpla nu pentru că se împerechease cu diavolul, ci pentru că se împerechease o dată cu mine. Probabil păruseră că se simt atât de bine toate trei împreună, acolo, în bucătărie, tocmai pentru că nu se simţeau deloc bine. Femeilor le place genul ăsta de spectacol.

Odată mergeam prin piaţa Obor, amestecul ăla de bazar oriental şi mahmureală post-comunistă – pensionari ponosiţi cu sacoşele lor, grătare cu mici fumegânde, noroiul rămas după topirea zăpezii, vânzători agresivi de usturoi sau de ciorapi dintre cei mai ieftini, care se destramă la călcâi într-o săptămână – şi m-am uitat la o ţigancă tânără. Cânta, unduindu-şi tot trupul, urcată pe nişte trepte, ca pe o scenă, mai sus cu un cap de restul mulţimii. Una dintre ţigăncile alea ardelence, îmbrăcate extravagant, care nu seamănă cu ţigăncile obişnuite. Descendenţi blonzi ai unui trib misterios, veniţi cândva, în timpuri imemoriale, din nord. I-au văzut pe ţigani şi au hotărât să le preia stilul. Fata asta avea ochi albaştri şi notele cântecului ei se înălţau clare şi vesele pe deasupra haosului unei lumi scufundate. Nu înţelegeam nimic din ce cânta, doar îi auzeam sunetele aurii, uşoare, jucăuşe ieşindu-i din piept. Ne-am privit fugar şi am zâmbit. Era şi puţin flirt, dar nu unul viclean, meschin. Era ceva pur: doi vagabonzi, unul de şaişpe ani, făcându-şi numărul la oraş, celălalt mult mai în vârstă, cărându-i femeii lui sacoşele de cumpărături.

Andreea s-a scufundat în mohoreală, fizic, i-au căzut umerii, privirea i s-a înfipt în pământ. Inutil să-i spun că zâmbisem de dragul cântecului şi de dragul frumuseţii momentului.

Ne întorseserăm în mizeria, duhoarea şi dezechilibrul lumii căzute şi ne târâiam înspre staţia de metrou.

Nu contează, îmi tot spuneam. Nu contează.

Dar nu era adevărat. Conta, şi încă mult. Mă îndepărtam de ea. Şi îmi pierdeam dorinţa de a mă întoarce.

Şi astfel, în acele momente, când mă ancheta pentru infidelitatea mea, pentru venalitatea mea, m-am gândit: Aşa e, Sfinţenia Voastră, aveţi dreptate.

Eram conştient – în timp ce stăteam întins în pat şi mă luptam cu paranoia ei, în timp ce vorbele îmi erau răstălmăcite şi întoarse împotriva mea – eram conştient că pe undeva *sunt* vinovat. Acolo, în visele mele, în acele părţi invizibile ale mele pe care femeile le văd.

Câteva zile mai târziu, Teo a luat drumul sălbăticiei.

Dar nu cu totul. S-a urcat în maşină şi s-a dus în Italia. După o săptămână am aflat şi eu.

M-am despărţit de Andreea înainte să aflu despre Teo. M-am trezit în dimineaţa de după cearta noastră. Ea trebuia să meargă la serviciu. Şi eu la fel, să mă ocup de încă un episod din *Zi după zi*. Ne-am spus câte ceva. Mi-am împachetat nişte lucruri.

Andreea a ieşit pe uşă. Părea definitiv. Urât. Urât şi excitant. N-am mai reuşit să dorm. L-am sunat pe producător şi i-am spus că-mi dau demisia. Scrisesem ultimul episod. Apoi l-am sunat pe Ritzi. Tocmai se trezise.

M-am dus la el. Îşi lua micul dejun, biscuiţi, unt de arahide, gem de căpşuni, cafea şi un joint. Mă bucuram să-l revăd. Era unul dintre cei mulţi cu care pierdusem legătura. I-am spus că am sfârşit-o cu jobul – şi cu Andreea.

— *Cool*, mi-a zis, de parcă venisem să facem o vacanţă pe droguri.

N-a întrebat nimic. Citea o antologie cartonată, jerpelită, de poezie persană. O ediţie urâtă din anii ’70 sau ’80, luată dintr-un anticariat.

— Ascultă asta, mi-a spus:

Acest loc e un vis.

Numai cel care doarme crede că e real.

Apoi moartea vine ca zorile
şi te trezeşti râzând
de ceea ce credeai că-i suferinţă.

— E frumos, Ritzi.

Şi o spuneam pe bune. Mă simţeam sensibil. Ne-am băut cafeaua. Nu ziceam prea multe, aşa că Ritzi şi-a băgat în priză chitara bas, şi-a pus căştile şi a început să ciupească uşor corzile, iar eu citeam din antologie. Puţin mai târziu, a plecat să-şi deschidă barul, la câteva străzi mai încolo, pe Covaci.

Primul lucru pe care l-am făcut după ce m-a lăsat singur a fost să-i curăţ buda, ca să pot intra acolo fără să mă sufoc. Pe urmă i-am rezolvat şi borcanele desfăcute de gem şi unt de arahide, lăsate peste tot să prindă blană.

În seara aia m-am dus la barul lui şi am băut până s-a închis. M-am întors la Ritzi şi m-am instalat pe canapea cu un joint, primul după mult timp. După atâta bere, iarba m-a făcut să mă simt în vervă. Ritzi se uita pe fereastră cu un binoclu. La un moment dat mi-a şoptit pe un ton de mare urgenţă:

— Hei! Stinge lumina.

Am răsucit întrerupătorul veiozei.

— De ce vorbeşti în şoaptă, Ritz? l-am întrebat cu o voce normală.

Avea un binoclul lipit de ochi.

—Lucrează într-un bar, probabil, se întoarce pe la ora asta, se fâţâie un pic, se dezbracă… Are un corp perfect, părul lung, nici un iubit. Se plimbă aşa, goală, prin casă, numai ca să se dea în spectacol.

Vorbea cu o voce joasă, răguşită.

L-am întrebat dacă pot să mă uit şi eu.

M-am dus la el şi i-am smuls binoclul de pe cap, autoritar ca un frate mai mare.

Nu se vedea decât fereastra luminată şi o cameră goală.

— Nu se vede nimic.

— Trebuie să ai răbdare.

Am aşteptat. A trecut o clipă prin dreptul ferestrei. Unghiul nu era bun şi geamul era prea mic.

— Ritzi, e un tip! Ţi-o freci uitându-te la un bărbat!

Dar nu era adevărat. Era o femeie, clar. O femeie tânără, zveltă, cu părul lung şi drept.

Deşi, în afara de asta, nu prea mai puteai distinge nimic altceva. Lentilele erau dubioase. Ritzi mi-a explicat cum se procedează: închizi ochiul drept şi le reglezi pentru stângul, pe urmă închizi stângul şi reglezi pentru dreptul, ăsta fiind pentru majoritatea oamenilor ochiul dominant.

În plus, mai era şi aşteptarea aia. Am simţit atunci cum se pot forma viziunile sub presiunea dorinţei şi a aşteptării, a rugăciunii încordate şi a respiraţiei încetinite. Şi când a apărut, era panoramică, pentru un scurt moment incandescent, am văzut-o de parcă era proiectată pe un ecran gigantic deasupra mea şi mi-am oprit răsuflarea ca să păstrez viziunea aceea nemişcată. Ochii îmi erau atât de obosiţi, că nu mai ştiam ce vedeam, doar că era o frumuseţe din altă lume. Acolo, peste drum, era o fată care lucra într-un bar sau într-un club, care venise târziu acasă, singură, şi se dezbrăcase, se demachiase şi stinsese lumina.

I-am dat binoclul lui Ritzi, m-am întors pe canapea şi am rămas acolo în întuneric, cu băutura. Din când în când Ritzi spunea câte ceva.

— Se întâmplă. Acum se dezbracă.

Ştiam că nu vede nimic.

— Gata, a spus în cele din urmă. S-a terminat. A stins lumina.

Am aprins lampa noastră şi Ritzi s-a întins să se dezmorţească şi a schimbat muzica. Avea ochii obosiţi şi roşii.

— Ritzi, trebuie să-ţi fac cunoştinţă cu nişte femei drăguţe.

— Ştii vreuna?

M-am gândit puţin. Ştiam câteva femei, unele foarte de treabă, şi chiar singure. Dar când m-am gândit mai bine la ele şi la Ritzi, au început să apară complicaţii şi nu mi se mai părea o idee aşa de bună. Cine eram eu să repar lumea?

Trăiam, din nou, prima mea seară de bărbat singur.

Ascultam cum se foiesc gândacii pe întuneric, printre borcane, hârtii şi gunoaie. Probabil erau furioşi că le luasem majoritatea borcanelor. Mi i-am imaginat urcându-se pe mine în somn. Mi-am promis să cumpăr un spray a doua zi dimineaţă, la prima oră.

Am adormit târziu, în singurul oraş în care locuisem vreodată, şi am visat că locuiam în altul. În somn credeam cu totul în realitatea acestuia şi uitasem de oraşul în care dormeam. În oraşul din vis aveam un alt trecut. Aveam amintiri complicate despre viaţa mea acolo, aveam prieteni şi obligaţii. Încercam să mă întorc undeva şi, pe măsură ce mergeam, recunoşteam interioarele şi clădirile, noi, dar familiare, cum e propria viaţă când îţi aminteşti de ea, viaţă care fuge de tine în timp ce o trăieşti şi trebuie să ţi-o aduci mereu aminte. Am urcat scări şi am străbătut încăperi să întâlnesc pe cineva care avea să-mi dea o cheie, apoi am traversat oraşul până am ajuns la o casă veche, iar casa era pustie, în afară de o cutie cu role vechi de film, pe care le trăsesem cu mult timp în urmă. Dacă le editam şi le montam, aveau să fie capodopera mea.

Şi când m-am trezit, pentru o clipă n-am fost prea sigur unde sunt. Monştri cărau firmituri ca pe nişte bolovani pe o câmpie vastă, însorită – un şir de furnici pe lângă faţa mea, ducând în spate firimituri. Soarele strălucea prin fereastră şi se răsfrângea în scândurile podelei pe care adormisem. Mi-am dat seama unde sunt. M-am bucurat că oraşul din vis nu era adevărat, că nu trebuie să trec prin tot calvarul. Mă simţeam de parcă muncisem toată noaptea şi abia acum, la trezire, puteam să mă odihnesc. Îmi părea rău doar după rolele pe care nu filmasem niciodată nimic.

3

Să trecem cu repeziciune peste câteva săptămâni, până la momentul de la început: bat străzile, disperat de liber, încercând să-mi apuc viaţa mea nouă de undeva. La Ritzi nu mai sunt gândaci. Ritzi mă hrăneşte până mă lămuresc ce am de făcut mai departe şi am prins gustul untului de arahide. Am auzit că prietenul meu Teo şi-a lăsat soţia şi ţara. Nu cred că parabola mea filozofică l-a determinat să facă asta, dar ştiu că am pus în cuvinte ceva ce se cerea de mult exprimat. Uneori, mai ales noaptea, mă întreb dacă nu cumva am puteri poetice magice. Şi într-o seară, când admiram imaginea unor frumuseţi nepământene, dându-mi seama că nu erau decât trucurile bătrânului meu angajator, Dia a apărut lângă umărul meu şi am mers împreună la o plimbare.

Am ajuns în centrul vechi. Am trecut pe o stradă care arăta ca platoul unui film de război, după ce a echipa şi-a strâns lucrurile şi s-a cărat. Munca de renovare se lălăia de câteva luni şi grămezile de nisip şi dalele de pavaj rămăseseră abandonate. Prăvăliile falimentate şi ferestrele acoperite cu scânduri completau tabloul. Firmele cu litere grosolane rămase din comunism semnalau frizerii fantomă, librării moarte. Două ţigănci stăteau pe un prag improvizat din pietre de pavaj. Între balcoane atârnau rufe pe frânghii. Bulinele roşii, metalice, de pe faţadele scorojite declarau clădirile ca fiind nesigure, în pericol la următorul cutremur – cutremurul era de mult aşteptat. Am trecut pe o stradă aglomerată, unde se deschiseseră de curând trei baruri irlandeze. Mesele de afară erau pline, clienţii se înghesuiau obedienţi unii în alţii. Urma o stradă pe care se

excavase cam până la un metru adâncime şi în mijlocul ei, deasupra molozului şi a buruienilor care năpădiseră totul, şerpuia o punte din scânduri de lemn.

Şi am ajuns pe Covaci. Încă nu devenise o stradă la modă. Pisicile se fâţâiau pe mijlocul străzii cu pietroaie vechi, dispuse inegal. Dar erau semne că în curând şi Covaci se va duce la vale. La colţ urma să se deschidă un restaurant şi mai erau două băruleţe noi, modeste, cu mesele scoase afară. Se începuseră unele lucrări, sub balconul unei case de secol XIX se înălţaseră schele şi decoraţiunile elegante erau refăcute. Cârpeala de noutate arăta deocamdată falsă pe fundalul general de decădere. În comunism, străzii i se spunea Kent. Aici veneai să cumperi ţigări, blugi sau un aparat video de la ţigani.

Un plop tânăr creştea prin crăpăturile unui balcon de la etajul întâi, peste drum de barul lui Ritzi. Era acolo de câţiva ani. Îmi plăcea să beau la o masă de unde puteam vedea strada şi îi priveam pe localnicii care treceau prin gangul de mai jos, cel care dădea într-o curte interioară. Seara, bărbaţii din zonă stăteau pe partea cealaltă a străzii, pe pervazul de la ferestrele unui anticariat care se închisese cu ani în urmă, în pantalonii lor scurţi, maiouri şi şlapi, şi beau bere din sticle de plastic de doi litri. Femeile şi copiii se adunau tot acolo, cu sucuri şi pungi colorate de snackuri. Era cartierul lor, înainte să apară peste noapte investitorii şi barurile lor, cu canaturile ferestrelor din plastic de culoarea lemnului. În ultima vreme văzusem poliţişti – şi asta era ceva nou – cerându-le să nu mai bea în stradă. Îi fugăreau înapoi în curţile lor, departe de ochii lumii. La cutremur, vor fi îngropaţi sub dărâmături şi primarul se va arăta surprins.

— Barul lui Ritzi, a spus Dia. De când n-am mai fost pe aici…

Ritzi cântase împreună cu Teo, pe vremea când aveau trupă.

— Hai, a spus ea, şi a păşit peste prag.

Ritzi era la bar. Ne-a privit lung, încercând să înţeleagă ce se întâmplă.

— Hei, Ritzi, a spus Dia, zâmbind.

— Dia. Ce faci?

— M-am întâlnit cu tipul ăsta.

— Aşa.

— Mai cânţi?

— Uneori.

— Ceva show-uri?

— Uneori.

M-am întins după tejghea şi mi-am luat telefonul. Îl lăsasem la încărcat.

— Ritz, ne dai o carafă de vin roşu?

M-am uitat la Dia să văd dacă e de acord.

— Da, şi nişte apă minerală.

— Aşa te îmbraci tu pentru studenţi? a întrebat Ritzi.

— S-au terminat examenele. De ce, e vreo problemă?

— Nici una. Arăţi foarte bine.

Ritzi a umplut carafa şi am vorbit puţin despre bar. Vocalistul trupei lui Teo şi Ritzi deschisese barul în perioada în care se însurase Teo. Pe urmă s-a dus în Thailanda şi nu s-a mai întors, iar barul a intrat în posesia lui Ritzi într-o formă nedefinită. Vorbeam fără să pomenim de Teo, reuşiserăm să-l scoatem din discuţie, ca să nu ne stricăm cheful. Când Ritzi s-a dus să servească un alt client, i-am făcut un semn Diei şi am luat carafa la o masă din spate.

Vinul era bun, pe cât de gros şi de greu poate fi vinul nou, şi l-am băut încet, în timp ce străzile de afară se lăsau pradă înserării. Am vorbit

despre centrul vechi. De câte ori venea acolo, a spus ea, era altfel; o clădire renovată, o stradă renovată sau în săpături. Dar aşa fusese, cu pauze, dintotdeauna. După alegerile de cu un an în urmă, lucrările se opriseră. Primăria şi firmele de construcţii nu se înţelegeau la şpagă.

Am vorbit despre oraş şi nimic despre noi. Încercam să nu mă uit la coapsele ei, peste care cădea, uşoară, rochia.

Dia îmi dădea întotdeauna impresia că mă ascultă cu toată atenţia. Avea un cârlig înfipt în mine şi îi plăcea să tragă de el, aşa, de amorul artei. „Ştii care e defectul tău?“, mă întrebase cu un an înainte, ţinându-mi o mână pe umăr, apropiindu-şi faţa transpirată şi strălucitoare de a mea, urlându-mi cuvintele în ureche, ca să acopere bubuitul muzicii. Se întâmplase la sfârşitul unei seri de beţie şi am simţit-o ca pe o îmbrăţişare. Teo nu era prin preajmă. Băutura îl făcea retras, în vreme ce Dia devenea exuberantă. Era timpul să observ şi eu că nu formau o pereche atât de reuşită. „Ai prea multă demnitate. Ţi-e frică să nu pari ridicol.“ Refuzasem să dansez cu ea, îi spusesem că nu pot să dansez.

Afară se întunecase şi nu mai eram singurii clienţi ai barului. Conversaţiile se încălecau. În curând, muzica urma să fie dată mai tare. Eram la a doua carafă. Dumnezeu mi-era martor, aveam o tonă de probleme, dar nimic atât de grav să nu poată fi reparat printr-o beţie cu Dia.

N-am mai rezistat. Am luat o gură de vin şi am întrebat:

— Sper să nu te superi că te întreb, Dia, dar unde s-a dus Teo?

A tras încet din ţigară şi ochii i s-au îngustat somnoroşi.

— În Italia. Să muncească în construcţii.

— Nu ştiu cum să zic, nu-l văd pe Teo pe şantier.

A făcut o pauză.

— Reconstrucţie. Renovare. Un turn medieval din Toscana. Un turn de veghe.

M-am încruntat.

— Ciudat. Zicea că munca manuală e degradantă. Aşa i-au spus lui părinţii. Că e făcut pentru ceva mai bun. Ştii cum sunt oameni de la ţară care muncesc pe brânci numai ca odraslele lor să aibă o budă unde se trage apa şi să lucreze într-un birou… Dar cine ştie… Când se întoarce?

— Căcat!

Pe moment n-am înţeles. Relaţia dintre noi părea să meargă ca unsă şi Dia era într-o dispoziţie bună, în ciuda faptului că avea cu un soţ mai puţin.

— Miki!

Uitasem de câine. Şi ea uitase.

Miki se pişase probabil peste tot până acum şi făcuse canapeaua franjuri în furia lui câinească. Dia s-a ridicat în picioare. O trezise gândul că Teo a lăsat-o cu un animal împuţit. Îl uram pe Miki atunci. Îl uram şi pe Teo, iubitorul ăla patetic de câini. De ce să-i creşti de mici, să le oferi afecţiune şi pe urmă să-i abandonezi?

— Mai vorbim, Vali. Pe curând.

— Clar.

M-a sărutat grăbită.

Dia era una dintre acele femei de vis care se preschimbă în fum când le atingi.

Am privit-o cum pleacă. Ritzi o privea şi el. I-a făcut un semn din cap. Mi-am luat carafa şi paharul la tejghea şi m-am instalat acolo, cu spatele la televizor. Ritzi credea că e important să ţină unul, cu sonorul închis şi imagini dintr-o partidă de golf sau snowboarderi coborând cu încetinitorul pe pantele munţilor. S-a sprijinit de bar şi m-a privit.

— Nu trebuia s-o spui.

— Ce?

— Ce-ai spus, orice-o fi fost.

— Şi-a adus aminte de Miki.

— Câinele?

— Câinele.

— Unde e Teo? Ştii, n-am vrut să întreb.

— În Italia, renovează un turn în Toscana.

— E ilogic, căpitane.

— Aşa mi-a zis ea.

I-am povestit de ultima mea discuţie cu Teo, cea cu gâsca în sticlă.

— În momentul ăla, avea bizar de mult sens.

— Da, eu ţi-am spus-o pe aia cu gâsca.

— Tu mi-ai zis-o?

— Cu mulţi ani în urmă.

— E ciudat că nu-mi amintesc. Credeam că am citit-o undeva.

— Da, e *koanul* pe care Nansen i l-a servit lui Riko.

— …

— Mai vrei o carafă?

— Doar un pahar.

— Dacă n-o poţi rezolva, dizolv-o.

Mi-a umplut paharul mare de apă cu vin.

— E ca nodul gordian.

— Da?

— Mi-ar fi plăcut să fiu acolo şi să văd feţele preoţilor ălora bătrâni şi bărboşi când s-a întors Alexandru cel Mare spre ei, cu sabia în mână: Are vreunul dintre voi ceva de obiectat la felul în care am rezolvat problema?

Ritzi s-a dus la celălalt capăt al tejghelei să servească un client. M-am sprijinit cu braţele încrucişate pe blatul de lemn şi m-am gândit la Teo, pregătindu-se de culcare în sacul lui de dormit, pe podeaua turnului, obosit de muncă. Mi l-am imaginat trezindu-se în dimineaţa tăcută, strălucitoare, în peisajul toscan. Ştiam toţi cum e acolo, din tablouri şi din filme.

Mi-am băut vinul şi m-am dus la toalete. Nu miroseau atât de urât ca de obicei, poate pentru că săptămâna abia începuse şi nu erau prea mulţi clienţi. Mi-am clătit mâinile sub robinet. Nu era nici săpun, nici hârtie. M-am întors în aerul oarecum curat al barului – cu uşile şi ferestrele deschise, primind căldura serii.

— Hei, Ritzi, de ce nu pui nişte săpun la baie?

— De ce nu pui tu?

Nu-mi plătisem vinul în ultimele zile şi ar fi trebuit să dau şi eu o mână de ajutor la bar.

— Uite, ia o carafă. Mă scuteşte să-ţi tot umplu paharul.

Ritzi s-a dus la celălalt capăt al tejghelei să se ocupe de clienţii plătitori şi a rămas să vorbească cu cineva.

Un film despre mine în acele momente, cum stăteam la bar, decuplat de la zgomot şi mişcare, ar fi arătat faţa mea în prim-plan, clară, între imagini tulburi deplasându-se în spatele meu, fără sunet. Sau cu un sunet grav, în surdină, exprimând transa adâncă a interiorităţii mele alcoolizate. Aproape că te aşteptai să vezi algele tremurând în apele vâscoase ale fluxului.

M-am gândit la apartamentul pe care-l lăsasem cu două săptămâni înainte. Am locuit în el mai mult de patru ani şi ultimii doi cu Andreea. Era la ultimul etaj al unui bloc cu patru etaje de pe Strada Latină, cu pisici care patrulau pe casa scărilor şi vecini bătrâni care credeau că socialismul

va ţine la nesfârşit şi puneau varză la murat în butoaie, la subsol. Holurile erau aglomerate de obiecte pentru care nu mai aveau loc în casă şi dacă te prindea vreunul dintre ei şi te ademenea în vizuina lui, cu vreun pretext geriatric, vedeai întotdeauna aceleaşi camere întunecate de plasele prăfuite de ţânţari din geamuri, aceleaşi covoare rufoase cu modele şterse şi aceleaşi feţe palide ca hârtia privindu-te. Un bec mai puternic de 40 de waţi li se părea o extravaganţă. Balcoanele erau atât de înghesuite cu dulapuri, valize, cutii şi frigidere vechi, că nu intra nici un pic de lumină naturală în casă. Se baricadau în faţa lumii, se îngropau de vii în colecţiile lor de obiecte inutile. I le-am descris o dată lui Ritzi şi mi-a spus că în India cei din familii bune, când se pregăteau de moarte, îşi împărţeau bunurile şi se retrăgeau în locuri liniştite ca să mediteze. Mi se părea un fel mai normal de a ieşi din viaţă.

Unul dintre bătrâni murise şi m-am mutat în apartamentul lui într-o zi de la începutul verii. Asta se întâmpla cu vreo patru ani în urmă. Copiilor şi nepoţilor bătrânului le-a luat săptămâni să scape de toată hârţogăria, să scoată cărţile şi mobila, să arunce ce era de aruncat şi să le dea foc, să cureţe totul cu detergent, să schimbe capacul de la toaletă şi robinetele care picurau, să pună termopane în locul ferestrelor vechi, cu canaturi putrede – şi totuşi camerele încă păstrau urmele a zeci de ani din viaţa bătrânului. Erau acolo, pe peretele din spatele aragazului împroşcat cu pete lipicioase de grăsime, în pereţii îngălbeniţi de milioane de ţigări şi de praful oraşului. În cada antebelică aşezată pe labe cu gheare gigantice, în smalţul sărit, pe sub care se vedea o fâşie lungă, murdară, de tablă. Şi în parchetul răpciugos, care făcuse dâmburi pe lângă pragurile uşilor, după ce fusese o viaţă întreagă bătut sub tălpi. Un om văzuse fascismul, războiul, comunismul şi capitalismul bandiţilor – toate ca fundal al dramelor personale, al ambiţiilor şi dezamăgirilor, bucuriilor şi supărărilor

– şi ce vedea acum nu putem şti, e punctul unde ni se termină imaginaţia. Totul pare solid când trăieşti în săptămâni şi zile, singurul fel în care o poţi face. O scoţi la capăt, în cele câteva camere ale tale, îţi iei ce ai nevoie de la viaţă, înţelegi puţin, restul îl visezi şi într-o zi eşti scos pe uşă, cu un cearşaf pe faţă.

Toate cărţile pe care le-ai citit se îngălbenesc acum, îngrămădite pe rafturile umflate, cărţi prea uzate chiar şi pentru anticariate. Teancurile de scrisori pe care le-ai primit şi le-ai păstrat şi ale căror expeditori sunt acum morţi. Cutiile cu fotografii alb-negru, din care acum nu mai stârnesc interes decât hainele caraghioase ale personajelor şi coafurile lor bizare. Sau, înaintând în timp, fotografiile în culori arse şi părul bărbaţilor mai lung. Apoi apar costumele de baie, plajele şi grătarele, când eram tineri, în epoca de aur a comunismului. Dar ce poţi să faci acum cu gunoaiele astea? Tablourile de pe pereţi, mobila paradită, cu piese desperecheate, toate brizbizurile şi suvenirurile – e greu de spus ce semnificaţie aveau sau măcar dacă le-ar primi vreun magazin de vechituri.

După ce s-a rezolvat cu tot talmeş-balmeşul ăsta, m-am mutat acolo, simţindu-mă nemuritor, cu singura mea geantă în care înghesuisem toate lucrurile pe care le aveam, plănuind să văruiesc pereţii. Eram în plină ascensiune, îmi câştigam dreptul la ceva spaţiu şi la un dormitor inundat de soarele dimineţii.

În primele câteva zile am mers pe vârfuri, ca un musafir, de teamă să nu fac zgomot. Pe urmă am văruit, am raşchetat parchetul, am dat muzica mai tare şi am exorcizat casa de duhuri. În scurt timp, mi-am adus prietenii să mănânce şi să bea acolo, am adus din nou femei, îmi petreceam seri îndelungate singur, citind şi privind de pe balcon acoperişurile, curţile şi blocurile din depărtare, toate aflate mereu sub un alt cer, altă lumină, şi mă simţeam de parcă aş fi fost unicul element stabil

în miezul lumii schimbătoare, ţinându-o adunată prin contemplare şi amintire.

Şi primele mele piese fuseseră puse în scenă. Am câştigat un premiu. Oamenii de la televiziuni voiau să stea de vorbă cu mine.

N-aveam multe. Nişte haine, o saltea pe podea şi puţină mobilă. Îmi place spaţiul. Spaţii goale, linişte şi lumină naturală.

Poate ar fi trebuit să-mi iau o femeie japoneză şi să organizăm ceremonii ale ceaiului în camerele goale. Dar Andreea nu e japoneză şi când s-a mutat a trebuit să cumpărăm o maşină de spălat – până atunci spălam la mână fără probleme –, aşa că atunci când ieşeam din duş trebuia să ne strecurăm între maşină şi toaletă. Aveam nevoie de dulapuri pentru hainele ei – atât de multe haine, că nu apuca niciodată să le poarte pe toate, nu i-ar fi ajuns zilele dintr-un an întreg, şi aveam impresia că de fiecare dată când ieşea din casă se întorcea cu câte o ţoală şi voia să afle cum mi se pare. Întotdeauna mi se păreau în regulă. Luate separat, nu era nici o problemă cu ele. Efectul cumulativ mă enerva. La fel cu pantofii, erau peste tot, curând începusem să mă împiedic în ei. Umpluseră dormitorul şi holul. Apăreau pe rafturi. Pe urmă am început să dau peste tot de borcănaşe – în bucătărie, în baie, oriunde – cu mărgele, inele, agrafe şi smacuri decolorate de soare. Stresat de proliferarea obiectelor, am adus un tâmplar să facă un muzeu special al pantofilor, într-un alcov în dormitor, un fel de bibliotecă pentru pantofi, şi asta a rezolvat problema pentru o vreme. Dar veneau alţi pantofi, cei noi. Apartamentul meu – şi al ei, bineînţeles – era un vortex, o gaură neagră care înghiţea pantofii, textilele şi toate fleacurile din univers.

De la început îmi plăcuse cum se îmbrăca – cu gust, inventiv, sexy; limbajul bogat al feminităţii – dar nu înţelegeam cu adevărat proporţiile acestui fapt. Credeam că are deja tot ce-i trebuie, pentru că nu mă

prinsesem încă. Să deţii obiecte frumoase era o bucurie pură, obiecte a căror frumuseţe ţinea de infinitatea nuanţelor.

Şi adevărata creativitate, fineţea expresiei, implica verbul „a merge“. Unele lucruri *mergeau* cu altele. Şi pe lângă combinaţiile de culori şi materiale, trebuiau luate în calcul şi anotimpurile, gradele de formalitate şi celelalte. Îmi erau explicate cum îi explici unui analfabet, într-o gramatică cu enorm de multe forme flexionare, cum se acordă adjectivul cu substantivul în caz, număr şi gen, dar numai dacă e marţi şi o zi însorită. Şi poşeta trebuia să *meargă*. Pe măsură ce mă educam, am început să observ hainele purtate de femei pe stradă şi mi-am dat seama că un oraş întreg de femei transmitea semnale pe care bolovanii de bărbaţi, limitaţi de libidinoşenia lor, nu ştiu să le citească. Capricii şi mode treceau peste oraş în valuri şi maree, crescând şi scăzând, preschimbându-se la nesfârşit, propulsate de semnalele tăcute pe care femeile şi le transmiteau unele altora.

De câte ori vizitam un loc nou împreună trebuia să luăm câteva suveniruri, mărunţişuri, flecuşteţe zornăitoare. Ustensile pentru bucătărie, ornamente. Şi mai erau şi zilele de naştere, onomasticele, Crăciunul, şi cum deja aveam de toate, trebuia să ne luăm încă un set din fiecare. Aveam deja un ceainic, aşa că ne-am luat un altul, atât de frumos ornamentat şi delicat că nu puteai face ceai în el, aşa că n-avea decât să stătea pe un raft şi să fie drăguţ, asta era singura lui menire. Când eram întrebat dacă îmi place un obiect sau altul, atât de drăguţe, cum aş fi putut să argumentez împotriva drăguţeniei şi să pretind că am nevoie de spaţiu?

Dar mie îmi place spaţiul. Îmi place să fie gol în jurul meu.

Într-o noapte m-am trezit brusc, s-a trezit şi ea şi m-a întrebat ce s-a întâmplat.

— Nu pot să respir, i-am spus.

— Deschide fereastra.

— *E* deschisă.

Să ne separăm ar fi însemnat să plec eu. La vremea aceea devenise deja locul ei, nu mai era al meu. Ar fi fost o nesimţire să-i cer să-şi mute toate lucrurile alea. Şi – dacă poţi să crezi una ca asta – mă durea să las pereţii ăia şi tot ce se găsea între ei! Viaţa noastră, dragostea noastră erau ambalate în gunoiul ăla!

Ce povestesc acum despre acea perioadă e ca să explic în ce stare era mintea mea şi de ce vorbeam despre gâşte închise în sticle.

E valabil şi pentru piesele de teatru, şi pentru dragoste, şi pentru viaţa între pereţi. Proiectele şi proiecţiile tale presupun o anumită soliditate, impun un tip de constrângere, care nu are nici o validitate ultimă. Te pierzi în piesa ta de teatru. Trebuie să tragi un pumn şi să faci gaură în perete ca să ieşi în realitate. Şi s-o iei la picior.

Probabil fac prea mare caz de pantofi. Aş fi putut să rezolv mai bine problema lor.

Să zicem, deci, că a fost vina mea.

Mi-am împachetat totul în aceeaşi geantă cu care venisem şi am plecat.

Femeile şi nevoia lor de obiecte. Poate că înţelegeam dacă aş fi putut să cuprind nebunia asta a lor cu pantofii. Cumva o înţeleg, în sensul că pot să scriu câteva fraze în care s-o explic. La fel aş putea face şi cu teoria relativităţii – timpul se opreşte când atingi viteza luminii şi aşa mai departe – dar adevărul e că abia mă descurc cu mersul trenurilor într-o zi obişnuită.

Femeile scormonesc plaja să găsească scoici şi pietre drăguţe. Le pun în buzunare şi le aduc acasă. Vor să posede frumuseţea, să o facă atributul lor personal. Şi bărbaţii vor să posede femei, şi ăsta e tot circul, despre

asta e vorba. Ridicarea oraşelor, acumularea averilor, elaborarea teologiilor – toate vin din asta. Şi teribila presiune pe care o suportă bărbatul – compromisul pe care el însuşi îl imploră în genunchi, supus şi exilat, târgul pe care îl face cu femeia pentru a i se permite să trăiască în strălucirea frumuseţii ei, care e doar codul ascuns al fertilităţii feminine – ajunge să erupă în orgii de violenţă. Armatele lui Ginghis Khan, valuri de călăreţi care pârjoleau lumea, oraş după oraş, spărgeau şi intrau cu forţa, luau tot ce voiau fără să spună te rog sau mulţumesc, fără să-şi şteargă cizmele în prag. Elicopterele armate zburând pe deasupra bazarelor aglomerate ale unor oraşe antice prăfuite, echipajele lor antrenate cu filme şi jocuri video, trăgând cu rachete în băieţii răi de dedesubt. Nu-ţi trebuie decât un buton, nici măcar nu e real, poţi să priveşti de sus, din aer, sau de pe un ecran cum se fac praf un baraj, o fabrică sau jumătate de oraş. Mă fut pe tine, civilizaţie, mi se rupe cât ţi-a luat să le construieşti, ăsta e mesajul. Şi ăsta e un mod de-a face faţă stresului pe care ţi-l provoacă un apartament aglomerat.

Cel puţin aşa vedeam eu lucrurile în ultimele zile, pe când încercam să scap de jugul vinovăţiei. Vina de a fi făcut pe altcineva să sufere.

Ah, cum curgeau lacrimile şi ce fraier eram! Devenise un reflex condiţionat ăsta, să mă simt vinovat de câte ori plângea ea! Indiferent dacă plângea la un film, pentru că avea crampe menstruale sau pentru că avea un şef exagerat, mă simţeam vinovat. Nu mă puteam abţine, mai ales că de obicei eu eram cauza acestor lacrimi. Ce făcusem şi spusesem sau nu făcusem şi nu spusesem sau ceva infinit mai subtil, ceva pentru care trebuia să stăm unul cu altul şi să comunicăm o oră, două ca să descoperim împreună izvorul lacrimilor ei. Bineînţeles, copiii mici plâng de zece ori pe zi, doar ca să se asigure că e cineva acolo care îi ia în braţe, empatizează cu durerea lor sau sentimentul lor de nedreptate, frustrarea

sau plictiseala. Dar sunt femei care o ţin aşa şi la maturitate. Şi unii bărbaţi le iau foarte în serios, cum făceam eu, şi se simt vinovaţi de fiecare dată.

Sigur, ţărăncile, după o zi de muncă, sau femeile sărace din mahalale, cu zece copii de crescut, nu plâng. Ele ştiu că circuitul apei în natură n-o să rezolve nimic. Femeile obeze plâng, dar numai în filme şi în cărţi, ca să creeze o situaţie comică. Nu suferinţa sau lupta face lacrimi de calitate, ci prezenţa valorizantă a unui public solemn.

Şi ce se poate spune despre un bărbat care le refuză?

Se spune: „E incapabil de iubire!“.

Şi iată-mă la Ritzi, un vagabond, tânjind după camerele paşnice şi luminoase care îmi aparţinuseră cândva, pierdut în surzenia subacvatică, când Ritzi s-a aplecat spre mine şi mi-a spus ceva. Apoi a bătut din palme în dreptul feţei mele, să mă aducă înapoi la realitate.

— Ce e?

— Mai vrei ceva de băut?

— Da, şi pe urmă o să ies să mă plimb.

După a doua carafă am plecat din bar. M-am învârtit puţin în mijlocul străzii, urmărind prin fereastra deschisă toată viaţa care plutea înăuntru, în urma mea. Am trecut prin centrul vechi, peste punţile de lemn atârnate deasupra străzilor excavate, pe aleile pavate unde apăruseră barurile noi, de parcă excesul de faţade kitschoase ar fi fost contrapunctul pe care mizeria generală ne făcea să ni-l dorim. Prin vitrinele plate ca nişte ecrane gigantice se vedeau frânturi de feţe apropiate de altele, urlându-şi conversaţiile peste bubuitul muzicii. Inima oraşului bătea, alimentată cu bani grei, dar mie totul mi se părea derutant. I se spunea distracţie, însă pentru mine era ca o corvoadă.

Aveam inima frântă, asta era tot. Nu puteam duce atmosfera aia.

De ce am suportat atâta timp certurile şi gelozia? De ce m-am instalat în mizeria aia, de ce am târât după mine atâta nebunie până mi s-a îmbolnăvit sufletul?

Pentru că, printre altele, ea era un om bun. Era un om bun şi voia să facă bine.

Era un om atât de bun că toţi ceilalţi o dezamăgeau şi o răneau. Toţi o dezamăgeau, în afară de Dumnezeu, care se ţinea la distanţă. Distanţa era cheia. Oricine stătea prea aproape de ea o încasa, mai devreme sau mai târziu; familia, prietenii, colegii, eu. Dar pentru săraci avea iubire infinită, pentru orfani şi pentru femeile bătute care n-aveau unde să se refugieze. Lumea era un loc bolnav, dar ea era de partea bunătăţii.

Lucra cu victime ale violenţei domestice la un ONG care se numea *Femei, împreună*. Ajuta femeile prinse în relaţii abuzive să-şi găsească locuri sigure unde să stea şi apoi locuinţe pe termen mai lung. N-a trecut mult de când eram împreună şi am început să-i vizitez şi eu pe oamenii ăia şi să aflu câteva ceva despre cazurile lor. De obicei era vorba de un bărbat care încerca să-şi suprime senzaţia de inutilitate înecându-se în băutură şi bătându-şi femeia. Iar femeile nu puteau face nimic, decât să-şi trimită copiii la cerşit.

Mă întorceam de la postul de televiziune, după o după-amiază în care produceam triunghiuri amoroase, minciuni şi alte complicaţii pentru *Zi după zi*, şi pe urmă lucram pentru Andreea, reparam vieţi stricate. De obicei avea un teanc de hârtii pe masa din bucătărie şi eu o ajutam să-şi scrie şi să-şi redacteze materialele pentru campaniile media sau apelurile către donatori. (Jumătate din muncă însemna convingerea celor cu bani, obţinerea donaţiilor de la bănci, hoteluri de cinci stele şi companii petrochimice.) Îmi lua câteva ore bune şi munca asta. Mă ajuta să mă simt

mai bine după orele de la televiziune, unde pompam scene şi le discutam cu regizorii şi producătorii, adăugam la ele, tăiam şi schimbam.

— Prin urmare, Tania se întoarce acasă şi îi găseşte pe Bobi şi pe Gina împreună, spunea regizorul, dar ţine-o pe Tania câteva săptămâni în şah. Fă o scenă în care să arăţi că Tania refuză să vadă realitatea. Spectatorii vor muri de plăcere întrebându-se cât îi va lua să adune doi cu doi.

— Refuză să vadă realitatea?

— Exact. Şi ai nevoie şi de o scuză, pe jumătate plauzibilă, pentru Bobi şi Gina.

— Ginei îi intrase ceva în ochi, Bobi se uita să vadă ce e.

Treceam de la asta la copiii săraci care trăiau într-o clădire prăpădită în centrul capitalei noastre, fără apă sau curent electric, şi aveau nevoie de acte. Nu se puteau înscrie la şcoală fără acte. Mama lor încerca disperată să-i hrănească şi să-i bage la şcoală. Avea nevoie de câteva ore libere în care să poată munci ca măturătoare de stradă.

Prejudecăţile faţă de ţigani o înfuriau pe Andreea. Îi dădeau lacrimile când se gândea că o femeie care se zbate pentru copiii ei şi o viaţă cât de cât decentă ajunge să fie şi victimă a prejudecăţilor rasiale. „Ar trebui să vezi ce curat e la ei. O cameră pentru toţi patru, ea şi copiii ei frumoşi. E curat lună şi n-au decât un robinet cu apă în curte, unul la toată clădirea. Bărbatul i-a plecat. O bătea. Şi şcolile nu-i iau copiii pentru că n-au acte. Femeia n-a învăţat să scrie şi să citească.“

Puneam osul la treabă şi completam formulare pentru femeia aia. Chiar şi pentru un om alfabetizat era complicat să intre în legalitate. Birocraţia le pune cetăţenilor obstacole în cale, obstacole pe care funcţionarii le înlătură cu plăcere în schimbul unor atenţii. E bizantin, e kafkian, e bacşiş, spune-i cum vrei – e un sistem construit special să te facă să alergi năuc în cerc. Prin comparaţie, lucrul la *Zi după zi* mi se părea

o treabă uşoară. În perioada aia am renunţat să scriu teatru. Era prea frivol. Mă obişnuisem să cred că literatura era necesară civilizaţiei şi dădeam peste oameni cărora li se refuzau drepturi fundamentale pentru că erau analfabeţi. N-avem nevoie de poezie, teatru şi poveşti, prieteni. Ce ne trebuie în primul rând e ca fiecare cetăţean să fie capabil să citească un contract.

Când nu lucram pentru *Femei, împreună*, găteam, făceam cumpărături şi curăţenie şi spălam rufele. Andreea n-avea timp pentru treburi casnice. Să le pună altora casa în ordine era deja destul de obositor. Când i-am sugerat o dată să-şi facă patul, mi-a spus că mai fusese în astfel de relaţii, în care femeia e considerată o servitoare, şi nu mai avea de gând să joace rolul ăla. Nici nu mai pomeneam de curăţenie, mă făcea să mă simt ca un neruşinat sau ca un isteric, dacă mă plângeam că mă împiedic de pantofii ei. Câştiga bine muncind pentru săraci. Avea deci de unde să dea bani pe pantofi.

Da, iubea toţi săracii, oprimaţii, femeile bătute şi copiii lor şi îl iubea pe Iisus, dar noi toţi ceilalţi eram o dezamăgire.

Nu-l plăcea pe Ritzi. Nu-l plăcea din cauza unei glume.

Într-o vineri seara stăteam amândoi în barul lui Ritzi şi era plin. Mă sprijineam de tejghea, Andreea lângă mine, frumoasă, tocmai fumasem un joint cu Ritzi în spate şi muzica avea claritatea veselă pe care i-o dau drogurile. Eram fericit.

— Hei, a spus Ritzi, aplecându-se spre noi. Ascultaţi una bună.

Şi ştiam că o să fie aşa. Orice voia să spună, sigur urma să fie comic. Văzusem în spatele tejghelei o păpuşă toreador, un suvenir din Spania, cu ciorapi albi, pantalonii negri mulaţi, beretă şi o vestă ţipătoare. Îşi ţinea mantia în aer, în aşteptarea taurului – *Olé!* – şi Ritzi încolăcise în jurul lui o păpuşă Barbie într-o cămăşuţă de noapte roz. Erau atâtea fleacuri în

spatele tejghelei – acvarii, fotografii, bibelouri, suveniruri, abţibilduri – că mereu observai ceva nou.

— Cum se cheamă gaura din curul bărbatului?

— Anus.

— Şi din cel al femeii?

— …?

— Bonus.

În momentul ăla era cel mai spiritual lucru pe care-l auzisem în viaţa mea. M-am îndoit de râs. M-am oprit, l-am privit pe Ritzi şi am luat-o de la capăt. Anus. Bonus. Cred că am râs minute în şir. Râdeam unul de râsul celuilalt. Când părea că nu mai avem nimic de dat din noi şi am tras aer adânc în piept, Ritzi s-a uitat la mine, a spus „Bonus“ şi iar am izbucnit.

Dar Andreea nu râdea. S-a luat de Ritzi, cum că ce înseamnă gluma aia mai exact. Însemna oare că bărbatul e standardul anatomic şi femeia e o deviaţie? Sau sexul anal li se pare aşa de amuzant băieţilor? Femeia e doar o serie de găuri, cu cât mai multe, cu atât mai bine?

— Doamne, Andreea. Adică… E o glumă. Anus… bonus… ştii?

— Nu ştiu. Spune-mi tu.

Ritzi a început să dea din colţ în colţ, încercând să explice. Apoi s-a scuturat brusc.

— De câte feministe ai nevoie ca să schimbi un bec?

Andreea i-a răspuns, sec:

— Nu ştiu.

— De una singură. Şi nu-i nimic amuzant la asta.

Am început din nou să râdem fără oprire. Andreea a zâmbit doar.

— Cum a spus Freud, unde-i o glumă, e o problemă.

— Vraciul ăla cocainoman, i-am răspuns.

În scurt timp am plecat. Pe drum, Andreea se purta ca un părinte care avea de-a face cu nişte copii hiperactivi din cauza dulciurilor.

— Hei, Andreea, era doar o glumă. Nu înseamnă nimic.

Eram pe Magheru, mâncam o şaorma, din care îmi cădea pe jos jumătate, prea beat şi flămând să-mi mai pese de mizeria pe care o lăsam în urmă. Se apropia Crăciunul. Erau multe luminiţe aprinse, reni şi fulgi giganţi, albastru electric, roşu de cireaşă, alb exploziv. Vedeam totul ca prin ceaţă. Treceau grupuri de oameni care vorbeau tare.

— Ştiu că e o glumă. E o glumă despre femei.

A început să-mi spună despre un caz cu care avusese de-a face, o femeie violată frecvent de partenerul ei. O cunoscusem pe femeia aia. Şi pe copilul ei de trei ani. O persoană tăcută, timidă.

— O viola anal. Spune-mi de ce crezi că un bărbat i-ar face asta unei femei?

Nu-mi plăcuse niciodată Magheru, nici în cele mai bune momente. Atunci, cu luminile de Crăciun, traficul, beţivii şi prostituatele mişunând pe acolo şi frigul de mijloc de iarnă, era mai rău ca niciodată. Am aruncat ce mai rămăsese din şaorma sub o maşină parcată. Nu-mi mai era foame şi sosul îmi lăsase un gust scârbos în gură. Chiar şi aşa, beat, îl simţeam.

Am luat-o pe nişte străzi mai liniştite. Lumea era sălbatică. Tot ce puteam face era să ne creăm puţin spaţiu pentru noi şi să trăim cât de decent e posibil. Am mers o vreme fără să ne spunem nimic. Apoi mi-a luat mâna în mâna ei. Am strâns-o cu fermitate.

După seara aceea, m-am văzut numai singur cu Ritzi. Şi nu se întâmpla prea des. Eram prins cu jobul de la televiziune, ajutorul pe care i-l dădeam Andreei pentru *Femei, împreună* şi treburile casnice.

În acei doi ani n-am scris nimic pentru mine.

4

Am ieşit din centrul vechi la bulevard, am coborât într-un pasaj pietonal pe sub un şir urlător de maşini – tavan jos, prost iluminat, iz de pişat şi pericol – şi am ajuns pe partea cealaltă, într-un film science-fiction cu buget redus. Mizerie şi tehnologie în acelaşi perimetru. Un ecran gigantic acoperea faţada unui mall cu cinci etaje. În spatele mallului, străzi proaste, neluminate, aşteptau cutremurul. Pe ecran, o tânără în bikini şi cu un coif cu pene pe cap defila pe un podium. Apoi a urmat un bărbat ridicându-se pe un val cu placa de surf şi bând ceva rece dintr-o doză. Apoi ne-am trezit sub apă, unde un rechin din desene animate a mâncat un peşte din desene animate şi a zâmbit.

Cu cât mai multe ecrane înaintea lumii reale, cu atât mai bine. Realitatea zilnică nu ne ajunge. E prea statică, nu se zbănţuie, nu are atitudine. Iar lumina şi culorile sunt şterse. Ochii îţi sunt atraşi de ecrane ori de câte ori nu e mare lucru de văzut pe afară şi nu prea e niciodată. Cândva spaţiul public era dominat de biserici care promiteau o lume mai bună, acum sunt ecranele. Cele mai mari străzi, ca să nu pară sărăcăcioase, au cele mai mari ecrane.

Ecranul gigant a produs o fată, proaspătă şi drăguţă, o adolescentă care avea un iubit drăguţ cu părul coafat, genul ăla de păr îngălat, dar aranjat, care merge cu statul pe jos, pe pământ, în haine de firmă. Junkies falşi, făcuţi în Japonia, drogaţi cu nimic, doar cu universul virtual. Cuplul de deasupra capului meu împărtăşea un moment de fericire: aveau

telefoane mobile, erau în aceeaşi reţea. Erau mereu împreună, comunicau, electronic şi spiritual.

A trebuit să mă smulg din faţa ecranului hipnotizant.

Mi-am scos mobilul şi l-am sunat pe Emil. Era surprins să mă audă, poate chiar încântat. Mi-a spus să trec pe la el.

Am mărit pasul şi în douăzeci de minute eram la el, în Rosetti. Locuia într-un bloc interbelic. Anii înnegriseră pereţii. Casa scărilor era sumbră şi murdară.

Mi-a deschis uşa, îmbrăcat lejer în pantaloni scurţi şi tricou.

Emil e bronzat şi sănătos, are tenul oamenilor care trăiesc la mari altitudini – tibetanii, kurzii, indienii andini. Am observat iar că ţeasta rasă îi scoate în evidenţă ochii negri, cu genele lor lungi, de fată, şi sprâncenele negre. Fără îndoială, are ochi frumoşi. Şi deşi a început să facă puţină burtă, are picioare surprinzător de zvelte.

Mi-a făcut o mică reverenţă şi m-a poftit înăuntru, recitându-mi primele versuri din *Infernul* lui Dante:

Nel mezzo del cammin di nostra vita

mi ritrovai per una selva oscura…[1]

— *Va fa-n culo*, i-am răspuns şi am intrat în hol. Am îngenuncheat şi m-am descălţat.

Şi-a pus un deget pe buze şi mi-a arătat uşa închisă a dormitorului. Probabil, auzind că vin acolo, Cati se retrăsese. Mă îndoiam că s-a dus aşa devreme la culcare.

Cati mi-a spus, cu ani în urmă, pe când eram împreună, ceva ce mi-a rămas în minte. Vorbeam despre nişte prieteni de-ai noştri, ne întrebam de cât timp sunt împreună, de şapte sau de zece ani: „Mă bucură să aud

despre cupluri care rezistă. Tot timpul auzi de câte unii care se despart după un an sau doi“. Am întrebat-o ce e aşa de minunat la cuplurile care rezistă. Aveam câteva exemple proaste în minte, oameni cărora le luase zece ani să scape dintr-o relaţie ce ar fi trebuit să se termine după zece zile. „Să te dai mereu bătut“, a continuat ea, „şi să încerci acelaşi lucru cu altcineva. Cred că te murdăreşti tot trecând de la un om la altul.“ Probabil că mi-era somn şi n-am mai întrebat-o ce voia să spună cu expresia aia, *te murdăreşti*. Dar cuvintele mi-au rămas în cap şi de multe ori m-am gândit să o întreb, fără să găsesc niciodată ocazia potrivită. Poate implică ideea – cel puţin în mintea mea – că ne-am dori puritatea. Ştim că există un fel bun de a trăi, numai să-l putem discerne.

Am trecut pe lângă uşa ei şi l-am urmat pe Emil în sufragerie.

Era un apartament liniştit, la capătul clădirii, spaţios, cu tavane înalte. Îmi imaginam că pe vremuri acolo locuiau unii care trăiau altfel decât noi, oameni mai manieraţi, mai răbdători, discutând civilizaţi despre toate. Îmi plăcea să cred că existaseră astfel de oameni. Oricât de sumbră era casa scărilor, blocurile alea vechi erau bine proporţionate. Nu te înghesuiai într-o cutie.

Veioza de pe masă lumina blând camera. Masa, din lemn negru lustruit, era destul de mare cât să mănânce mai mulţi oameni la ea, dar era acoperită cu cărţi şi hârtii. Sub veioză era o carte deschisă, un carneţel, un stilou şi ochelarii cu ramă aurie pe care îi purta Emil în ultima vreme.

— Te-a dat afară?

Auzise de undeva şi voia să ştie toată povestea.

— Da.

De fapt, nu mă dăduse afară. Am vorbit, mi-am împachetat câteva lucruri şi am plecat.

— Şi vrei să te întorci?

— Nu. Ai nişte vin?

— Roşu sau alb?

— Roşu e bine.

— Sunt sigur că am numai alb.

— Merge şi alb.

S-a dus să-l aducă şi eu m-am apropiat de masă şi m-am uitat la coperta cărţii. Era o ediţie subţire de buzunar, cu copertă mată, clasică. Seneca, *Despre mânie*. Emil tocmai stătuse pe canapea, la capătul de lângă masă, sub veioză. Trupul său lăsase o amprentă acolo şi nu-mi era greu să-l vizualizez citind în linişte. Resentimentele faţă de el îmi dispăruseră aproape de tot.

M-am uitat prin notiţe, dar nu erau despre Seneca. Pe o foaie părea să fie scris un poem, însă era doar o listă de cumpărături (*cafea, iaurt, pâine, praf chili, ouă*…). Am pus cartea la loc exact cum o găsisem şi m-am aşezat pe fotoliul de vizavi, cu măsuţa de cafea între noi.

S-a întors cu o carafă şi două pahare pentru apă. Carafa era deja aburită. S-a aşezat şi a turnat vin.

L-am cunoscut pe Emil când am venit prima oară în oraş şi am început să scriu. Făcea parte dintr-un grup de inşi care se întâlneau şi-şi citeau unul altuia. Se dădea la toate fetele, aproape fără excepţie, dar era atât de jucăuş şi fără pretenţii că ele nu se supărau. Începea prin a le admira hainele sau cerceii, continua lăudându-le buzele sau picioarele, apoi nu trecea mult şi le invita la perversiuni sexuale dintre cele mai bizare – citând versuri şi aruncând cu porcoşenii de cartier pe care nu le mai auzise nici unul din noi –, iar fata râdea atâta, că nu mai putea să vorbească.

Şi uneori chiar acceptau. Ceea ce mi se părea ciudat, fiindcă spectacolul său era atât de comic, atât de ridicol, încât nu-l puteam privi

ca pe un bărbat atractiv.

Dar n-ar fi trebuit să mi se pară ciudat. Eram mai îndrăgostit de el decât oricine altcineva.

Acceptaserăm toţi că era mai talentat decât noi. Era evident. Ştia ce face. Ne vorbea despre romanul la care scria. Pentru mine, romanul ăla devenise ceva foarte important. L-a publicat, după o vreme, şi a mai publicat unul. După care a intrat în afaceri. Afaceri cu filme.

Am sorbit fiecare din vin. Era bun.

— Unde stai?

— La Ritzi.

— Ritzi e un băiat sau o fată?

— Îl ştii. Are locul ăla pe Covaci.

— Barmanul?

— E barul lui.

— E un tip simpatic. M-aş duce pe acolo, dar e muzica dată prea tare.

— Ziua nu e aşa tare.

— Ziua lucrez. Şi Teo? El unde e?

— Renovează un turn de piatră în Toscana.

— „Un turn de piatră în Toscana.“ Sună ca titlul unei plachete pe care ar scrie-o unul dintre poeţii noştri după o bursă în Italia. Nu prea cred, Valentin. Nu cred că asta face.

— Aşa mi-a zis Dia.

— Te abureşte.

— Sau el pe ea.

— Dia e vagă, aşa, în acţiuni, dar altfel are o minte brici. Şi tu ai înghiţi o poveste de-asta. Ai destulă imaginaţie cât s-o crezi. Teo nu renovează un turn, e la fel de puţin probabil cum ar fi fost să plece în pustiurile din Alaska. Pun pariu că se constipă şi când se duce la el la ţară

şi trebuie să se cace într-o groapă pe pământ. E genul care ia liftul până la etajul doi. S-a urbanizat de tot. Nu ţi-a luat mult până să te combini cu nevastă-sa.

— Ne-am ciocnit unul de altul. Am băut ceva la Ritzi.

— Păi, ciocniţi-vă mai departe, Romeo. Şi să nu-mi spui că nu e genul tău.

N-am spus nimic.

Motivul pentru care mă enervase insinuarea lui Emil legată de mine şi Dia avea de a face cu Cati. Un om normal ar fi dat dovadă de un pic de sensibilitate.

La un moment dat, eu şi Cati n-am mai fost un cuplu, dar ne mai culcam unul cu altul din când în când, dacă beam prea mult. Iar Emil începuse şi el să se culce cu Cati.

Gonoree e un cuvânt urât. Sună a ceva care-ţi face coaiele să putrezească şi să cadă. Şi probabil asta se şi întâmplă dacă n-o tratezi. Am găsit o clinică privată şi un doctor mi-a luat probe de sânge (mă dusesem să mă caute de boli letale), probe de urină şi de *scurgeri*, cum îi ziceau ei, printr-un tub de plastic înfipt în uretră.

M-am trezit apoi cu faţa la canapea şi degetul doctorului în fund.

Nu-mi ceruse voie. Foarte rapid, înainte să apuc să mă încrunt, şi-a tras mănuşa, şi-a lubrifiat degetul mijlociu şi mi-a spus să mă relaxez. Şi-a înfipt degetul şi a început să-mi pipăie prostata.

— Ce simţi? m-a întrebat.

Simţeam că îmi vine să-l pocnesc.

— Gata, ajunge, doctore, i-am spus, printre dinţii încleştaţi.

Era doar meticulos.

Următoarea mea problemă era faptul că, în ultima vreme, Cati nu fusese singura femeie cu care mă culcasem. Mai era una, o studentă, proaspăt venită de la ţară, genul ochelaristă care citeşte cărţi mari, vine în metropolă să studieze literatură şi limbi străine, întâlneşte un tip interesant, mai în vârstă, ca mine, şi ia de la el gonoree. Un tip de educaţie pe care n-o poţi lua din cărţi. O chema Delia. Era săracă lipită. Părinţii îi trimiteau pachete de mâncare cu rata comunală, o dată la fiecare două săptămâni. Făcea parte dintr-o reţea de fete căministe care-şi schimbau hainele între ele.

Stătea pe marginea patului, şocată, în timp ce eu număram banii şi o sfătuiam să se ducă să-şi facă tratament. „D-dar cum se cheamă?“, a reuşit ea să bâlbâie o întrebare. I-am spus cum se chema boala mea jegoasă de fante. Gura i s-a mişcat încet, incapabilă să pronunţe cuvântul, iar eu am şocat-o şi mai rău spunându-i să discute cu toţi bărbaţii cu care s-a mai culcat în ultimul timp. Dar era cum mă temeam. N-avusese decât un iubit la ea în sat, de la cinşpe până la optişpe ani. Următorul am fost eu, care profitasem ocazional de entuziasmul ei reprimat şi inocent faţă de sex.

Era frumuşică dacă îşi scotea ochelarii şi zâmbea şi îmi plăceau chiar şi fesele ei dodoloaţe. Îmi plăcea să o plesnesc când stătea cu faţa în jos pe pat, doar ca s-o văd cum se întinde şi ţipă. Avea fesele rotunde şi tari ale fetelor neieşite încă din adolescenţă. Era o fată serioasă, căuta lucrurile adevărate şi stabile din viaţă şi ar fi făcut pe cineva fericit ca nevastă. Se agăţa de mine cu disperare când ne futeam. Avea probabil nişte reverii nebune cu mine în orele ei de leneveală.

E o poveste scurtă, cred că a lui Cehov, una de la începuturile sale. Pe atunci studia medicină şi încerca să-şi ferească de foame familia haotică – cred că tatăl lui era beţiv şi fratele mai mare murea de tuberculoză – scriind schiţe comice pentru reviste. Se cheamă *Gluma* sau *La săniuş.* Tânărul

narator coboară pe un derdeluş cu o fată. Viteza o înspăimântă şi el o ţine strâns de mijloc. Vântul le şuieră la urechi. Lumea e tulbure. Şi el îi şopteşte, în glumă: *te iubesc*!

Undeva, la un dâmb din vale, se răstoarnă. Ea îl priveşte, îmbujorată de vânt şi emoţia vitezei, şi aşteaptă confirmarea a ceea ce tocmai auzise. Dar el se poartă de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Aşa că ea insistă să se mai dea o dată cu sania. Şi el repetă gluma. Poate că o fac şi a treia oară sau o fac toată după-amiaza, nu mai ţin minte. Ea trebuie să audă o dată şi încă o dată vorbele alea pe care nu crede că le-a auzit.

Le auzim mereu în şoaptă. Chiar şi când celălalt glumeşte.

Ultima oară când ne-am întâlnit, mi-a dat un cadou, un volum de poezii de Nichita Stănescu. Mă simţeam ca un vierme, o părăseam după ce îi făcusem cadou o boală venerică.

(Foloseam tot timpul bucăţi din viaţa mea şi din vieţile prietenilor pentru *Zi după zi* – atât de disperat eram să am material nou. După câteva luni, când am încercat să strecor o boală venerică în scenariu, unul dintre producători m-a luat deoparte, m-a tras înspre el şi mi-a şuierat în faţă, printre dinţii puţind a mortăciune: „Nu ţi se pare o *cruzime*?“.)

Dar, strategic, făcusem o alegere bună să vorbesc mai întâi cu Delia. Când m-am dus la Cati, am fost în stare să mint că nu mă mai culcasem cu nimeni altcineva.

Figura a funcţionat. Şi a căzut pe capul lui Emil. Eu le făcusem cunoştinţă. Mi s-a strâns pielea pe mine când i-am văzut cum se apropie unul de altul în clipa în care am ieşit din cameră.

Pe urmă ea s-a întors la mine şi mi-a spus că Emil jurase că n-o mai făcuse cu altcineva.

Rahat, i-am spus. Îl ştiam pe Emil prea bine.

Aşa că m-am întâlnit cu Emil, acest sfânt convertit la monogamie, şi ne-am privit cu feţe lipsite de expresie. Cu barba lui şi aerul ăla inocent, îi mai lipsea un halou auriu, ca într-o icoană.

— Ascultă, Vali, mi-a spus blând, ştiu că nu e ea de vină şi nici eu.

— Las-o baltă. Nu vreau să joc jocul ăsta.

Şi-a ţuguiat buzele şi şi-a înclinat capul, privind atent un punct din tavan.

— Nu contează. Şi-a pus un braţ peste celălalt pe marginea mesei, s-a aplecat înainte şi m-a privit în ochi. Până la urmă, ce dracu', tot timpul luăm răceli unii de la alţii şi nu mai facem atâta caz.

— Eu fac mare caz?

— Scurgerile o să se oprească în curând, a spus Emil, ca şi cum ar fi vrut să mă încurajeze. Tetraciclina are nevoie de câteva zile să-şi facă efectul. Eşti la prima doză?

— Nu vreau să discut asta cu tine.

Dar până la urmă am discutat, după câteva beri, şi când am povestit de doctor şi degetul lui, Emil a împroşcat toată masa cu bere. I-a ieşit pe nas. Era vânăt de râs.

De atunci, de câte ori simţea nevoia să mă anunţe că nu sunt suficient de pregătit să înfrunt lumea, îmi spunea s-o iau mai uşor, să nu mă aplec aşa, cu una, cu două.

Dar asta n-a însemnat sfârşitul relaţiei mele cu Emil. Făceam afaceri împreună, voiam, nu voiam, eram legaţi prin scenariul pe care-l scrisesem cu o lună înainte să-mi dea gonoreea. (Aşa văd situaţia – Emil a fost vectorul, Cati şi cu mine victimele colaterale.)

După ce am aflat de ei doi, am rupt-o cu Cati. Ne-am mai văzut, scurt, după interviul cu Emil.

— Cum ai putut să te culci cu el? am întrebat-o, incapabil să-mi controlez tonul îndurerat şi exasperat. E un clovn!

— Cum poţi să vorbeşti aşa despre el? mi-a răspuns ea, foarte serioasă. E prietenul tău!

N-am ştiut ce să-i mai zic.

Totuşi eram sigur că ea ştie că am dreptate, că îl nimerisem.

Ca pe urmă, destul de repede, să se mute împreună.

Ce-am învăţat de-a lungul timpului despre Emil a fost că trebuie să vorbesc mai puţin când ne întâlnim.

Am mai luat o gură din vinul încă rece. Era ciudat, mai mult mă trezea decât să mă ameţească.

— Dia, a continuat Emil, e pe gustul oricui. Pe majoritatea femeilor le citesc. Văd prin ele ca prin sticlă, de parcă ar juca nişte roluri prost scrise. Văd prin hainele lor, prin replici, prin minciunile şi flirturile lor. Prima dată când am văzut-o, Dia mi s-a părut că nu-i decât o scârbă superficială, alunecoasă, dar acum trebuie să recunosc că prin ea nu pot să văd. Nu-mi dau seama ce-i cu ea dincolo de zidul ăla îngheţat de sticlă. E trăsătura ei specială. Ca şi cum n-ar fi tocmai acolo. Unele actriţe sunt aşa. Cele bune, vreau să zic. Absenţa îl face pe privitor să-şi imagineze. E o tehnică. Îţi apare în vise, îmbrăcată în mătăsuri diafane şi arată vulnerabilă. Vulnerabilitatea e o formă de putere. De fapt, are o ţinută frumoasă, aristocratică, ştie să-şi scoată ţâţele la înaintare. Aş zice că şi la pat e destul de artistică. Mi-o pot imagina călare, învârtindu-şi curul cu spatele la mine şi chiuind.

Mi-am turnat încă un pahar de vin.

— Că tot vorbeam de femei binecuvântate de Dumnezeu, m-am întâlnit recent cu Tia Marinescu. Exact. Vrea să lucreze cu mine. Nu ţi se

pare că Tia seamănă cu Dia, din profil? Sau de fapt n-are de-a face cu profilul, e ceva mai subtil. Şi ea are acelaşi mecanism. Tocmai mi-am dat seama. Diei i-a plăcut mult decorul din *Două camere*…

E posibil să fi zis Dia în loc de Tia din greşeală. Şi e la fel de posibil s-o fi făcut ca să se amuze.

— Îşi doreşte să fi jucat rolul celeilalte femei, zice că l-ar mai fi împănat un pic. Ne-am uitat pe text, dar nimic nu părea să meargă. Transmite o vulnerabilitate subtilă. Atât de dulce, că te-ar durea ca un cuţit să îi răneşti sentimentele. Ce-i trebuie Diei e rolul potrivit.

— Tiei, vrei să zici.

Mă hotărâsem să intervin, ca să simplific povestea. Ar fi ţinut-o langa, dacă nu mă băgam.

— Dia, Tia, ştii ce vreau să zic. Ar trebui să scrii ceva pentru ea. Vrea să te cunoască.

— Pe bune?

— Da, a spus, pe un ton plat, conştient că ştiam că minte.

— Cum merge *Două camere*?

Nu văzusem filmul. Ştiam că o să iasă o prostie. Un scenariu bun trebuie să fie atât de puternic şi de simplu, încât nici un regizor să nu-l poată fute. Eu n-aveam asemenea artă. Poate nimeni n-are. Câtă vreme am fost implicat în treaba asta cu filmul şi cu Emil, îmi suspendasem scepticismul. Ca şi cum am fi fost într-un cuplu, i-am iertat partenerului tot felul de lucruri doar pentru că aşa cere contractul. Micile compromisuri se tot adună până când te trezeşti într-o dimineaţă şi nu-ţi vine să crezi în ce te-ai băgat. După ce am văzut cum m-a tras în piept cu banii şi după povestea aia cu Cati, mi-am dat voie să am îndoieli faţă de felul în care îmi înflorise scenariul. Cearta din cauza banilor a fost o scuză

bună să nu vin la premieră. Premierele sunt făcute să fii bătut pe umăr. Cele mai jenante filme au avut premiere glorioase.

— Recenziile n-au fost aşa rele. S-ar putea să ne scoatem banii de producţie. Tzitzi-Ritzi al tău are un DVD player? Ba nu, trebuie să-l vezi la cinema.

— Poate o să-l văd. Acum că am atâta timp liber.

— Şi ar trebui să-mi arăţi ce-ai mai scris. Ar trebui să mai facem unul. De data asta o să iei bani buni.

— Nu ştiu dacă vreau să mă mai bag în ceva care nu e de prima mână.

— Spuse autorul de telenovele…

— M-am lăsat şi de asta. Mi-am dat demisia.

— Şi eu care făceam gluma asta, că eşti singurul scriitor pe care-l ştiu. Pentru că scrii zi după zi.

— Trei ani. Le-am expus tuturor secretele, toţi sau futut cu toţi.

— Fix ca în lumea reală. Dar o să ai nevoie de bani. Îţi pot plăti pe măsură ce scrii. Şi ştii cine vrea să-mi dea bani pentru următorul film? Ionel Călinescu! Vrea să fie patron al artelor.

I-am spus de viziunea mea distrusă din faţa teatrului Odeon, atunci, cu Teatrul Tineretului Dan Voiculescu. Am spus-o cu aciditate, dar n-a ars nimic.

— Da, i-aş lua şi lui banii. *Pecunia non olet*. Şi aşa e jupân peste toate, de ce n-ar cumpăra şi un teatru şi tineretul odată cu el. Nu cred că sunt atât de scumpe. Şi ce zici de actorii din *Zi după zi*? Au făcut o şcoală de teatru. Au avut şi ei vise cândva, ştii?

Ştiam de Călinescu Jr. Şi ştiam şi despre Călinescu tatăl că fusese general în Securitate, implicat în import-export cu ţările arabe. Când a venit revoluţia, a avut deodată acces la capital şi a cumpărat resursele statului. Pe vremea aia nu era nici o lege să judece o astfel de manevră.

Treburile juniorului aveau acelaşi aer de semilegalitate – cazinouri, proiecte de construcţii dubioase pe terenuri publice şi o companie de securitate ca o armată personală.

— Nu-s prea sigur că banii nu au miros. Unii put destul de rău.

— Dacă căcatul ar mirosi a trandafiri, când am mirosi trandafiri ne-am strâmba şi am zice că put a căcat. Mie unuia îmi place mirosul de căcat, dacă aerul din jur e la temperatura potrivită. Mi se trage de când stăteam în gara din München, acum douăzeci de ani, şi acolo trebuia să plăteşti o taxă de căcare să intri la budă. Mi se păreau sume uriaşe pe atunci. Abia ajunsesem. Aşa că am ieşit şi am căutat în jurul gării un loc bun. Credeam că e ca la noi, o alee sau o pârloagă unde să-mi dau jos pantalonii gratis. Dar nu era nimic de genul ăsta. Orice milimetru de spaţiu era organizat, era folosit în vreun fel, nu exista nici o zonă mai privată sau care să servească improvizaţiilor, şi bătea un vânt rece din nord, mă tăia direct prin haine. Am început să lăcrimez. Eram obosit rupt. Nu mai văzusem un pat de zile întregi. Aşa că m-am întors în gară, am plătit şi mi-am descărcat maţul. Şi am rămas acolo încă o vreme, relaxându-mă, cu pantalonii în vine. Era formidabil de curat în jur. Ai fi putut mânca o porţie de *Himmel und Erde* pe podea. Şi cald! Minunat de cald. După atâtea zile de drum şi zgomot, în care m-am simţit ca un animal hăituit, găsisem un mic spaţiu unde mă puteam relaxa. Am şi adormit la un moment dat. Mi-am petrecut toată dimineaţa acolo şi nimeni nu m-a deranjat. Stăteam pe tronuleţul meu, meditam la viaţă şi mă simţeam protejat. Sigur, mirosea de parcă puseseră o oală mică cu căcaţi la fiert, dar nu-mi păsa. De atunci mirosul de căcat cald îmi provoacă un mic moment de reverie, ca madlena lui Proust. N-am povestit asta în cărţi, nu?

— Nu cred.

— Mă întreb de ce.

E plăcut să fii respectat de o mie de oameni, mi-a spus odată Emil, cu ani în urmă, când încerca să mă convingă să scriu scenariul la ceea ce avea să devină *Două camere*, în iarna dinaintea incidentului veneric. Stăteam în apartamentul lui, acelaşi de acum, dar mult mai mizerabil decât după ce s-a mutat Cătălina la el.

— Nimic nu e mai uşor decât să-ţi faci un nume în literatură, cum a zis Ionescu, şi nicăieri nu e mai uşor decât aici. Pot să-ţi arăt un maldăr de cronici minunate, din reviste cu un număr de cititori între câteva sute până la câteva mii. Dar unde sunt banii. Un poet care crede că are vreo importanţă se minte singur. Dacă societăţii i-ar păsa, l-ar plăti. Aşa că oamenii ăştia şi-au făcut cluburi, cercuri literare, unde îşi citesc unii altora. Sau iau parte la întruniri speciale. Grupuri de întrajutorare pentru rataţi. Se plâng toată ziua că lumea e proastă pentru că nu-i apreciază. Ei, cu filmele e altceva. Contează atât de mult, că se cheltuie PIB-ul unei ţărişoare africane ca să le facă şi pe cele mai proaste dintre ele. Asta e lumea reală.

— Banii sunt lumea reală?

— Banii sunt lumea reală. Banii fac lucruri.

— Dar cu ideile cum rămâne? Ele nu contează? Sunt banii singurul registru al valorii? Nu vezi că mare parte din ce fac banii e gunoi? Pentru că gunoiul n-are nici un fel de rezonanţă. E nediferenţiat, e gol. E doar zgomot. Nu înseamnă nimic.

— Ce spui tu e adevărat, bun şi frumos. Şi tot ce spune Don Quijote e adevărat şi bun şi nobil. Problema nu e cu ideile, e cu contextul lor şi la context trebuie să te uiţi, aici, în Balcanistan. Tot ce face Quijote în lume în legătură cu ideile lui e un nonsens. Nu vede lumea adevărată din jurul lui. Toate reperele lui sunt din cărţi. Ideile sunt moarte dacă nu trăiesc în

lume. Şi încă ceva: membrii acestei civilizaţii nu sunt interesaţi de idei şi de poveşti decât dacă sunt împachetate în imagini. Acum cincizeci sau o sută de ani, oamenii aveau timp să citească – ăsta e farmecul societăţilor aristocratice sau ale societăţilor în care ideile despre societate şi un simţ al responsabilităţii acesteia sunt păstrate de un grup mic de oameni. Dar şi atunci, dacă un scriitor voia să iasă din casă, scria o piesă de teatru, cunoştea nişte actriţe, se bucura de societate. Teatrul a fost întotdeauna un pic vulgar, dar un scriitor bun avea libertatea să-şi ridice publicul. Şi să-ţi mai spun ceva, dacă Cehov, Ionescu sau Beckett ar fi azi în viaţă, ar face filme, îţi garantez asta. Crezi că nişte oameni cu minţi ca ale lor ar fi fericiţi să scrie piese pe care numai douăzeci de oameni se duc să le vadă? Nu pot să cred aşa ceva!

I-am arătat o piesă la care lucram şi el m-a învăţat cum să o transform într-un scenariu. Pe urmă a vrut să-l regizeze şi m-a hărţuit ciornă după ciornă. Primul lui film ieşise deja, nu făcuse bani, dar primise nişte menţiuni la festivaluri. Voiam să încerc ceva nou. Purtasem atât de multă vreme pălăria de tânăr dramaturg promiţător, că se cam rosese pe la boruri. Emil mi-a dat un avans. A venit şi cu un contract. Vreau să facem totul corect, mi-a zis. Şi am semnat.

Asta se întâmpla în urmă cu trei ani. Şi într-o zi, acum doi ani, pe când filmul se pregătea să intre în producţie, după ce îmi cheltuisem de mult avansul şi scăpaserăm amândoi de infecţii transmisibile, am început să mă întreb când o să apară şi banii ăia adevăraţii.

Eram numai noi doi într-un bar şi beam ceva. Şi l-am întrebat.

Un bar nou, în care intraserăm din întâmplare. Era genul de bar modern, antiseptic, cu mobilă ciudată, portocalie şi galbenă, tot numai unghiuri şi atitudine. Ceva ce-ţi cade greu la ochi. Se chema Litere. Pe pereţi erau fragmente de texte fără sens, în toate fonturile şi mărimile

posibile. Tejgheaua era luminată din spate şi cu toată combinaţia de sticle colorate şi lichioruri exotice arăta de parcă ar fi fost bordul unei nave spaţiale. Judecând după clientelă, fuseserăm aruncaţi direct în viitor, într-un timp în care oamenii purtau ochelari science-fiction mici şi lunguieţi, cu rame negre groase, şi se masturbau cu ajutorul computerelor, asta dacă li se mai scula vreodată. O specie nouă de bărbat cucerea planeta. Slabi, androgini, pretenţioşi cu hainele şi frizurile lor. Majoritatea acestor extratereştri coafaţi aveau laptopurile deschise pe mese, cuplate la wi-fi-ul gratuit şi stăteau cocoşaţi deasupra lor, protectori ca nişte amanţi, cu feţele palide iluminate de haloul ecranelor. Poate nici nu mai era nevoie să te atingi ca să te masturbezi, trebuia doar să-ţi instalezi un electrod pe lobul urechii şi să tastezi parola. În ciuda atmosferei futuriste, personalul se mişca de parcă trăiau încă în era materialismului dialectic.

— Cred că acum construiesc o navă spaţială şi o umplu cu maimuţe, a spus Emil. Problema cu chelnerii în ţara asta e că tu îi serveşti pe ei. Şi dacă nu le dai şpagă, eşti de căcat. Ne temem ca nu cumva şmecherii din oraşul ăsta să ne considere scârţari. Nu le mai dau muiştilor ăstora nimic.

Când ne-au adus în cele din urmă berile, erau enervant de mici. Le puteai ţine cu trei degete şi cu ăla mic ridicat în sus.

— Ingenios, a spus Emil. Arată ca nişte sticle adevărate de bere. Dar costă mai mult. Probabil au investit mult în tehnologie ca să le micşoreze. Stai, că nu-i vorba de asta. Dimpotrivă, nu să bei bere contează sau cantitatea în sine. Ci faptul că te afli într-un loc atât de fabulos. E ca un studio de film, unde toată lumea bea apă din recipiente de alcool.

Când l-am întrebat pe Emil de bani, s-a încruntat şi a luat o gură de bere, iar între înghiţituri mi-am dat seama că e ceva în neregulă.

— Vali, trebuie să înţelegi că e vorba despre lichidităţi. Mai întâi e nevoie ca filmul să facă nişte bani. Pe urmă îşi iau investitorii partea lor.

Şi după aia oamenii ca mine şi ca tine.

Oamenii ca mine şi ca tine. Asta era amuzant. Emil avea deja o maşină, un venit şi îşi punea toate achiziţiile la bugetul de cheltuieli. Zbura de la un festival la altul sau pe la conferinţe şi totul era acoperit. Câtă vreme îi funcţiona şmecheria, trăia fără să plătească nimic.

N-am spus nimic, doar am dat pe gât sticluţa. Aş fi preferat să nu fi deschis gura până mă lămuream cât de groasă e escrocheria. Mi-ar fi plăcut să o mai ţin în mine, pentru ca plăcerea descărcării să fie şi mai mare.

Ne-am plătit fiecare berea şi am avut grijă să nu lăsăm bacşiş.

Andreea se mutase la mine cu puţin timp înainte de întâlnirea mea cu Emil în barul ăla sinistru şi, în seara aia, când m-am dus acasă, i-am povestit cum m-a jefuit Emil. S-a indignat ca o nevastă. L-a sunat pe un văr al ei avocat (avocat de divorţuri) şi el s-a învoit să se uite gratis peste contractul meu. Îl chema Victor.

— Sună încurajator, am zis.

Andreea a zâmbit.

— E o glumă la noi în familie – în lumea căsniciilor distruse, el e singurul victorios.

— O glumă bună, am fost eu de acord.

A doua zi, am urcat pe o scară veche, impunătoare, până la etajul trei, şi am ajuns la ora fixată pentru consultaţie. Secretara i-a dat un bip şi el a ieşit să dea mâna cu mine. Un tip masiv, destul de arătos. Greu de spus dacă n-avea o tendinţă spre obezitate. Avea un început de guşă, dar îşi ţinea bărbia sus, de parcă săruta aerul, aşa că nu se prea vedea. Aproape un *dandy*, cu o cămaşă uşoară şi o cravată colorată – cu păuni umflându-şi cozile, într-o decor extravagant, oriental. Toată prestaţia asta cu biroul de consultaţii aducea mai degrabă cu o scenetă. Îi mai lipsea garoafa la

butonieră. Părul lui negru, mai lung pe creştet, era pieptănat cu cărare şi peste cap. I-am observat paşii delicaţi când m-a condus în birou. Pereţii erau acoperiţi cu tablouri, inclusiv câteva nuduri impresioniste. Lumea venea aici să divorţeze sau pentru sfaturi de redecorare în noua lor viaţă?

M-am aşezat în faţa lui, cu biroul între noi. Secretara mi-a adus o cafea pe o tavă argintie, cu un serviciu argintiu; laptele venea într-o carafă mică şi cuburile neregulate de zahăr brun, într-un bol cu cleşti. Mi-am băut cafeaua, m-am uitat la tablouri şi uneori la Victor, care dădea din când în când din cap pe măsură ce citea contractul.

Eram nerăbdător să-l văd că ajunge la capăt, aruncă foile pe birou şi se apucă să scrie o scrisoare dură în beneficiul meu.

— Eşti a cincea roată, mi-a zis Victor şi mi-a dat contractul înapoi.

— Da? Ce înseamnă asta, mai exact?

— Înaintea ta mai sunt o grămadă de oameni care trebuie să primească bani. Nu mă pricep la filme, dar ştiu că investitorii vin întotdeauna primii. Pe urmă, în cazul ăsta, presupun că producătorii. Pe urmă firmele de catering, de servicii. Actorii şi tehnicienii. Şi la capătul cozii eşti tu.

— Acolo sunt? De unde ştii?

— Pentru că în contract nu e specificat. Asta înseamnă că contractorul are volanul.

Felul în care vorbea de roţi şi volan părea să sune a ceva mişto, dacă ai aveai atitudinea potrivită.

— M-au futut?

— Dacă merge filmul, s-ar putea să-ţi plătească. Ai zis că îţi e prieten, nu?

— Nu ştiu ce să zic, nu e un film comercial. E un film bun (pe vremea aia încă o credeam).

A oftat şi şi-a mângâiat cu palma cravata frumoasă.

— Măcar rămâi cu satisfacţia asta.

O clipă am crezut că e o mostră de sarcasm avocăţesc. Dar văru’ Victor a început să mi se confeseze, cu palma rămasă tot în dreptul inimii sau pe mătasea cravatei, că seara, când termina afacerile, scria povestiri şi poezii. Nu le arăta nimănui şi nu-şi exagera importanţa eforturilor sale literare. Se pare că Victor îmi văzuse piesa, cu ani în urmă, şi mă admira. Acum înţelegeam de ce era aşa de generos cu mine, mă distra, îmi dădea cafea şi îmi explica minunăţia de contract. N-o făcea pentru vară-sa, cu care abia se vedea vreodată. Ci pentru că eram amândoi artişti! Înainte să apuc să mă dezmeticesc, m-am trezit că accept să arunc un ochi peste scrierile lui.

Ce se întâmplase cu civilizaţia? Eram lefter, într-o fundătură creativă, şi un bărbat cu un job adevărat îmi cerea să-i evaluez mâzgălelile! În ţările în curs de dezvoltare băieţii deştepţi vor să ajungă avocaţi, să-şi ajute familiile, să scape de sărăcie. Pe urmă societatea avansează până în punctul în care oamenii au ce mânca şi au instalaţii sanitare, aşa că ce vor toţi acum e să fie speciali. Vor să-şi sanctifice experienţa individuală prin artă. Vor să fie autori. Acum doctorii şi avocaţii se simt stânjeniţi să fie doctori şi avocaţi, se gândesc că e un mod mai respectabil de a-ţi petrece timpul liber să stai şi să scrii poveşti.

Victor m-a întrebat dacă mai scriam pentru scenă sau m-am lăsat luat cu totul de cinematografie, iar eu am scos câteva sunete vagi în legătură cu lucrările mele noi. N-am suflat un cuvânt despre *Zi după zi*. Am mai vorbit puţin şi despre diferenţa dintre scrisul pentru teatru şi cel pentru film, apoi ne-am întors la subiectul nostru:

— Are deja bani. Fonduri pe care nu mai trebuie să le returneze. Ar putea să mă plătească de acolo.

— Bineînţeles. Dar n-ai semnat pentru asta. Şi ţi-a dat şi un avans. Tehnic vorbind, în clipa asta tu îi eşti lui dator.

Mi-a înapoiat contractul.

Am murmurat o înjurătură. Când îmi făcuse contractul, Emil mi-a spus că vrea ca totul să fie corect. Mi-am dat seama că scrâşneam din dinţi.

— Scuză-mă, Victor, simt că aş omorî pe cineva, îmi apar un fel de puncte negre în faţa ochilor. De obicei nu mi se întâmplă asta.

— Nu te supăra din atâta. Sunt doar afaceri.

— Îl ştiu pe tip de ani de zile. Mi-a fost profesor. Singurul om care m-a încurajat să scriu.

— Păi, mi-a zis Victor şi şi-a întors mâinile cu palmele în sus, măcar nu eşti însurat cu el. Mare parte din ce fac eu aici, la biroul ăsta, e să conving oamenii să nu fie răzbunători.

— A fost şi el un scriitor atât de bun cândva.

— Poate încă e, a spus Victor. Dar n-ar mai fi în afaceri dacă i-ar plăti pe toţi în avans.

M-am ridicat, strângând contractul între degete.

— Nu ştiu ce să zic de afaceri. Dar pe mine m-a cam dezamăgit.

— Eşti scriitor. Sunt sigur că poţi să te foloseşti cumva de asta. Dacă Dumnezeu ar fi drăguţ cu noi tot timpul, nici n-am mai şti că e acolo. Am fi doar nişte animale care mănâncă şi fut.

Surprins, mi-am ridicat privirea spre Victor. Degetele i s-au apropiat de gură, într-un gest delicat de pocăinţă.

Ăsta era primul lucru adevărat pe care mi-l spusese cineva de multă vreme. Poate că omul ăsta ştie să scrie, mi-am zis, tulburat. Simţeam instinctiv că s-ar putea să fie chiar mai calificat decât mine.

Ne-am strâns mâinile şi ne-am înţeles să ne întâlnim iar.

Am coborât în stradă şi am rămas acolo, prosteşte, uimit de planeta pe care trăiam şi despre care scriam piese de teatru. Poate că m-aş fi descurcat cu statutul meu de a cincea roată – suna ca şi cum aş fi fost partea inferioară într-o relaţie sexuală brutală – dacă n-ar fi reieşit la suprafaţă şi povestea cu Emil şi Cati, pe care până atunci o reprimasem cu laşitate, din motive pragmatice.

Şi mai era ceva ce începuse să iasă la suprafaţă.

Poate, cum sugerase văru' Victor, Dumnezeu era un tată bătrân şi dur care ne lăsa să luăm câteva peste bot pentru a ne trezi din somnambulism, pentru a clipi şi a privi în jur mai cu atenţie. Tot ce-mi mai rămăsese era senzaţia umilitoare că m-am rătăcit prin ceaţă. Şi totuşi acceptasem să mă văd cu văru' Victor şi să discutăm despre artă!

Se auzise prin oraş că sunt scenarist şi am primit jobul ăla la postul lui Voiculescu, la care trebuia să rulez intrigi şi complicaţii pentru *Zi după zi*. În primele săptămâni, când m-am luat după instinctul meu şi am încercat să-i dau o formă poveştii, o structură şi o rezolvare, s-a organizat o şedinţă panicată şi cei mai experimentaţi în arta serialelor m-au avertizat că le stric *plot*-ul.

Eram dornic să-mi vând cuvintele. Acum că mi le cumpăra cineva, mă trezisem într-o situaţie dificilă. Eram oficial scriitor, în sfârşit, şi intrasem într-o perioadă în care asta nu mai avea nici un sens.

M-am confruntat cu Emil chiar în ziua aia. M-am dus la el. I-am pomenit şi de faptul irelevant că Victor e avocat de divorţuri şi pe Emil l-a buşit râsul, iar când a terminat să hăhăie, şi-a luat o postură serioasă şi mi-a zis:

— Vali, îţi dau un sfat prietenesc. Citeşte înainte să semnezi. Contractele înseamnă exact ce spun. Al nostru era clar ca lumina zilei.

Ţine minte, am primit finanţare de la investitori doar pentru că le dau banii înapoi, cu dobândă. Altfel puteau să-i joace la curse.

— Zece pagini! Nu înţeleg nimic din ele!

— Şi totuşi te aştepţi ca oamenii să stea la piesele tale, care sunt mai lungi şi mai puţin clare. Şi te mai şi plângi că oamenii nu mai dau bani să vadă piese de teatru.

Şi încă nu înţelegeam cum putuse un singur om să-mi fure într-un timp atât de scurt arta, banii şi femeia. După discuţia cu Victor, am rămas cu impresia că Emil fusese trimis să-mi dea o lecţie. Dar nu reuşeam să mă prind care o fi fost lecţia.

Vinul se terminase. M-am ridicat să plec.

— Te întorci la Ritz? m-a întrebat Emil. Poţi să dormi pe canapea dacă vrei.

— Nu, mulţumesc.

— Cum vrei.

Să-mi beau cafeaua de dimineaţă cu Emil şi Cati şi tot bagajul unui triunghi amoros? Locul meu era la Ritzi şi binoclul lui.

Am trecut pe lângă uşa dormitorului. Încet, să n-o trezim pe femeia care, vorba vine, dormea înăuntru. M-am încălţat. Mereu mi s-a părut un moment ciudat ăsta: cineva stă deasupra mea în timp ce eu îmi leg şireturile, încercând să plec.

Emil mi-a deschis uşa spre hol. Ne-am strâns mâinile.

— O să te gândeşti la scenariu, la ce ţi-am spus, da?

Am dat din cap şi am plecat.

1. „Ajuns pe-a vieţii mijlocie treaptă / mă pomenii într-o pădure deasă, / căci rătăcind pierdusem calea dreaptă.“ (Dante Alighieri, *Divina Comedie.*

Infernul, traducere de Eta Boeriu, Editura Albatros, Bucureşti, 1971, Cântul I, p. 73) (n. r.).

5

A doua zi dimineaţă făceam cafea, Ritzi dormea şi i-am căutat printre haine după un tricou, ciorapi şi chiloţi. Rămăsesem fără albituri. Mai devreme sau mai târziu, trebuia să mă duc în Strada Latină după lucruri. Dar încă nu.

Uşa de la ieşire s-a deschis către un dreptunghi mare de lumină strălucitoare când am coborât scările şi am păşit în stradă, simţindu-mă bine. Îmi place să fiu singur dimineaţa, înainte să se scuture lumea viselor. Când ideile sunt încă vii, înainte ca acumularea de evenimente ale zilei să le dilueze şi să le acopere. Când scriam, ăsta era momentul meu preferat.

Am început să mă plimb pe străduţe.

În momentul ăla, Emil şi Cati îşi luau probabil micul dejun. Cati era îmbrăcată în hainele de birou. Nu puteam concepe că ei doi sunt împreună. Nu-mi dădeam seama dacă ea era iubirea vieţii lui sau Emil juca un alt rol.

Dar se pot spune atâtea despre roluri. Replicile sunt alese aşa încât să nu fie exagerate şi astfel devin adevărate şi ajungem să stăm împreună la masă în armonie. Copiii sunt crescuţi cu oportunitatea de a-şi cunoaşte taţii.

Cati mă bătuse atâta la cap din cauza lipsei mele de stabilitate, că nu mă tenta să împart un cămin cu ea. Îmi ajungea să ne vedem de două ori pe săptămână. N-o voiam atârnată de mine ca un copil pierdut. Eu mi-am făcut viaţa, i-am spus o dată, du-te şi fă-ţi-o şi tu pe a ta. Nu mai aştepta de la mine soluţii. Şi i-a ajuns. Aşa s-a dus şi şi-a făcut o viaţă cu Emil.

Am descoperit că ţineam mult la ea, după ce a plecat.

Şi cam atât ar fi de spus.

Am întâlnit-o pe Andreea. M-am hotărât să-mi schimb felul în care gândeam. Sigur, i-am zis, suntem nebuni unul după altul, deci mută-ţi lucrurile la mine.

Şi iată-mă trasând cercuri pe hartă, printre străzile dezolante din centrul vechi. Aveam nevoie să parcurg toate străzile strâmte şi întortocheate care nu duceau nicăieri. Apoi mi-am stabilit o destinaţie şi am ieşit pe Brătianu, lângă intersecţia de la Universitate. Acolo m-am trezit din reverii. O fisură cu şase benzi tăia oraşul de la nord la sud, ca o autostradă enervantă pentru şoferii nevoiţi să-şi scrâşnească frânele la fiecare semafor.

Parcă vezi mâna de ţăran a dictatorului plesnind harta oraşului încă haotic şi cerând străzi mai mari şi mai drepte – moderne! – şi a doua zi macaralele distrugerii mutându-se unde li se cerea. Turnând cantităţi staliniste de ciment în Teatrul Naţional şi în Hotelul Intercontinental. (Intercontinentalul construit pe vremea când cetăţenii stăteau şase ore la coadă pentru picioare de porc – pentru ca aleşii să aibă o viziune celestă a Micului Pyongyang).

Am traversat în diagonală pasajul de la Universitate şi am ieşit lângă Intercontinental. Am luat-o pe Magheru. Am trecut pe lângă taximetrişti solizi ca nişte gorile, aruncând priviri leneşe peste traficul pietonal de lângă hotel, ţinând deschise, ca o invitaţie, portierele maşinilor cu tarife speciale. Am trecut pe lângă agenţiile de turism, pe lângă casele de schimb şi pe lângă cazinouri, locuri unde se spală valuta. Nu imediat vizibile, dar pe acolo, erau şi cluburile pentru gentlemeni şi saloanele de masaj, toate gusturile puteau fi satisfăcute fără să te deplasezi prea mult. Ăsta era perimetrul peştilor şi escrocilor şi la apus ieşeau curvele.

Afacerişti din Italia, Grecia şi Levant, brute urâte şi grăsane, împodobite cu lanţuri de aur şi stofe de lux, îşi plimbau iubitele noi pe trotuar. Era momentul când oraşul supraaglomerat îşi descheia nasturii şi tot felul de chestii se revărsau. Când o să vină cutremurul, acolo o să se deschidă pământul şi dintre falii o să se ridice o duhoare de sulf.

Am mers mai departe, pe lângă palatele junk-food-ului. Valea de betoane amplifica mugetul maşinilor.

M-am oprit în faţă la Cinema Studio şi am examinat posterul de la *Două camere*. Pe afiş puseseră un grup de actori tineri şi arătoşi, iar numele lor erau scrise cu fonturi substanţiale. Numele meu era jos de tot, unde se micşora textul.

Mai aveam o oră până la proiecţia de la prânz, aşa că m-am îndreptat spre oaza de calm şi linişte a parcului Ioanid, la zece minute mai încolo.

M-am oprit acolo şi mi-am răcorit călcâiele.

Nu poţi să mergi toată ziua pe străzi. Trebuie să te odihneşti. Mi-ar fi plăcut să fiu genul care se plimbă pe străzi şi acumulează tot. Care adună destul material pentru o operă de artă sau o concluzie finală. Dar n-aveam temperamentul potrivit. După o oră, parcă o luam razna. Sănătatea îţi cere să-ţi alegi străzile cu grijă şi să te duci pe urmă în parc, să petreci ceva timp şi cu florile. Mintea şi simţurile nu se odihnesc niciodată între creaţiile defecte ale omului. Prea mulţi stimuli care articulează boala de dedesubt. Te simţi din ce în ce mai zgâriat pe creier, nu numai de zgomot, mizerie şi agresivitate, dar şi de evidenţa structurii haotice de dedesubt. Ajungi să respiri nebunie şi boală. Singura ieşire e să scurtcircuitezi abilitatea de a interpreta ce vezi.

Aveam nevoie să ies din oraş, să mă duc undeva unde nu eram forţat să citesc lumea în felul ăla, poate undeva într-un oraş care funcţionează altfel. Aveam nevoie să mă duc pe dealurile Toscanei şi să renovez un

turn, ca Teo. Dar acum eram lefter şi nu plecam nicăieri. Trebuia să-mi găsesc repede un job. Să scriu ştiri pop într-o revistă pentru adolescenţi, de exemplu. Sunt multe joburi pentru scriitori. Sunt reviste pentru mame care aşteaptă să nască, pentru biciclişti, pentru culturişti, mirese şi pescari. Doamne, există chiar şi o revistă care se cheamă *Câinele meu*. Şi toate au nevoie de scriitori, nu trebuia decât să mă bag.

Să mai fac un scenariu? Ar fi fost ceva atât de îngrozitor? Sunt mii de puşti care visează fix la asta! Sunt cărţi care te învaţă cum să le scrii. Oamenii cumpără cărţile alea şi le studiază.

Am ieşit din parc, am trecut pe lângă soldaţii şi poliţiştii care păzeau rigizi ambasadele Austriei şi Macedoniei şi am simţit cum creşte zgomotul dinspre fractura cu şase benzi din inima oraşului.

M-am aşezat undeva în capătul sălii şi m-am lăsat pe spate. Venisem cu un sfert de oră mai devreme şi i-am privit pe cei care intrau; cu tot cu mine, se adunaseră treişpe inşi. Oameni cu mult timp de omorât, motivaţi de preţul redus al biletelor la vizionările din timpul zilei. Cinci dintre ei erau pensionari, intrând solitari şi năuci în hainele lor cenuşii la un film despre care nu ştiau nimic. Doi dintre ei s-ar putea să fi fost fantome şi se strecurau la fiecare proiecţie, dându-se drept pensionari. Restul erau fete, şapte fete, aş zice că studente la limbi străine şi literatură care veneau de la un curs din Pitar Moş. E posibil ca una sau două să fi venit pentru că citiseră cărţile lui Emil. Arătau a şoareci de bibliotecă şi într-adevăr, una dintre ele, plasată în dreapta mea, la două rânduri mai în faţă, a scos o carte cartonată şi a început să citească. Era drăguţă, cel puţin în lumina aia slabă şi parţial din profil. O pereche de fete, una grăsuţă, creaţă, cealaltă ochelaristă, stăteau tâmplă la tâmplă şi şuşoteau de zor în timp ce mâncau seminţe de floarea soarelui dintr-o pungă şi adunau cu grijă cojile pe un

şerveţel aşezat pe braţul scaunului dintre ele. Nici unul dintre oamenii ăştia, tânăr sau bătrân, nu părea genul care ar vandaliza o stradă sau ar vorbi prea tare sau ar vota cu un fascist. Aveam ceva în comun, noi, cei treişpe oameni strânşi acolo.

Îmi place starea de aşteptare evlavioasă dinainte de începerea unui film. E foarte posibil să iei din nou ţeapă, dar exista şi o şansă să primeşti un mesaj, un cadou de dincolo. Nu-mi place la sfârşit, când se aprind luminile. Întotdeauna se produce un soi de stânjeneală, oamenii sunt sfioşi ca nişte oi când ies pe uşă, ca şi cum ar fi fost surprinşi într-o situaţie jenantă. Dacă ai văzut până la capăt un film prost, ai acea conştiinţă a păcălitului. Dar e şi mai rău dacă filmul a reuşit să te emoţioneze. Te-ai identificat cu cineva sau ceva, dar acum simţi că te-a luat prea tare valul. Mai devreme, în beznă, în momentul tău privat, ai uitat de restul lumii, fiecare a simţit că povestea era numai a sa, iar acum ai prefera să eviţi privirile celorlalţi.

Luminile s-au stins şi a început filmul.

Mai întâi vezi orizontul deasupra blocurilor de zece etaje şi jos, în stradă, traficul de dimineaţă a început să se coaguleze şi e deja enervant. Apoi suntem teleportaţi din mijlocul motoarelor şi claxoanelor într-o bucătărie unde un cuplu de tineri îşi iau micul dejun. Sunt mai degrabă tăcuţi. O scenă convenţională, făcută să indice clar din start că e un film despre aceşti doi oameni. Bărbaţi, vă rugăm să vă identificaţi cu personajul masculin, femei, vă rugăm să vă regăsiţi în personajul feminin. Cei care sunteţi într-o relaţie, legaţi-vă centurile de siguranţă şi memoraţi poziţia uşilor de urgenţă.

Aflăm că protagonistul e jurnalist şi lucrează într-o clădire stalinistă gigantică din nordul oraşului. A fost construită de dictator pentru a centraliza toată presa într-un singur loc. Doar că nu era destulă presă să-l

umple şi încă e aşa; majoritatea spaţiilor de birouri sunt goale. Personajul se apropie de clădire cu pietre în buzunare, ca să ţină la distanţă haitele de maidanezi care mişună prin zonă. Paznicii clădirii sunt prieteni buni cu câinii şi îi hrănesc. Personajul investighează ceva corupt, dar dovezile sunt prea firave, circumstanţiale, nimic nu poate fi dovedit. Ca toţi ceilalţi cetăţeni, el nu crede nimic din ce vede, ştie că tot ce ţine de domeniul public – comercial, politic sau cultural – e o minciună. Structura putredă iese la suprafaţă prin vorbe şi pe ecrane; reclamele care arată o naţiune paralelă unde nu-şi are loc suferinţa şi urâţenia, veşnicul film de serie B al politicienilor, sponsorii lor şi machiavelismele cu care se înfruntă, declaraţiile şi contra-declaraţiile care le ornează intrigile şi sunt raportate ca ştiri sau jocurile televizate şi spectacolele cu dans şi muzică. Sunt reality show-uri cu participanţi plătiţi, atât de disperaţi să rămână în emisiune, încât îşi exagerează rolul; sau reality show-uri care deturnează genul pretinzând că redau realitatea, când de fapt au actori de mâna a doua angajaţi să joace toate rolurile. Tot ce se vede pe ecrane – şi ce se vede înseamnă cam toată sfera discursului public – e un nonsens. Cei care cotizează la asta, ziarişti şi comentatori serioşi, riscă să devină participanţi la farsă, să umfle şi mai tare gogoaşa. Pentru că îşi dau seama de irelevanţa lor, îşi toarnă plângerile cu voci piţigăiate. Schimbi repede canalul ca să scapi de ei.

Într-o astfel de lume, singurul lucru adevărat e la nivel personal – familia şi prietenii. Numai în sânul lor mai poate un om decent să creadă în puritate şi să găsească o bază solidă pentru acţiune. E un contrapunct esenţial la dezastrul de afară. Te izolezi acolo ca într-un ghetou, indiferent la zgomotul de fundal al televizorului. O faci ca să rămâi întreg la minte.

Din păcate, protagonistul nostru, tipul care îşi lua mai devreme micul dejun, nu e stăpân nici pe acea parte din viaţa sa. Intimitatea nu-i iese. Se

vede cu două femei. Măcar dacă s-ar fi simţit bine ar fi fost de înţeles, dar el nu se simte bine. E de-a dreptul confuz. Asta fusese ideea mea când am scris scenariul; o comedie sexuală jucăuşă pe care să o răstorn şi să fac din confuzie subiectul real. Să râzi şi să-l priveşti cum se învârte în cerc!

Scenele comice ieşiseră bine. Emil înţelegea latura asta a lucrurilor. Dar unde se răsturna, se răsturna rău şi cădea. Storsese melodrama cea mai ieftină din el, cu muzică lentă şi cadre lente în care eroul meditează la soarta sa de bărbat împărţit între două femei. (Şi în acelaşi timp se păstrau pretenţiile de film de artă, ţi se cerea să aştepţi odată cu personajul să vină liftul sau autobuzul.)

Filmul era un eşec. Pentru mine problema fusese una de sens. *Unde e viaţa adevărată a acestui bărbat?* Emil o transformase într-o problemă logistică. Cum să te descurci cu două gagici. Tipul era trist pentru că muşcase mai mult decât putea mesteca. Pentru Emil asta însemna tragedia umană.

Şi totuşi a trebuit să recunosc că, una peste alta, Emil avusese competenţa să facă un film şi jefuirea mea lejeră a fost doar un mic detaliu în toată schema. Am pierdut doi ani încercând să mă trezesc şi n-am scris nimic. Iar acum eram într-o sală de cinema, la un spectacol cu jumătate de preţ, în chiloţii şi ciorapii lui Ritzi.

Apoteoza vieţii mele era asocierea cu acest film stupid. Pentru o clipă, numele mi-a apărut pe genericul de deschidere.

Dar câteva părţi bune supravieţuiseră. Scene remarcabile de confuzie cotidiană pierdute între celelalte prostii. De exemplu, un cuplu – cuplul oficial, jurnalistul şi femeia de la micul dejun – sunt într-un supermarket. S-au pierdut într-un labirint, într-unul din acele vise nesfârşit de frustrante unde ai de făcut ceva simplu şi nu reuşeşti. Nu vor decât să-şi ia ceva de mâncare, dar se pierd într-un purgatoriu de abundenţă. Îi vezi cum stau lângă rafturile cu cereale. Sunt atâtea soiuri din care să aleagă. Un minut

se duce numai pe asta. Şi continuă în acelaşi fel, sunt copleşiţi de o serie de alegeri dintr-astea fără substanţă. Mi s-au părut scene bune, mai interesante decât cele cu investigaţiile politice ale eroului sau complicaţiile triviale cu care şi-a încărcat viaţa.

Să te disipezi între două femei şi să-ţi disipezi inteligenţa încercând să scoţi la lumină o structură coruptă a puterii cu care nu poţi lupta – mi se părea acelaşi lucru. (Spre sfârşit, protagonistul primeşte informaţia cheie, dar n-o poate publica; afaceristul pe care-l investighează şi patronul ziarului ajunseseră la o înţelegere.) Sau să-ţi disipezi puterea de alegere înaintea unui raft de supermarket cu produse identice. Acest mod de viaţă e mai mult decât obişnuit. E însăşi textura vieţii. Alegerile tale reale sunt îngropate sub avalanşa de decizii absurde. Faptul că viziunea mea asupra confuziei perpetue în faţa alegerilor inutile supravieţuise într-o formă sau alta mă bucura şi mă făcea încrezător în puterea noastră de a comunica, deşi filmul ca întreg era un căcat.

S-au aprins luminile şi a început să se deruleze genericul de final. M-am alăturat curentului şi m-am poziţionat în spatele fetei pe care o admirasem mai devreme. Ieşirea spre Magheru se făcea printr-un tunel de beton fără ferestre. Când e plină sala, trebuie să te laşi împins ca în turmă, aproape îţi vine să behăi, dar acum că eram atât de puţini, mă puteam ţine după fată fără probleme. Era de înălţime medie şi avea acel tip de fund care dezgolit e prea fin, prea alb şi voluptuos, dar strâns în blugi e ferm şi ridicat şi atât de fascinant în mişcare că, pentru un moment, eşti uimit că un lucru atât de erotic e făcut public, în plină stradă. Întreaga lume se schimbă imperceptibil şi imaginaţia ta e o fiară băloasă. Lumina străzii mă orbea, uitasem că era abia ora prânzului; în film călătorisem prin zile, nopţi şi săptămâni, timpul se contractase şi se telescopase sub foarfecele montorului, iar acum revenisem la timpul meu obişnuit. Am mers pe

Magheru spre sud, în spatele fetei, iar ea a luat-o la dreapta, pe Enescu. Puteam să jur că nu are nici un iubit. Societatea din jurul ei nu era încă destul de evoluată. Era inteligentă şi inaptă – incapabilă să se lase prinsă de falsitate sau de sex. Nimeni nu se băga în patul ei pentru o singură noapte, avea prea multă răbdare, era prea mândră. Privindu-i însă mersul subtil, alternanţa expresivă a şoldurilor, îmi imaginam fără probleme că, odată ajunsă acasă, se masturbează în liniştea amiezii. Când a ajuns în dreptul staţiei, a apărut un 300. Ea s-a urcat pe uşa din mijloc, eu pe cea din spate. Era penultima staţie înainte de Dobrescu, acolo unde autobuzul se întoarce spre nord. De la cinema ar fi putut să facă stânga, la staţia din Romană şi să nu mai meargă pe jos. Dar luase autobuzul înainte ca acesta să ajungă la staţia terminus ca să prindă un loc şi să se uite pe geam. Şi mie îmi place să fac aşa ceva. Mă întrebam ce carte era aia pe care o citea. Sau cum i s-a părut filmul. O plăceam din ce în ce mai mult, dar am coborât la Dobrescu şi am lăsat-o să meargă mai departe. N-aveam chef să o urmăresc până acasă, deşi e ceva ce mi se întâmplă, urmăresc femei pe distanţe lungi, pe jos sau cu transportul în comun, dacă n-am alte treburi. Numai dintr-o curiozitate inocentă. (Ca binoclul lui Ritzi, o tehnică pentru stimularea imaginaţiei.) Încă n-am strangulat vreuna.

Am luat-o spre Victoriei, pe lângă fostul stat-major al Partidului Comunist, în prezent Ministerul de Interne (dacă te întrebi unde s-au dus toţi comuniştii – sunt înăuntru, la Interne), pe lângă balconul unde Geniul Carpaţilor şi-a ţinut ultimul discurs, prin piaţeta cu monumentul dedicat Revoluţiei. Căcatul Zburător, aşa îl numeam eu, o chestie mare şi căcănie înfiptă într-o ţeapă albă, simbolul perfect pentru o revoluţie falsă, o afacere de-a lor între ei, încă o înţepătură direct în ochii unor oameni atât de îndopaţi cu minciuni, că n-ar fi recunoscut adevărul nici dacă ar fi venit din spate şi le-ar fi tras-o. Salvaţi în ultima clipă, cum se zice în

filme, de Frontul Salvării Naţionale. Salvare! Ăsta da concept. Atei când se culcă, mesia când se trezesc dimineaţa. Am făcut stânga şi am luat-o spre sud, pe Victoriei, pe lângă Odeon – cu o zi înainte strălucea ca o lună nebună, nimic sacru nu mai rămăsese acum din el –, spre străzile centrului vechi.

Am găsit un bar gol pe Strada Franceză, cu faţa la biserică. Tocmai deschiseseră şi eram primul client. Am stat acolo şi am privit strada prin vitrina plată. Chelneriţa mi-a adus berea şi un coş cu alune în coajă. Era tânără, în jur de douăzeci de ani, o fată mică, frumoasă, cu ochi verzi cinstiţi şi intenşi. Mă privea de parcă încerca să mă desluşească sau se abţinea să nu râdă. Mă simţeam amuzant şi plăcut în prezenţa ei. Ca şi cu fata pe care o urmărisem de la cinema – receptivitatea mea la femei era la vârf, tensionată. Libidoul meu obişnuit plus regresia emoţională. Voiam să sug la o ţâţă.

Am supt din sticla de bere şi am continuat să privesc strada. Copii fără adăpost fugărindu-se. Sau poate erau copii din zonă, cu casă şi familie, dar prost îmbrăcaţi. Unul a venit până la uşă, un băiat cam de şapte ani. Am crezut că venise să cerşească. Chelneriţa a ieşit afară la el. Am crezut că o să-l alunge, cum se întâmplă de obicei, dar el i-a zâmbit când a văzut-o. Stătea cu spatele la mine, cu braţele încrucişate pe piept şi îi vorbea puştiului. Copilul îşi ridicase faţa în sus, către ea, zâmbea şi gesticula vioi, descriind ceva ce tocmai se întâmplase. Era o conversaţie fără cuvinte. Uite, m-am gândit, asta e o idee originală, poate sufletul artei – să faci un film unde conversaţiile nu sunt auzite, dar interacţiunile dintre oameni sunt complet transparente. Să dai la o parte detaliile neesenţiale, contingente, să te concentrezi numai pe inimă. Certurile mele cu Andreea ar putea fi descrise într-o carte cât *Război şi pace*, dar în esenţă tot ce susţineau era că noi doi n-ar fi trebuit să împărţim aceiaşi pereţi şi orice

scenă, dacă ar fi fost bine făcută, ar fi dezvăluit această situaţie nenaturală. Deodată mi-a părut foarte rău pentru ea. Fusesem nevoit să pun distanţă între noi ca să văd lucrurile atât de simple. Prizonier în aceeaşi cameră cu ea, am fost tot timpul prea ocupat să mă apăr. Oboseala, nu raţiunea, îmi împingea paşii. Poate era berea, poate era fata cu ochi verzi sau singurătatea mea, dar m-am înmuiat cu totul.

Pietrele oraşului aveau un fel de duritate ucigaşă şi ceva uman reuşea întotdeauna să se strecoare prin crăpături. Când băiatul a şters-o brusc, ca la un apel de urgenţă, fata s-a întors, zâmbindu-şi singură, iar eu am comandat încă o bere. Mă întrebam dacă ea e vecina de peste drum a lui Ritzi – avea părul destul de lung. Am băut berea încet, gândindu-mă la ea.

L-am văzut pe Victor apropiindu-se grăbit. Cu ochelarii de soare pe nas arăta ca o vedetă de film din anii ’50. Stilul individului era cu totul din altă epocă şi alt loc. Epoca de dinainte ca frizurile să se strice, de dinainte ca modele să degenereze în barbarie şi ideile în haos şi absurditate. M-am ridicat în picioare. A intrat, şi-a scos ochelarii şi a privit în jur. Pe frunte avea o sclipire de transpiraţie. Ne-am strâns mâinile şi el a pufnit şi şi-a cerut scuze pentru întârziere. Şi-a agăţat haina în cuier.

— Relaxează-te, Victor, n-ai întârziat.

Nu-l mai văzusem din primăvară, poate de la începutul primăverii. N-avusesem timp. Şi Victor refuza să se întâlnească în baruri – acum făcea o excepţie. Nu-i plăceau ecranele şi zgomotul. „Oamenii nu mai poartă conversaţii“, mi-a spus odată. „Conversaţiile au loc numai în romanele ruseşti. La noi sunt fragmentate şi fără sens. Nu duc nicăieri.“

— Nu pot să stau mult, mi-a spus, aşezându-se şi uitându-se la iphone să vadă cât e ceasul.

Şi-a aliniat ochelarii, iphone-ul şi portofelul pe masă. Şi-a aprins o ţigară cu bricheta lui argintie, a pus pachetul în şir cu celelalte obiecte,

bricheta deasupra, a suflat un nor de fum şi şi-a îndreptat cu palma cămaşa albă, descheiată la gât. Purta butoni de forma unor bufniţe mici.

— Scuze, Vali. Tu ce mai faci? Nu te-am întrebat când m-ai sunat.

— Sunt bine.

— Chiar eşti?

A venit chelneriţa. Aplecată deasupra lui, i-a dăruit acelaşi zâmbet pe care mi-l dăruise şi mie. M-am simţit înşelat. Victor a comandat un espresso şi un coniac foarte scump.

— Ce ochi ciudaţi, a spus, când a plecat fata. M-am simţit de parcă mi se uita direct în suflet.

— Şi mie la fel. Dar am crezut că mă doreşte.

După ce i-a adus comanda, a început să fumeze mai lent.

— Sunt bine, da. Mă simt bizar, poate pentru că am locuit atâta timp în locul ăla, cu ea. Dar n-aveam ce face, trebuia să plec. Nu vreau nici măcar să mă duc acolo să-mi iau lucrurile. Dacă aş putea, aş face ca Teo, aş dispărea ca şi cum n-aş fi fost vreodată aici.

— Unde stai? Stai cu mine. Am destule camere. Nu vine nimeni în vizită, deci poţi să lucrezi liniştit.

Apartamentul lui Victor din Dorobanţi era confortabil şi avea mult spaţiu. Mătuşa Tamara – care nu era mătuşa lui – avea un set de chei şi ea făcea cumpărăturile, gătea, făcea curat şi îi călca lui Victor cămăşile.

— Deocamdată stau la Ritzi, e chiar aici, pe aproape. N-are o masă, dar pot să scriu în bar. Cred că am nevoie de câteva pahare de băutură să mă pun din nou pe picioare. Ştii că am renunţat la *Zi după zi*? A fost o despărţire curată.

— Asta e o nebunie. Din ce o să trăieşti? Ai nevoie de bani? Te-ai gândit serios la toate astea?

— Emil o să-mi dea nişte bani. Aşa zice. Vrea să vadă la ce lucrez. Şi nu e nimic de văzut. N-am scris nimic de doi ani. Trebuie să inventez repede ceva, să-i dau impresia că am ceva în taşcă. Să iau un avans. Singura problemă e că-mi fac griji că n-o s-o pot face. Mă şi văd cheltuind banii fără să produc nimic.

— Asta ar şi trebui să faci. Dar nu semna nimic până nu văd şi eu.

— Ai dreptate. Dă-l în mă-sa. Ce dracu’ o fi fost în capul meu?

— Şi nu fi îngrijorat, poţi s-o faci iar.

— Doi ani.

— E nimic.

— Nu mai sunt ca pe vremuri. Acum totul mi se pare străveziu şi îmi dă o senzaţie de inutilitate. Vreau să zic, când am început, aveam un fel de simţ al dramei personale. Poţi să-i zici egoism sau perspectivă eroică. Se prăbuşeşte în faţa lumii adevărate. E o escrocherie. Nu mai pot să o susţin. Văd prin mine. Văd motivele pentru care am tot făcut-o, încă de la început, şi mă scârbeşte.

Victor mă urmărea. Şi-a mai luat o ţigară şi mi-a dat şi mie una. Mă lăsasem de ani de zile. Dar mi-ar fi plăcut să fumez cu Victor. Am acceptat-o şi el şi-a deschis bricheta cu un clinchet şi mi-a aprins-o.

— Şi mai sunt şi şmecheriile pe care le faci celorlalţi. Să fabrici confuzie doar ca să produci satisfacţia rezolvării. Se vede asta în orice formă de artă care foloseşte timpul, timp la pachet, chiar şi în muzică. O nocturnă de Chopin de exemplu. Începe cu o frază muzicală, te familiarizezi cu ea, te ia de mână şi te duce prin câteva variaţii. Când e sigur că te-a adus unde a vrut, fracturează melodia, o rupe, o fute. Ce auzi acum e sunetul anxietăţii tale. În cele din urmă, când s-a jucat destul cu noi, melodia e reparată într-un mod ambiţios şi frumos. Aprecierea ascultătorului – adică recunoştinţa lui – e totală.

M-am oprit. Victor a aşteptat să continui.

— Arta narativă – piesele sau poveştile – se bazează pe un truc şi mai mare decât cel al muzicii, pentru că muzica e senzuală, emoţională, non-verbală. Nu e critică. Dar ceea ce e melodia pentru muzică, e înţelesul pentru artele cuvântului. Arta narativă pretinde că e despre experienţă. E despre lume şi despre ce facem în lume. Şi aici apare şmecheria; ne permite să trăim toată bătaia de cap care e lumea la un nivel confortabil. Şi cel mai mare truc e că rezolvarea e dată într-o secvenţă scurtă de timp. Aplaudăm, ne ridicăm în picioare şi ne luăm hainele de la garderobă. Şi ne întoarcem la vieţile noastre, care nu au rezolvare.

— Şi care-i problema, Vali? Care e?

— Problema? Pentru mine? Problema e că puteam să fac trucurile astea foarte bine pe vremea când mă păcăleam singur. După ce am început să văd prin ele, s-a terminat. A devenit deodată foarte dificil să scriu ceva adevărat. Îi vedeam pe toţi oamenii care suferă şi eu purtam roba mea de artist şi făceam scamatorii. Era ceva fără valoare. Un fel lipsit de valoare de a trăi. De ce s-o faci? Ştiu, sunt oameni ca tine şi ca Emil, scriitori adevăraţi…

Victor s-a uitat în altă parte, stânjenit.

— Nu, vorbesc serios, oameni ca tine şi ca Emil. Care n-au avut niciodată asemenea iluzii. Care au ştiut din start că e ceva găunos la mijloc. Că e un joc.

— Nu ştiu ce să zic, Vali, mi-a spus Victor, liniştit, privind masa pe care degetele lui învârteau cu agilitate bricheta deasupra pachetului de ţigări. Mă gândeam la asta. Ştiu că nu m-am aşteptat vreodată să însemn ceva pe lume, în vreme ce tu, tu erai foarte tânăr, înconjurat de atâta admiraţie…

— N-a fost chiar aşa…

— Şi totuşi, trebuie să fi fost puţin şi aşa.

Ne-am privit în ochi. Am dat din cap, de parcă smulsese de la mine o mărturisire. Într-adevăr, puţin fusese şi aşa. Şi m-am gândit să o invit pe Dia să vadă piesa, crezând că ar fi impresionată. Aceeaşi scenă tristă, un om care îşi cumpără biletele pentru fericire.

— Chiar şi aşa, Vali, nu e nici o ieşire. E o nevoie. Şi dacă tu, la un moment dat, n-ai mai recunoscut-o sau ai negat-o, nu o face să nu mai fie o nevoie. Trebuie să găsim sens în ce avem. Acum. Ar fi bine dacă ar căpăta sens de la sine. Dar nu ni s-a dat asta. Trebuie să treacă prin noi. Trece prin cei cu care vorbim şi-i atingem, oraşele prin care mergem, amintirile lor acumulate, vorbele pe care le spunem, tot atâta haos pe capul nostru cât e şi sens. Trebuie interpretat.

— Ce trebuie interpretat?

— Asta!

S-a uitat în jur şi a făcut un gest circular cu mâna.

— Asta e ceea ce e. Şi tu eşti ca un prunc la sânul mamei şi refuzi laptele. Întrebi ce e laptele, când ceea ce-ţi doreşti e hrana. Altfel nu poţi să creşti! Trezeşte-te! E aici, în faţa ta.

Am privit împrejur. Mă simţeam ameţit.

— Mi s-a cam pus pata pe chelneriţă. Ştiu că sunt băut…

— Asta e. Acum vorbeşti în sfârşit cu sens! Suge la ţâţă dacă ţi se oferă.

— Acum tu vorbeşti pe limba mea. Mulţumesc, îţi mulţumesc din inimă. Simt că vorbesc numai cu idioţi toată ziua, că aud numai zgomot. Aşa a fost şi cu Andreea – doar un bâzâit care tot creştea, înfricoşător. Dar când vorbesc cu tine, e ca şi cum… Ritzi, la fel, sunt momente când vorbeşte cu mult sens şi mă miră tot timpul pentru că, sincer, cred că sunt ca Teo, încuiat în ideile mele despre cum ar trebui să fie o persoană. Şi pe

Emil ar trebui să-l urăsc, dar nu-l urăsc. Încă îl iubesc şi ştiu de ce. Mă pălmuieşte. Aţipesc şi el îmi trage o palmă. Nu ştiu dacă pot să scriu ceva pentru el. Poate e un moment dintr-ăla. Rimbaud l-a avut la şapteşpe ani. Gogol nu şi-a terminat niciodată *Suflete moarte*. Hemingway l-a avut o vreme şi pe urmă nu l-a mai avut şi la sfârşit s-a… – ah!

— Nu-ţi bate capul, Vali.

Îşi băuse cafeaua. Şi-a dat pe gât coniacul. A arătat înspre sticla mea goală de bere.

— Nu, vreau să beau ce bei şi tu.

Victor a cerut două coniace.

— Dar îmi bat capul. Sunt agitat. E şi din cauza banilor. Deşi nu numai.

— E nevoia de a crea sens. E ca dorinţa sexuală. Gândeşte-te la ea ca la o durere plăcută.

— Păi să ştii că ajung şi acolo. Sunt gata să-mi dau drumul.

— Suferinţa ajunge la un punct de unde se transformă în vindecare.

— Aşa, zi cu predica, frate!

— După ce rătăceşti multă vreme într-un peisaj amorf, groaza sau scârba din tine se încarcă, se acumulează, ca energia electrică, şi cere descărcare. Ne zbatem în viaţa asta şi cerem descărcare în alta.

— Asta e!

— Impunerea ordinii creative e acea descărcare. Şi pentru o vreme eşti îndrăgostit de ceea ce ai făcut, te mulţumeşte, o cântăreşti, o priveşti din toate unghiurile, o retrăieşti. E luna de miere. Pe urmă te plictiseşti. E trecut, ai terminat cu el. E doar o doză, un obiect printre atâtea alte obiecte moarte. Şi începi să te uiţi în jur, dorindu-ţi dorinţa, te uiţi în jur după ceva care să-ţi atragă privirea. În punctul ăsta eşti tu acum.

Au venit coniacele. Doamne, fata aia era posedată de ceva extraordinar. Exista o scânteie în ea. Parcă nu mai văzusem ochi verzi niciodată. Oare nu era în spate o cameră unde să o am, pe o masă de stejar, între lumânări, cât timp ea m-ar fi privit cu ochii ei verzi, zâmbind, în cele din urmă, cu toată înţelegerea? Unde era religia care mi-ar fi permis asta?

— Victor. Victor? De ce nu publici. Nu, nu asta e întrebarea. Nu te simţi singur? Ai bani, un bârlog bun, eşti mai deştept decât toţi pe care-i ştiu şi probabil că pe sub cămaşă arăţi ca unul dintre tipii aia de pe coperta *GQ*…

— Vali, termină!

— Îmi pare rău că te stânjeneşte ce-ţi spun şi nu-mi place să întreb. Vreau să zic, ştiu că nu eşti călugăr şi eşti foarte discret în legătură cu viaţa ta personală dar… Mă întreb, n-ai vrut niciodată să laşi pe cineva în viaţa ta? E din cauza jobului, pentru că vezi mereu oameni încălcându-şi contractele? De ce să laşi pe cineva să-ţi strice ordinea vieţii tale. Despre asta e vorba?

Au dispărut şi coniacele. Victor a zâmbit şi şi-a pus paharul jos. Şi-a ridicat iphone-ul şi s-a uitat la ceas.

Dracu’ să mă ia, viaţa merita trăită – când încă mai existau oameni ca Victor, Emil, Ritzi şi Dia. Oameni pe care nu reuşeai să-i cuprinzi cu toată mintea, nici în cele mai inspirate zile.

— Nu e vorba de asta, Vali, deşi faci ca intimitatea să pară ceva invaziv. Cred că aşa o vezi şi cred că aşa ar trebui să o consideri pentru tine, dar nu şi pentru mine. Ceea ce văd eu de obicei sunt oameni care îşi caută fericirea în alţi oameni. Şi odată ce o găsesc, se duce toată în partea cealaltă. Încep să caute fericirea singurătăţii şi libertatea de-acolo, din nimic. E un drum care duce la dezamăgire şi eu îl scurtez. Îmi plac

oamenii, însă nu-i încarc cu nevoia mea de fericire definitivă. Mi-ar plăcea să vorbim mai mult…

S-a ridicat şi şi-a strâns lucrurile.

— Vali, lasă-mă să-ţi dau un împrumut, cât să te descurci pe moment…

L-am refuzat. Nu voiam bani. Dar a strecurat o bancnotă, una mare, sub farfurioară, cât să plătească băuturile, cică, şi ne-a scutit pe amândoi de alte discuţii.

— Sunt sigur că la Ritzi e bine, dar dacă ai chef de altceva, mă suni, da?

— Da, Victor. Trebuie să pleci acum?

— Aş prefera să rămân aici şi să beau coniac. Nu ţi se pare că oraşul ăsta începe să arate mai bine? Adică o să arate mai bine, după ce termină străzile astea. Bine, ai grijă de tine.

Şi a plecat. Umbrele s-au întors în grabă prin lumina soarelui.

M-am gândit la ziua aia de iarnă şi la confuziile care îmi îndreptaseră paşii spre el.

Dispoziţiile astea vin şi se duc fără nici o explicaţie. Dar pe cea de acum voiam s-o exploatez. Mă simţeam de parcă fusesem binecuvântat de Victor. Mi-am terminat coniacul, am salutat-o pe fata cu ochi verzi şi am ieşit în stradă, până la unul dintre acele magazine ciudate care supravieţuiseră între atâtea baruri – genul de prăvălie unde se vând alcool, snackuri şi ciocolată şi, într-un soi de alcov, sunt dispuse spre vânzare rochii de mireasă sau materiale de construcţii – şi am cumpărat un carneţel, un pix şi un săpun. M-am dus apoi pe Covaci, unde Ritzi se pregătea să deschidă. Barul lui n-avea un program real. Uşa era deschisă, dar înainte să-şi primească eventualii clienţi, trebuia să treacă printr-un ritual. Era somnoros, îşi bea cafeaua şi mi-a făcut semn să-mi torn o

carafă de vin. Veneam şi plecam de acolo cu destulă regularitate cât să nu mai fie nevoie să-mi vorbească de fiecare dată. Am scos săpunul din ambalaj şi l-am pus pe chiuveta din baie. Nu mai aveam mult şi aş fi început să curăţ toaletele. Am ieşit, m-am aşezat la masa dinspre stradă şi am început să scriu în lumina naturală şi să beau vin. Acelaşi vin pe care l-am adus cu Teo din satul nostru, cu puţin timp înainte să moară tata. În prima oră, Ritzi le-a spus tuturor clienţilor care voiau să intre că e închis. Am început cu ceea ce observasem pe străzi, pe urmă cu tot ce mi se întâmplase în ultima vreme şi am pornit de acolo. Sensul şi ordinea le-am lăsat pentru mai târziu, simţeam că avusesem dreptate când i-am zis lui Emil că dacă un om se plimbă o singură zi printr-un oraş şi observă, are destul material pentru o viaţă întreagă. Alte fantezii au intrat în peisaj şi scriam din ce în ce mai repede, din disperare mai mult, decât din inspiraţie, doar să umplu foile. Aveam în cap destul cât pentru o duzină de povestiri – problema era să le sortez, să le dezvolt şi să hotărăsc dacă ar fi bune pentru o carte, pentru scenă sau pentru film. Mi-am dat seama deodată de logica demisiei de la televiziune – n-ar fi trebuit să mă bag în aşa ceva de la început, nu în starea în care mă aflam, mă pierduse numai, ca atâtea altele. Eram o creatură care trebuia să construiască sens şi mă înfometasem de sens până aproape de malnutriţie. M-am gândit şi la un rol pentru Tia Marinescu şi am notat câteva idei. Din cine ştie ce motiv, am asociat-o cu Dia. Semănau, cum observase şi Emil. Scriam cu imaginea Diei în minte. Avea un fel de putere asupra mea de ani de zile. Acum îmi venise mie rândul să o exploatez.

Când mi-am ridicat privirea şi am reluat contactul cu mediul, ameţit de scris şi băutură, am văzut că se întunecase. Locul era plin. Oamenii râdeau şi vorbeau tare. M-am dus la Ritzi la tejghea şi i-am strigat pe deasupra rumorii:

— Ritz, cum ţi se pare începutul ăsta? – *Mai târziu au fost şi dintre cei care m-au acuzat că mi-am hipnotizat prietenul, că l-am păcălit şi i-am luat soţia. Dar adevărul e că doar mă jucam şi n-am făcut nimic cu intenţie.*

– Sună ca un început.

— Da.

— Dia a fost pe aici mai devreme, te căuta.

— Pe bune?

— Nu.

A râs. Am râs şi eu, dar mai puţin.

— Ştii, nu cred că are numărul meu.

— Nu eşti pe Facefuck?

— Nu. Tu?

— Când am ajuns să am o mie de prieteni, m-am oprit. Era ca un grup de cimpanzei care o iau razna într-un magazin de jucării. Desfăceau toate cutiile, apăsau pe toate butoanele, se împuşcau cu pistoale de jucărie. Sau aşa ceva. Mai vrei un vin?

— Cred că o să fac o plimbare.

— Ne vedem mai târziu.

Abia când am ieşit afară, în liniştea relativă a străzii, mi-am dat seama ce gălăgie fusese înăuntru. M-am învârtit fără ţintă prin centrul vechi, până când am ajuns într-un punct unde se sfârşea abrupt, unde oraşul fusese nivelat şi reconstruit. Am stat acolo, la graniţă. În spate aveam ceea ce supravieţuise. În faţă, ceea ce fusese distrus.

Inima oraşului fusese demolată – străzile, casele, bisericile, mănăstirile, sinagogile. Fiecare urmă şi amintire a oraşului fusese ştearsă şi îngropată în noroi de camioane şi buldozere. Nu trecuseră nici douăzeci de ani de atunci. O altă civilizaţie s-a ridicat deasupra celei pe care

ciocanele demolatoare o văzuseră ultimele, una de malluri, neoane, fast-food şi ecrane gigantice.

Îmi petrecusem toată amiaza mâzgălind, alimentat numai de vin roşu şi alune, construind o fantezie extravagantă. Pe aleile oraşului vechi am avut o epifanie instantee a florilor bunătăţii umane spărgând crăpăturile cimentului. Dar peisajul din faţa mea – viteză, oţel şi beton, şi nici un refugiu, nici un loc de odihnă pentru ochi, nimic nu înflorea.

Traficul urla pe străzile uriaşe. Cei care se închiseseră, cu un pic de avere, în oţel, îi lăsau în urmă pe ceilalţi. Sfidătoare, o maşină a urcat pe fâşia pietonală din intersecţie, forţându-i pe trecători să se dea înapoi şi a parcat acolo. Un fel de-a le transmite confraţilor cetăţeni că sunt nişte fraieri pentru obedienţa lor faţă de reguli. Invidia celorlalţi dă banilor savoare, iar maşinile sunt cel mai eficient mod de a o provoca. Suntem puşi în relaţie unii cu alţii prin aceste spectacole de teatru în aer liber. Teatru, însă un teatru care se întinde peste zile, una după alta, fără nici o încheiere. Şi care i-ar putea fi încheierea? O revoluţie care i-ar face pe bogaţi să sufere şi să le dea cerşetorilor şansa să se ridice? Dar n-am mai avut aşa ceva?

Soluţia era să cumpăr o maşină.

M-am alăturat mulţimii la trecerea de pietoni. Semaforul şi-a schimbat culoarea. Am luat-o grăbiţi înainte, grupurile împrăştiate s-au coagulat în mici rânduri, ca nişte oi separate de turmă, iar traficul şi-a reluat imediat cursul, mugind lângă călcâiele lor.

Am traversat parcul mort, unde zgomotul maşinilor acoperea păsările din copaci.

Am înaintat pe bulevardul imens şi în faţă mi-a apărut Casa Poporului.

Pierdută într-un spaţiu prea mare, pe un deal artificial, în spatele gardurilor şi poliţiştilor, cu tunelul ei subteran, cu holurile ei vaste şi

goale, candelabrele şi vopseaua aurie, cu încăperi pe care n-ar fi reuşit să le umple niciodată oricâţi parlamentari, deşi ei se străduiesc – iată creaţia pentru care întreg oraşul fusese distrus. Şi acum în casa nebunului se instalase, firesc, parlamentul.

Aici era visul ultim al dictatorului şi mausoleul său. Aici era cândva un bătrân care îşi privea mormântul, înspăimântat de minciunile sale şi acţionând din disperare. Putea vorbi, cum pot vorbi bătrânii, dar oricât de încurcate îi erau ideile, oricât de rudimentare, oricât de lipsite de sens, sălile teatrelor erau pline de spectatori care se ridicau şi aplaudau, iar el e bolnav de îndoială. Ceva trebuie făcut, îşi spune, la întoarcerea în capitală după moartea mamei sale. Trupul ei e depus pe prispa de lemn a casei, mama sa, care l-a născut, o ţărancă, şi pe piept are un crucifix. Instinctiv, simte nevoia să-şi facă o cruce. Dar n-are voie. O cameră de televiziune îl filmează. El e conducătorul, garantul raiului pe pământ şi nu se poate să-i dezamăgească pe oamenii săi.

Ca o catedrală în miezul junglei africane. Conducătorul îşi are alături generalii în uniforme, episcopul cu coroana lui solemnă pe cap şi şefii statelor vecine în vizită. Drumurile capitalei sunt îngropate sub praf, oamenii umblă desculţi, mlaştinile colcăie de malarie, copiii plâng pentru că mamele lor au sânii sterpi. Dar conducătorul pretinde că nu e aşa. Nu vede şi nu aude. Armatele de înfricoşaţi stau la cozi să-i execute visele. E un teatru la care prezenţa spectatorilor e obligatorie. Nimănui nu-i e permis să rămână pe dinafară şi să râdă. Poeţii îşi au şi ei vieţile lor de vis şi ţin ceremonii la care îşi dau unii altora premii. Filozofii îl traduc pe Heidegger cu mare acurateţe. Ani la rând, oriunde s-ar fi dus conducătorul, spectacolul era aranjat. La congresele partidului, discursurile îi sunt aplaudate de foci dresate. Se plimbă în maşina lui prin oraş şi înaintea sa se desfac mulţimile, steagurile şi panourile colorate.

Când se duce la ţară, ţărani prosperi îmbrăcaţi în costume populare dansează pentru el. Îi arată cirezile, pâinile, fructele şi mierea. Şi dacă totul e aşa, dacă nu există lacrimi, dacă suferinţa a fost eradicată din ţară, dacă fiecare muncitor e împlinit prin munca sa, atunci de ce nu s-ar mişca naţiunea ca sclavii înaintea faraonului unei ere de ciment şi oţel să dărâme un oraş vechi şi să ridice un altul?

De ce să nu fie declarată această fericire, pentru eternitate, într-un monument dedicat Poporului?

Dacă au dat din cap aprobator când le-ai spus că istoria suferinţei pe Pământ s-a terminat, nu e greu să-i urci în macarale şi buldozere.

Jos, la nivelul solului, pe unde mergeam, asfaltul, praful şi fumul otrăvit al oraşului adevărat negau toată acea grandoare. Un mutilat cerşea la semafor. Corporatişti stresaţi coborau grăbiţi în staţia de metrou. În vârful unei clădiri, un afiş gigantic făcea reclamă la un tratament pentru hemoroizi şi fisuri anale. Meniuri de fast-food. Măturători de stradă. Care-şi făceau treaba superficial, dacă te uitai mai de aproape. Asfaltul întunecat, pătat de timp. Totul protestând că e prea vast şi prost făcut pentru ca bieţii oameni să ştie ce să facă, cum să-l păstreze sau să-l stăpânească. Arăta ca unul dintre acele tablouri de secol XIX, pictate de englezi şi francezi în Orientul Mijlociu, cu băştinaşi care şi-au ridicat colibele murdare şi bazarele haotice pe ruinele palatelor antice romane sau greceşti, pe forumuri şi agore, între pilaştrii şi arcadele unde viaţa cotidiană se încăpăţânează să meargă mai departe.

Acestea sunt gânduri pe care de obicei le alung. Îmi place mai mult veselia, decât contemplarea nebuniei şi a ruinei. Dar încercam să mă ţin aproape de ceva real, la nivelul solului, în amănuntele murdare, în mijlocul oamenilor, numai aici îl puteam găsi.

M-am oprit la un bar să-mi mai notez câteva gânduri, înainte ca ele să mă părăsească. Putea fi oricare bar, identic cu celelalte. Un investitor se hotărâse să deschidă un bar, asta era tot. Chelnerul era îmbrăcat formal, cu papion, şi m-a salutat mohorât, iar muzica era prea zgomotoasă, probabil ca să descurajeze clienţii. Dar şi lumea de afară era zgomotoasă. Nimic din ce vedeai pe marele bulevard nu-ţi liniştea inima. Dacă autostrada dinspre nord spre sud, dinspre Romană spre Unirii, era o fisură în inima oraşului, noul bulevard şi împrejurimile Casei Poporului, de la est la vest, erau chiar moartea oraşului. Pur şi simplu o gaură – cu Casa Poporului în centru.

Am băut o bere şi am scris cam o oră. Când am ieşit, străzile întunecate se liniştiseră şi am luat-o înspre Casa Poporului. Era luminată de neoane fosforescente şi semăna, în sfârşit, puţin, cu palatul care ar fi trebuit să fie. În jurul ei se roteau păsări albe, roiau în jurul clădirii ca musculiţele în jurul focului, strălucind în aura de lumină. Erau, ştiam asta, pescăruşi. Îi mai văzusem şi de aproape. Şi mă întrebasem ce caută pescăruşii în acest oraş neînvecinat cu marea. Ştiam că şi pe Dunăre trăiesc pescăruşii, dar Dunărea e la 50-60 de kilometri distanţă.

Am ajuns la capătul bulevardului, deschis către un semicerc pustiu şi încă un drum larg, înainte de Casa Poporului şi dealul ei artificial, şi am privit păsările de acolo. Lumina atrăgea insectele şi spectacolul era vizibil numai în zilele calde, când erau mai multe insecte, dar nu credeam că pescăruşii mâncau insecte. Poate clădirea era atât de mare încât pe parcursul zilei se încălzea, iar noaptea emana căldură, creând curente de aer verticale, cu care se jucau păsările. Asta era – clădirea era atât de mare, că producea jeturi de aer, cum se întâmplă în zonele stâncoase ale munţilor. Îmi tot veneau gânduri despre acel loc. Pentru păsări, era doar o chestie enormă, o parte din natură. Şi mi-am amintit de Teo şi dorinţa lui

de a străbate un peisaj natural şi de a lăsa totul în urmă – să ajungă într-un loc care rămăsese aşa cum era, diferit de vacarmul fără odihnă al oraşului, idei peste idei luptându-se înnebunite. Atâtea lucruri îmi veniseră în minte, toate deodată, când priveam păsările, fâşii albe în cerul înnoptat, în uriaşa inimă frântă a oraşului. Mi-am amintit de seara în care i-am spus lui Teo că nimic din ce-l înconjoară nu e tocmai real, nu în felul în care credem noi, că suntem liberi în orice clipă să rămânem sau să plecăm. Şi cum am intrat apoi în bucătărie, nerăbdător să ies la o plimbare, să scap dintre pereţii ăia, iar acolo trei femei mă priveau, aşteptând să vorbesc.

Dacă arta înseamnă – cum spunea Emil – să ai puterea de a-ţi proiecta creaţiile, pentru a-i face pe ceilalţi să observe, pentru a-i scoate din inerţie, atunci ceea ce vedeam în faţa mea era o operă de artă. Era o operă de artă foarte proastă. Dar judecata mea estetică mă făcea doar un critic printre alţii, unul care a venit după ce faptul s-a consumat. Şi faptele vin întruna.

Sub un felinar, am început să recitesc ce scrisesem în bar. Acoperisem câteva pagini cu scris rapid, beat, mâzgălit. Făcusem schimbări, ştersesem – cuvinte şi paragrafe întregi se încălecau unele pe altele, paginile păreau cârpite – şi propoziţiile individuale se întreţeseau din ameţeala de semne ilizibile, cum iese cerul senin din spatele unui nor spart. Când am ajuns la final, mi-am dat seama că am nevoie de un titlu. Am scos capacul de la pix şi am scris cu litere mari deasupra: CREAŢIE.

Partea a II-a

Dar e ceva diferit la acest vis.
Tot ce e crud şi inconştient
sub iluzia lumii prezente,
tot ce nu dispare odată cu trezirea în moarte.

Rămâne,
şi trebuie interpretat.

Jalal al-Din

TĂIAT LA:

Exterior. Zi. Un bărbat, un ţigan, stă în poarta casei sale şi se uită în stradă. E transpirat, a tăiat lemne pentru cuptor şi acum caută pe cineva să-l tapeze de o ţigară. E nebărbierit, îmbrăcat în maiou şi pantaloni scurţi, cu şlapi în picioare. E o după-amiază fierbinte, strada e liniştită. O stradă dintr-un şir de străzi liniştite de case. La fiecare capăt al străzii şi peste drum sunt apartamente cu zece etaje.

Primii doi care trec îi spun că n-au ţigări. Un al treilea, un bărbat care-şi plimbă câinele, fumează.

Ţiganul se sprijină relaxat de stâlpul porţii, priveşte în direcţia opusă, apoi cere o ţigară, ca din senin, când bărbatul trece pe lângă el.

ŢIGANUL: Ai o ţigară, şefu'?

Primeşte o ţigară.

ŢIGANUL: Şefu', ai şi un foc?

În timp ce i se aprinde ţigara, câinele, un boxer, îşi înfige botul în prohabul ţiganului.

VALI: Miki, scoate-ţi botul de-acolo!

Pe prohabul ţiganului rămâne o pată mare şi umedă. Tânărul trage de lesă ca să-şi împiedice câinele.

VALI: Bine că nu muşcă.

ŢIGANUL (*vesel, privindu-şi ţigara şi pufăind*): Un câine frumos.

VALI: Numai probleme îmi face. Uite-acolo.

Bărbatul arată spre partea din spate a blocului, în ferestrele căruia străluceşte soarele. Ţiganul dă din cap aprobator.

VALI: Acolo stau. Într-o garsonieră. E o crimă să ţii aşa un animal într-un spaţiu ca ăla. E păcat şi cu un câine mic, dar cu unul aşa mare… Şi sunt foarte nervoşi. Încrucişare selectivă. Îi termină rău de tot. După cum vezi, ăsta nu respiră bine. Băleşte tot timpul şi tremură. Uneori se pişă pe podea, nu se poate abţine când e prea emoţionat.

Dacă o să continue să vorbească, o să-i ceară încă o ţigară sau două înainte să plece.

VALI: Îi vezi coada?

ŢIGANUL: Nu.

VALI: N-are coadă. I-au tăiat-o când era pui. Acum, când e vesel, trebuie să dea din tot fundul ca să se exprime.

ŢIGANUL: De ce i-au tăiat-o?

VALI: Nu ştiu. Nu-i al meu. L-am moştenit de la un prieten, un fel de prieten. S-a cărat prietenul ăsta, s-a dus să ia aer curat. A uitat de câine.

Asta e partea tristă la orice divorţ, câinele are de suferit.

ŢIGANUL: Dar e un animal frumos.

VALI: N-ai mai crede asta dacă te-ai trezi cu el peste tine în timp ce-ţi zgâlţâi femeia. Şi nu suportă să-l închid în hol. Latră şi zgârie uşa. Îi place să se uite la mine şi femeia mea, mă sperie. Îl vezi cum se încruntă? Ţi-ar plăcea să se încrunte aşa la tine când îţi faci de cap? Ţi-ar cam tăia cheful. Ea e obişnuită, dar pe mine tot mă sperie. Mai ales că e câinele prietenului meu. Şi nevasta lui.

ŢIGANUL: Nevasta prietenului tău?

VALI: Câinele lui. Nevasta lui. Apartamentul lui. S-a dus în Italia. Sunt oameni care nu mai stau de vorbă cu mine pentru că au impresia că am pus totul la cale. I-am spus că viaţa lui nu e reală şi ce crezi, imediat a şi şters-o. Dacă-l vrei, e al tău. Ai mai mult spaţiu oricum, ai curtea asta. Ai copii? Ar fi înnebuniţi după el.

Ţiganul dă din cap, îşi priveşte ţigara. Nu mai zâmbeşte. Nu crede nimic din ce aude.

VALI: Fii atent, nu trebuie să-l ţii. Poţi să-l vinzi. Treaba ta. Nu vreau decât să scap de el. E boxer de rasă pură. Ştii cât costă unul de-ăsta?

Ţiganul dă din cap.

VALI: Nici eu. Vreo două sute de euro probabil. E tânăr. Ai putea să-l înmulţeşti.

Aproape şi-a terminat ţigara şi a terminat-o şi cu omul ăsta.

ŢIGANUL: Nu cumpăr nici un câine.

VALI: Dar nu-l vând. Îl dau pe degeaba.

ŢIGANUL (*aruncă chiştocul*): Nu vrei nici un ban?

VALI: Poţi să faci şi ciorbă din el, nu-mi pasă. Nu mai vreau să-l văd.

Ţiganul îi arată curtea cu o mişcare din cap. Intră pe poartă. Mai întâi ţiganul, apoi Vali şi Miki.

— Tăiaţi! strigă Emil.

Stau în spatele camerelor şi urmăresc filmarea. Poarta se deschide iar şi Gigi, care îl joacă pe ţigan, împreună cu tânărul reapar. E o rumoare continuă, cei care au mâinile libere aplaudă uşor, şi eu printre ei. Atmosfera se încălzeşte când Gigi, radios, îşi bagă mâna în pantalonii scurţi şi scoate din faţă o bucată de cârnat afumat. Îl aruncă şi câinele sare şi-l înhaţă din aer. Emil se uită în monitor la dubla pe care-am tras-o. „Da, îmi zice, arată bine.“

Ne bucurăm că am reuşit să filmăm scena la timp. Lumina e încă bună, dar la ora 4, când se redeschide strada pentru trafic, trebuie să încheiem.

Pe actorul care joacă rolul tânărului îl cheamă Ştefan. Numele personajului căruia mai sus i-am zis Vali are alt nume în film. I-am spus aşa pentru că e personajul cu care m-am identificat când am schiţat scena vara trecută, în acea după-amiază din barul lui Ritzi.

Mi s-a părut evidentă identificarea cu această versiune ficţională a mea şi cu actorul. Mi-am dat seama, însă, cât de absurd e abia când am

văzut un cadru cu noi doi stând de vorbă. Ştefan e mai înalt decât mine, poate cu vreo zece ani mai tânăr şi mult mai bine făcut. Eu stăteam uşor cocoşat. Mi-ar fi prins bine şi o tunsoare nouă. În imaginaţia mea, nu sunt un tip nearătos. Dar acolo, pe peliculă, arătam ca varianta proastă a altcuiva.

Scena ne mâncase mai mult timp decât ne aşteptaserăm. Emil voia ca starea aia leneşă de după-amiază fierbinte să se transmită printr-un singur cadru lung cu Gigi aşteptând o ţigară, aşa că povestea începe înainte să apară omul cu câinele. Singurul fel garantat în care îi puteam stârni câinelui interesul pentru prohabul lui Gigi a fost să punem ceva de mâncare acolo. Câinele e prietenos şi bine hrănit, dar botul său umed şi entuziast îl neliniştea pe Gigi, astfel că acesta a stricat dublă după dublă cu râsetele şi chiţăiturile lui. Şi de fiecare dată trebuia să-şi schimbe pantalonii. „Bine, Gigi, i-a spus Emil în cele din urmă, uitându-se la ceas, mai încercăm o dată. Dar s-ar putea să trebuiască să iau un prim-plan cu botul lui cercetându-ţi boaşele şi să-l adaug la montaj.“

Bun, deci suntem bucuroşi că am filmat scena şi bucuroşi că Gigi s-a descurcat. E primul lui rol. E un cântăreţ faimos, un cârlig bun pentru spectatori, ne place de el şi să-l înlocuim acum nu mai e o opţiune, nu mai avem timp.

Şi iată-mă din nou umăr la umăr cu Emil.

În ultima vreme mă înţeleg mai bine cu Emil şi cu proiectele lui, parcă sunt mai detaşat. Nu face mare artă. Face doar filmele pe care îl lasă lumea să le facă, ce vor finanţatorii. E un compromis cu mine, cu programul de producţie, cu numărul de ore de lumină naturală pe care le avem, cu actorii, câinele şi publicul. Eu unul n-aş suporta să dirijez un astfel de spectacol, dar pot să-i admir modul relaxat şi eficient în care conduce el lucrurile, chiar şi indiferenţa sa faţă de cei ce-l urăsc pentru că

au alte contracte decât cele pe care le-au visat, pentru că întârzie banii sau pentru că momentele lor actoriceşti de vârf nu sunt luate în seamă la montaj. Veselia şi persistenţa sunt calităţi admirabile. Mie îmi lipsesc aceste resurse şi o ştiu. Sunt prea uşor descurajabil şi sar repede de pe şine, căci nu ştiu niciodată în ce direcţie merg. Sunt sperios şi trebuie să mă descurc cu ce am.

Săptămâna trecută am jucat tenis cu Emil, după o pauză de ani de zile. Deşi a fost mereu un jucător mai bun, mă aşteptam ca îngrăşatul lui constant din ultima vreme să mai echilibreze situaţia. A intrat cu atitudine pe teren, grăsan, arătând ca un clovn în echipamentul său alb şi a început să facă nişte exerciţii ridicole, nişte întinderi însoţite de pufnituri şi horcăieli teatrale, ca şi cum ar fi avut încheieturile bolnave de artrită, apoi m-a zdrobit trei seturi la rând. Ştiam că dacă vreau să câştig trebuie să-l fac să alerge, să-l epuizez. Dar nu reuşeam. Cu lovituri ingenioase, economice, m-a făcut el pe mine să alerg dintr-o parte în alta. Sudoarea îmi îneca ochii. M-am înfuriat şi mi-am pierdut concentrarea. Lacom după puncte câştigate uşor, izbeam mingea cu putere şi o trimiteam afară.

Totul ţine de temperament.

E clar că nu toate deciziile lui Emil sunt proaste. A scos o comedie modestă din *Două camere* şi a vândut un număr rezonabil de bilete, ceea ce i-a câştigat mai multă libertate la următorul film. Acum pot să recunosc că nu toate ideile pe care eu le văzusem ca necesare pentru film erau uşor de filmat.

Am rămas pe marginea terenului după meci, cu sticlele noastre de apă, în timp ce alţi jucători, un trio de fete, se pregăteau să intre. Se pare că n-aveau de gând să-şi dea duhul acolo. Lucraseră mult la haine, la păr şi la machiaj, se balansau de pe un picior pe altul şi îşi făceau poze. Fiecare îşi

făcea câte o poză cu fiecare, cu braţul pe după umeri, zâmbind. Poze care urmau să ajungă luni dimineaţă pe Facebook şi să ţopăie de la un birou la altul în jurul lumii. Una dintre fete era foarte bine făcută, blondă oxigenată, cu părul prins într-o coadă la spate, care îi sălta şi strălucea în lumina soarelui când alerga. „O prezenţă minunată“, a spus Emil, de parcă vorbea de o actriţă. „Care-i faza cu femeile în echipament de tenis? Şi dacă iei o fată mai ştearsă şi o îmbraci în aşa ceva, se întâmplă o transformare misterioasă. Poate nu e mare mister. Femeile tinere arată în general bine când aleargă.“

A dat din cap. Apoi: „Auzi, cineva trebuie să moară în poveste şi ştiu cine“.

Am înţepenit. M-am hotărât să-mi amân furia. Ar fi fost stupid să explodez înainte să-mi prezinte ideea lui ridicolă.

În istorisirea mea, personajul principal îşi încurajează prietenul să plece din ţară, să-şi caute fericirea altundeva şi se combină cu soţia lui. Nu e ceva premeditat, dar pare aşa, ceea ce aduce o greutate asupra noii relaţii. Povestea rupturii dintre ei, întinsă pe câteva luni, e compusă dintr-o serie de incidente, în urma cărora el scapă de obiectele ei din apartament, de maşină şi în cele din urmă de câine. Tipul pare să caute o simplitate radicală. Pleacă şi ea, iar el rămâne cu o cameră goală, mai simplu de atât nu se poate. În ultima scenă îl vedem în apartamentul pustiu, mâncând ultimul borcan cu murături. O poveste simplă, cu câteva momente comice bune, povestea unui om care îşi curăţă viaţa de ataşamente şi posesii, totul sub semnul unei parabole. O parabolă care ne cere să ne punem întrebarea: ce e real? Încercasem să scriu cât de adevărat şi nepretenţios puteam. Emil voia să înece totul în sirop.

Mi-am pus racheta în husă şi i-am tras fermoarul.

Cu o vară în urmă, când am locuit practic în barul lui Ritzi, textul ăla a contat mai mult decât tot ce scrisesem până atunci. Lucram după-amiaza, Ritzi îmi aducea vin, scriam şi priveam strada şi, la un moment dat, mă îmbătam prea tare să mai pot scrie şi barul se umplea de lume. Erau vremuri frumoase. Mă străduisem atâta înainte să fac lucrurile să meargă. Acum o lăsasem baltă şi totul mergea mult mai bine. Şi Dia era şi ea prin preajmă.

— Ascultă, mi-a spus Emil, soţul e plecat într-un ashram de la poalele Himalayei, are un accident, e adus înapoi în ţară în sicriu. Înmormântarea va fi un moment magistral de concentrare. Am totul deja scris. Scena o să ne permită să adunăm la un loc toate personajele, să dăm filmului greutate şi coerenţă. Numai în moarte vedem cu adevărat greutatea relaţiilor noastre, vedem ce iubim, ce nu poate fi înlocuit. O scenă redusă, cu gust, cu dialog minimal. O să meargă.

Mai avusesem conversaţia asta, în alte forme. Cunoşteam ideile lui Emil despre cum trebuie să se termine un film.

— Manipulare ieftină, asta vrei. Ai tu ambiţia asta, să bagi cât mai mult lest emoţional. E redundant. O să strice simplitatea poveştii.

— Nu se întâmplă destule. Trebuie să se întâmple ceva.

— Fă-l mai scurt. Fă-l de o oră.

— Nu pot să distribui un film de şaizeci de minute! Şi nu pot să-l mai împănez. Tu eşti ăla care se enervează când îi dau un ritm mai lejer.

Avea dreptate; fusesem foarte strict în legătură cu lungimea cadrelor. Nu suport scenele alea în care te uiţi la un personaj cum îşi cumpără un bilet de autobuz şi aşteaptă în staţie până vine autobuzul. E vorba doar de regizori care şi-o iau la labă, pretinzând că ei nu fac Hollywood. Mi-aş fi dorit şi să fie alb-negru, dar nu s-a putut.

— M-am dat peste cap să-ţi introduc în film conversaţia cu gâsca în sticlă. Cum o vedeai tu, oamenii ar fi râs, ar fi crezut că încerci să faci o glumă. Ai putea să fii şi tu mai flexibil.

— Păi te las pe tine să-l filmezi, ce poate fi mai flexibil din partea mea?

— Ai grăit ca un artist adevărat. Nici nu mă aştept la mai puţin de la tine. Dar, ştii, în lumea reală lucrurile nu sunt întotdeauna împărţite în bune şi rele. Mai există şi bun, şi mai bun. Aşa că uite ce vreau să fac, numai să fii şi tu mai deschis la cap, mai puţin antagonist. Dacă nu te deranjează. O să filmez scena. Nu înseamnă că o şi las, dacă nu merge. Bătaia peştelui e la montaj. O vezi şi pe urmă hotărâm.

— Ştiu cum e cu montajul. Ştiu toate astea.

— E deja programată.

Inima îmi bubuia în piept şi nu de la fugăreala de pe teren. Mă holbam la cleiul uscat de pe plasă. Auzeam cum e pocnită mingea înainte şi înapoi. Se prefăcea ca vrea să-mi facă pe voie, dar, una peste alta, contractul îi permitea să schimbe cum vrea scenariul. Marile decizii erau ale lui şi eu n-aveam ce face. I-aş fi zis câteva vorbe mai amare. Dar învăţasem şi eu stilul lui de-a juca. I-am spus:

— Mă fut, e doar o poveste.

Pe filmul ăsta luam bani buni, în avans. Atâta ştiam şi eu acum despre contracte. Văru’ Victor (cum încă îi mai spun) m-a ajutat cu hârţogăria. Contractul prenupţial, cum l-a botezat.

Emil m-a bătut cu palma pe spate şi ne-am ridicat. Era timpul să mergem la duşuri şi să ne schimbăm în hainele de oraş.

— Ia uită-te acolo! mi-a spus Emil, din colţul gurii, arătându-mi spre blondă. Şi nu se referea la dosul mâinii ei.

Sunt aproape sigur că Emil o futea pe Tia Marinescu şi aş paria pe asta bazându-mă pe faptul că ea juca în rolul feminin principal. Emil a mai scăpat câteva aluzii în privinţa asta – nu se poate abţine să se laude – şi eu m-am prefăcut de minune că nu aud. În ultima vreme, însă, a fost tăcut în legătură cu aceste activităţi extracurriculare ale sale şi mi-a vorbit despre o posibilă căsătorie cu Cătălina. Mi-a cerut şi sfatul. „Ce crezi? Crezi că m-aş descurca? Crezi că aş fi un tată bun?“

— Normal că ai fi. De ce nu? Sunt bărbaţi mai răi decât tine care cresc copii. Dar dacă mama copilului ajunge să te urască, ştii, asta ar fi o problemă. Un copil are nevoie să simtă că armonia e principiul fundamental al vieţii. Trebuie să obţii asta înainte să înveţi să gândeşti. E necesar pentru un copil. O încredere de bază în existenţă.

— O credinţă de bază. Asta e. Ştii, Vali, ai dreptate. Cred că aş fi un tată excelent. Şi de ce să nu mă şi însor în cazul ăsta? Probabil îţi zici de ce, de ce să mă las dus. Dar ce mai contează, până la urmă? Totul e oricum o glumă.

— Credeam că e un contract solemn.

— Ăsta e un fel mizerabil de a vedea lumea.

În ultima vreme l-am vizitat pe Victor. Cel mai mare scriitor nedescoperit al oraşului. Deocamdată nu vrea să fie descoperit. E un om al talentului şi modestiei. Scrie seara, după ce-şi termină programul la birou. I-am spus de Emil, de gândurile lui cu însurătoarea şi copilul. „Refuz să comentez“, mi-a răspuns, „nu văd toată ziua decât divorţuri. Şi acum vor şi homosexualii căsătorie.“

Dar, altădată, Victor mi-a spus: „Dragostea e victoria vieţii asupra experienţei“.

Ieri, când tocmai terminam filmarea, în prima zi a lui Gigi, a apărut un vehicul. Arăta ca o maşină blindată, ceva ce s-ar folosi într-un ţinut aspru, unde băştinaşii plantează în pământ explozive improvizate împotriva infidelilor. Un tip uriaş a coborât, genul cărnos, dar obez, cu adidaşi gangster-chic, elaboraţi, pantaloni de trening, lanţ de aur gros peste tricou, tuns periuţă, ascunzându-şi astfel chelirea, dar dezvăluind cicatricile, cute de neanderthalian la ceafă şi ochelari de soare în stilul piloţilor de elicopter. Ăsta era echipamentul lui. Iarna poartă un parpalac lung de piele peste aceeaşi uniformă. O imagine obişnuită pe străzi. Umbla cu maşina lui scumpă şi te făcea să te întrebi ce fel de afaceri fac domnii ăştia nezâmbitori, dacă omoară oameni sau numai se dau mari. Pentru că indivizii ăştia, atât de bine împachetaţi în seriozitatea lor, au văzut aceleaşi filme. S-a întors roata; cândva actorii din filme erau îmbrăcaţi ca nişte parodii de gangsteri, acum băieţii răi se îmbracă după filme. Probabil se întâlnesc în aceleaşi magazine când ies la cumpărături.

A coborât şi şoferul, în acelaşi timp, într-o uniformă a firmei de securitate KGBS; bocanci de luptă cu şireturile legate strâns până sus, hainele negre, vesta cu multe buzunare, fermoare şi alte şmecherii. Toţi ăştia arată ca din trupele de elită antitero, înhămaţi la dispozitive high-tech şi încărcaţi de armament, dar sunt numai ţoale şi atitudine. N-au la ei decât un baston şi un spray cu piper. Îi vezi în malluri sau în faţa supermarketurilor şi majoritatea sunt obezi.

Aceşti gemeni umflaţi, unul pregătit pentru o misiune în munţii Nuristanului, celălalt în civil, s-au apropiat de Emil, care stătea aplecat deasupra monitorului. Şi-a îndreptat imediat spinarea.

— Ionel! Frate!

Frate?

Ăsta era omul cu banii.

—Hei, a strigat Emil, gesticulând înspre mine. Stăteam la câţiva metri distanţă, contemplând. Hai să-l cunoaşteţi pe scriitorul nostru!

Ionel mi-a strâns mâna tare, îndelung. Poate că m-a şi privit în ochi, dar din cauza ochelarilor n-am putut să-mi dau seama. Am dat din cap şi am spus cum mă cheamă, însă deja plecase, tras de Emil în curte, unde era Gigi. Uneori regii vin cu căciula în mână la poeţi. Gigi dădea regulat spectacole la Million Dollars Sexy Club, unde patronii de la mese se dădeau mari în faţa gagicilor şi-i băgau câte 500 de euro în buzunar.

M-am dus după ei în curte. Gigi era acum îmbrăcat în pantaloni lungi şi o cămaşă albă simplă. Se pieptănase şi bea dintr-o sticlă de apă. Ionel i-a atins cotul lui Gigi – delicat, respectuos – şi i-a şoptit ceva la ureche. Gigi i-a zâmbit graţios şi l-a măsurat din cap până în picioare. S-a înclinat uşor, a luat cartea de vizită şi Ionel i-a eliberat cotul. Fotograful a intrat în curte şi Ionel s-a plasat lângă Gigi. Nu şi-a scos ochelarii, dar şi-a umflat pieptul, şi-a înălţat bărbia şi l-a luat pe Gigi de braţ de parcă erau iubiţi, iar Gigi i-a zâmbit ca şi cum ar fi fost la o întâlnire romantică. Aparatul a făcut clic de câteva ori şi s-a oprit. Pieptul lui Ionel s-a scufundat înapoi în burdihan şi zâmbetul lui Gigi a coborât cu câteva grade. Şoferul lui Gigi a apărut la poartă, învârtind un breloc cu chei pe degetul arătător. Gigi i-a strâns mâna lui Ionel şi, după încă un rând de zâmbete oferite tuturor, şi-a făcut ieşirea.

Ne-am trezit, eu cu Emil, acceptând o invitaţie la cină, luaţi pe sus pe bancheta din spate a jeepului binefăcătorului nostru. Nu fusesem de fapt invitat personal şi nu-mi plăcea să fiu luat de pe stradă de un tip care nu mi-a vorbit şi căruia nu i-am văzut ochii. Dar Emil era încântat de idee şi eu eram un pic curios. Emil îmi povestise de o după-amiază de duminică la vila lui Ionel din afara oraşului – ah, gazonul, piscina, opulenţa! Dar cu bun-gust. Baia de lângă piscină acoperită cu ceramică Iznik! Ionel avea

trei fiice tinere şi toate erau călare pe el. Nu l-ai mai fi considerat o brută dacă l-ai fi văzut la el acasă, cu soarele strălucind pe globul burţii sale! Îi plăcea să gătească şi se pricepea la bucătăria thailandeză. Şi era şi surprinzător de cult. Ţinea pe rafturi cărţi de magicieni, precum Marquez, Rushdie şi Fluturescu… Auzisem destul.

— Mi-ai spus-o chiar tu cândva. Asta fac oamenii când au mai mulţi bani decât pot număra, îşi iau animăluţe de casă şi se implică în proiecte. Nu contează câte ţeste a spart, în curând îşi va face o fundaţie filantropică. O să sponsorizeze aripi de spital.

Fusese recent la ştiri o poveste – un poliţist parvenit, în afara programului, se dăduse în spectacol la mall şi băieţii de la KGBS l-au aranjat bine, doar să-şi arate muşchii. Poliţiştii nu s-au băgat. Mallurile şi cazinourile îi plătesc pe cei de la KGBS. Ionel îi plăteşte pe poliţişti. Dacă eşti suficient de escroc, atunci joci rolul prinţului – iar Emil era tulburat că intra în palat pentru o zi. Cred că Emil era îndrăgostit de Ionel, omul care făcea lucruri măreţe pe lume – cum fusesem şi eu îndrăgostit de Emil, pe vremea când îmi povestea romanul său.

Am ieşit pe bulevard, spre sud, către centru şi, după vreo cinci sute de metri, maşina a urcat pe trotuar la o staţie de autobuz. Cei care aşteptau s-au dat înapoi să ne lase să trecem, dar nu destul de repede pentru Rambo, care s-a proptit în claxon şi le-a strigat bărbaţilor şi femeilor, copiilor şi bătrânilor că pot să-i sugă pula, că o să-i fută în gât şi aşa mai departe. Am coborât, Rambo încă îi fixa cu privirea, eu n-aveam curaj să mă uit în ochii lor, Ionel nici nu-i băga în seamă. Jeepul era parcat pe jumătate în zona unde trebuia să oprească autobuzul şi jumătate pe trotuar.

Aşa că am fost şi mai fericit când Ionel ne-a dus la şaormeria din faţa pieţei 1 Mai, iar Rambo s-a băgat în faţă peste şoferii de taxi, gură-cască şi vagabonzii de la coadă şi a comandat patru şaorme mari de pui, cu de

toate. Ionel şi-a sprijinit coatele de masă şi s-a uitat înspre stradă, neimpresionat. Încă nu-i văzusem ochii. Emil i-a spus că filmarea merge bine, Gigi se descurcă, cu Gigi se poate lucra minunat. Ionel a dat din cap şi traficul străzii i s-a reflectat în ochelari.

Ne-am mâncat şaormele. Erau foarte bune. Trebuie să-ţi bagi capul în troacă şi să ataci genul ăsta de mâncare înainte să ţi se dezintegreze între degete. Ionel şi Rambo şi le-au halit pe ale lor din trei înghiţituri şi apoi, bălind şi clefăind, şi-au scuturat sosul de pe degete. Şi-au şters scârbiţi mâinile cu colţurile şerveţelelor, pe care le-au aruncat pe jos. S-au ridicat să plece. Eu şi Emil încă ne luptam cu mâncarea. N-aveam cum să dăm mâna cu ei. Au dispărut.

Ne-am uitat unul la altul. Era aproape amuzant.

— Uite cum s-au dus şi ultimii Medici.

— Zi ce vrei, dar ăla e tipul care-ţi plăteşte chiria.

— Ştiu. Şi-ţi mulţumesc, Emil.

— Cu plăcere, Vali.

A trecut o femeie care i-a dat fiori lui Emil.

— Trebuie să pui mâna pe ele cât încă mai poţi, Vali. N-o să fii la nesfârşit un mare iubăreţ.

Deunăzi, înaintea partidei de tenis, Emil îmi spunea de sarcina lui Cati. Era foarte fericit. Felicitări, i-am zis. „Da, a zis el, e bine de ştiut că nu trag cu gloanţe oarbe.“

Odată, când eram sub copac, la crâşma la care mergeam de obicei, posibil într-o toamnă, dar cred că era primăvara sau începutul verii, frunzele erau încă verzi, cineva a citat din Infernul:

Nel mezzo del cammin di nostra vita

mi ritrovai per una selva oscura

ché la diritta via era smarrita.

Încă nu ne cunoşteam. Mă infiltrasem în grup doar ca să fiu aproape de Emil şi să aud ce are de spus. Şi ceilalţi încercau să-l impresioneze şi se străduiau care mai de care să traducă aceste versuri despre un om pierdut la jumătatea vieţii. Eu i-am câştigat atenţia cu textul unui cântec auzit mai devreme la Radio Romantica:

Have a wife and kids in Baltimore, Jack

Went out for a drive and I never went back

Like a river that don't know where it's flowin'

Took a wrong turn and I just kept goin'…[1]

Am fost recent în cartierul ăla, lângă Foişorul de Foc, şi am făcut un ocol pe strada unde era crâşma, să văd dacă mai e. Nu mai era, dar m-am uitat peste zid şi copacul încă se afla acolo.

Da, îl iubeam. Dar n-aş putea să-l învinovăţesc pe el pentru dezamăgirea mea. Emil mă lăsase de mai multe ori baltă de-a lungul anilor, dar fusese şi răbdător, şi afectuos faţă de mine.

L-am luat în braţe, avea palmele unsuroase şi un spârc de maioneză cu usturoi pe bărbiţă. M-aş fi luat şi pe mine în braţe. Dar nimic din ce era pe lume nu părea să rămână destul cât să-l pot ţine strâns sau măcar să-mi spună în ce direcţie călătoresc.

Ne-am luat rămas-bun şi el a trecut strada, privind în dreapta şi în stânga, tăind-o de-a dreptul prin trafic, prin vuietul claxoanelor. Pe trotuarul celălalt a oprit un taxi şi a luat-o către centru, spre casă.

S-a terminat pentru ziua de azi. S-a dat drumul la trafic, şoferii conduc mai încet ca să vadă ce se întâmplă, pentru că un platou de filmare în deconstrucţie e unul dintre acele lucruri, ca accidentele sau nebunii, la care oamenii se holbează. N-am băgat de seamă când a plecat Ştefan, geamănul meu chipeş, dar a dispărut. S-a mai întâmplat şi înainte. Când nu joacă, îşi pune ochelarii şi se pierde în decor, te uiţi după el şi ia-l de unde nu-i. Vine şi maşina după Emil şi Gigi – regizorul îşi escortează vedeta – şi ne strângem mâinile, ne spune la revedere, până a doua zi. Se urcă în maşină şi pleacă.

O iau spre est, către bulevardul principal, cu umbra întinsă înaintea mea, arătând ora două. Vreau să intru la supermarket să fac nişte cumpărături.

Mâine e o zi importantă de filmare şi aş vrea să asist. E scena în care protagonistul îi povesteşte aventurile sale ţiganului. Conversaţia le e întreruptă de întoarcerea acasă a soţiei slabe şi prea tinere. Intră în curte îmbrăcată în uniforma de măturătoare a unei companii de salubritate. Ţiganul, simţind că s-ar putea să se aleagă cu un câine scump, o trimite după bere. Deci, zice ţiganul, ţi-ai hipnotizat prietenul, l-ai păcălit şi i-ai luat nevasta. Nu, spune bărbatul, doar mă prosteam, n-am pus nimic la cale. Tot ce voiam să-i spun atunci e că suntem liberi. Şi că nu prea înţelegem mare lucru din asta. Nu suntem animale, să acţionăm din instinct. Trăim într-un oraş, noi l-am construit, dar nu-l putem explica, până şi viaţa sa naturală ne e străină. Ciorile, de exemplu. Cum adică ciorile? întreabă ţiganul, ridicându-se în picioare. În fiecare seară, spune bărbatul, le vezi zburând în stoluri, la apus. Şi toate se duc în aceeaşi direcţie. Ziua se împrăştie pe deasupra oraşului, dar noaptea se întorc panicate la locul lor de dormit. Într-un parc, presupun. Cred că în Cişmigiu. Pentru că Cişmigiul a fost dintotdeauna acolo şi oraşul a crescut

în jurul său. Dar de fapt nu ştiu cum stau lucrurile şi nimeni nu poate să-mi spună.

Asta spune, şi altele. Filmul e aproape de final şi el a reuşit să-şi deposedeze femeia pe care o iubeşte de căsnicia ei, de obiectele din apartament, de maşină şi, în această scenă, de câine. Se va duce acasă şi va inventa o poveste despre ce i s-a întâmplat câinelui. La urmă, se despart. Fiecare pleacă, singur, spre viitorul său, oricare ar fi ăla.

Ce mă interesa pe mine era cum să traduc în fapte această idee radicală de puritate a personajului, de claritate şi simplitate. Voiam să arăt unde duce asta în lumea reală. Pentru acest gen de oameni, nu e nimic de făcut decât să plece în pustie şi să-şi găsească o peşteră în care să se ascundă. Ideea sa despre dragoste e prea rarefiată pentru lumea problemelor.

Şi oricum, ceea ce voiam să spun se va pierde, sunt sigur, în toată ciorba asta. Cred că un sicriu se va întoarce acasă. O să-şi îngroape prietenul, soţul încornorat, în ploaie. De ce nu? Regizorul mi-a făcut destule favoruri, după cum m-a înştiinţat, filmând chestia aia cu gâsca.

N-o fi exact ce voiam să spun, dar poate merge, din greşeală, ca o poveste, cumva. O să se mănânce popcorn. Cineva o să plângă cu lacrimi adevărate.

N-o numesc artă. E descurcăreală.

Am un acoperiş deasupra capului şi mâncare în frigider.

Mă opresc la supermarket. Cumpăr pâine şi îngheţată, brânză, vin, măsline şi mere, ardei şi peşte. Oamenii au ieşit de la serviciu şi culoarele magazinului sunt aglomerate, iar cozile la casă lungi. Timpul încetineşte şi cei cu joburi proaste, cei cu probleme la coloană, cei cu căsnicii nefericite încep să simtă că lumea e prost alcătuită. N-am nici o problemă de felul ăsta, dar cum stau la coadă în Mega Image, şerpuind printre

culoarele strâmte, în timp ce o bătrână îmi loveşte picioarele cu coşul, încep să simt că am făcut o greşeală mică, dar crucială, de calcul, că mi s-a urcat oraşul la cap, şi îmi atrag singur atenţia să fiu mai atent data viitoare. Am văzut oameni extenuaţi de oboseală în câmp, am făcut şi eu în copilărie astfel de munci. Acum îi privesc pe oameni extenuându-se în supermarketuri, unde mâncarea e deja procesată, feliată şi împachetată, şi ştiu că alţi oameni s-au extenuat în fabrici ca s-o facă aşa.

Afară, muncitorii oraşului încearcă să ajungă acasă. Strada mea e ultima dintre străzile mai mici înainte de intersecţia a două bulevarde, iar la intersecţie traficul e deja intens.

De câte ori îmi apare înaintea ochilor, mi se pare o dementă, cu toţi oamenii ăia închişi în maşinării, prizonieri ai furiei lor, luptându-se unii cu alţii pentru spaţiu. Stârnesc în mine un fel de ură, iraţionalitatea urii, frustrarea acumulată, cum se încurcă unii în alţii, râvnind la destinaţiile lor, fiecare pornit să-i obstrucţioneze pe ceilalţi.

Văd toate astea doar printr-un efort de imaginaţie. Numai ficţionalizând detaliile mă apropii cât de cât de adevărul lor. Uită-te la ăsta, cum înjură după parbriz, cum se lasă cu totul pe claxon, sufocat de gulerul cămăşii. N-are nici treizeci de ani, e deja chel şi obez, cu arterele înfundate. Trebuie să răzbată până la capătul intersecţiei şi, după ce o să treacă, vor fi şi alte intersecţii, alţi oameni care o să încerce să-i taie faţa, şi în cele din urmă o să-şi caute un loc de parcare şi ăla o să fie pe trotuar. Mama lui e în spital, tocmai a ieşit din operaţie, la ea se duce el acum, cu flori în portbagaj. Dar femeia aia care vorbeşte la telefon? Cineva îi datorează bani, nu-i poate da înapoi şi, deşi ea n-are nevoie de bani acum, e furioasă. O doare spinarea, o dor picioarele, chinuite de pantofii de birou. Vrea să ajungă acasă şi să-i dea jos, să facă o baie, să se aşeze la televizor, să uite de scârba asta de lume pentru câteva ore. Sau tânărul ăla,

două maşini mai spate; a investit într-o mică afacere care nu merge şi e îngrijorat, dar a cunoscut recent o fată, se gândeşte că ea s-ar putea să-l placă, se văd diseară şi dacă ar putea să treacă de trafic, să ajungă acasă, să facă un duş şi să se schimbe, probabil n-o să întârzie la întâlnire.

Oho, eu mi-am avut şansa! Eram scenarist la *Zi după zi*! Şi am pierdut-o.

Am traversat aleile cu trafic coagulat şi am intrat pe strada mea, lăsând în urmă urletul orelor de vârf al bulevardului. Intrarea în blocul meu e peste drum de cartierul de case şi din acest motiv e relativ liniştită. De la etajul opt am o privelişte frumoasă, văd pe deasupra acoperişurilor şi simt că am un cer deschis în faţă. Când personajul din film arată către acel bloc şi spune, acolo locuiesc eu, arată spre apartamentul meu. Când căutau locaţii de filmare, ştiam că e un apartament gol şi am aflat cu cine trebuie să vorbesc. A fost doar o coincidenţă.

De obicei nu veneam la filmări, nu că m-ar fi descurajat Emil, dar de când stăteam în balcon acum câteva zile şi am văzut jos ce se întâmplă, a trebuit să cobor. Era ciudat să văd povestea reconstituită sub ochii mei. Să văd toate lucrurile care pe mine m-au lăsat perplex concretizându-se în jocul actorilor.

Facem poveşti – scene, situaţii şi imagini, cele mai literare şi cele vulgare – elaborând, pe marginea perplexităţii, note de subsol referitoare la însăşi existenţa ei. Poveştile ne oferă o rezolvare, una mai degrabă estetică decât raţională, confuzia în care ne aflăm devine inteligibilă. Treziţi de mister ca de o alarmă, stăm în lumină pentru un scurt moment, mintea mai limpede ca niciodată, apoi ne scufundăm înapoi în vieţile noastre, unde toate semnele sunt defecte.

Îmi amintesc când m-am culcat prima oară cu Dia, cum ne-am târât pe saltele, cum mi-am frecat pula de faţa ei, i-am lins sucurile pizdei, toată

pantomima intimităţii. Aşa cum jucăm o pantomimă a reţinerii când ne păstrăm hainele pe noi, compensăm când ni le dăm jos, căutăm feluri noi de a ne dezvălui pe noi înşine. Nu e nimic de dezvăluit, e doar dorinţa de a dezvălui pusă în act, e dorinţa ca goliciunea să exprime adevărul. Şi-mi amintesc bucuria pe care am avut-o, după tot ce ne-a ţinut în frâu, obligaţiile prieteniei şi ale promisiunilor – reţelele oraşului şi contractele sale se dizolvaseră. Eram oneşti, într-un fel, unul înaintea celuilalt, după atâţia ani de compromisuri şi minciuni.

Răsucesc cheia în broască şi înainte să deschid aud păcănitul lăbuţelor pe parchet. Miki îmi iese în întâmpinare. Mă las pe vine şi-i transmit că sentimentul e reciproc. Dia apare din bucătărie.

Îmi amintesc că am fost surprins de atâtea lucruri la ea. Mi se păruse dintotdeauna modestă şi o femeie cu gust, după rochiile pe care le purta, după postura ei dreaptă, puritatea privirii ei, dar i-am simţit dintotdeauna şi perversitatea, şi minciunile. Când se dezbrăca, piercing-ul dezmăţat din buric îmi făcea plăcere, la fel şi tatuajul, simbolul chinezesc din acea zonă unde pielea burţii devine şold şi devine pizda ei. Am întrebat-o ce înseamnă şi mi-a spus că e simbolul focului. Altădată mi-a spus că înseamnă schimbare. Dar pentru că are informaţia la mâna a doua, s-ar putea să nu fie nici una dintre ele. Semnul ăla îl văd când îngenunchez înaintea deltei. În prima noapte ne-am futut până la inconştienţă, ploua şi după aceea, când am vrut să deschid gura şi să spun ceva, orice aş fi spus părea stupid, nebunesc sau incomplet, aşa că am tăcut.

— Nu-l lăsa să facă asta. Nu, nu încerca să mă săruţi. Du-te şi spală-te pe faţă.

Fac ce mi se spune. Întotdeauna în aceeaşi ordine. Când ajung acasă, Miki mă ia în primire.

— Cum a mers filmarea? Ţi-ai amintit să cumperi ardei?

I-am spus că am luat ardei şi vin, pâine, peşte şi îngheţată de ciocolată. Ea tocmai a picat de la lucru şi Miki ţopăie în jur, cerând atenţie.

— Mai bine ies să plimb bestia.

Într-o vreme credeam că omul a domesticit câinele şi l-a ţinut prizonier, dar acum ştiu că s-a insinuat singur, a stat o vreme pe lângă focul de tabără, noaptea, atras de mirosul de carne arsă, s-a târât din ce în ce mai aproape, până l-a păcălit pe om să-i fie protector. Câinii ştiu cum să se arate prietenoşi, cum să fie supuşi, cum să pară trişti. Pe scurt, ştiu cum să-şi obţină o cină gratis. În îngrijirea medicală a unui câine obişnuit din Europa se bagă mai mulţi bani decât în cea a unei fiinţe umane sub-sahariene. Atât de mult îi iubim pe cei de lângă noi care se pricep să mimeze dragostea. Uite cum ne aplecăm, cei dintre noi care sunt buni cetăţeni, şi le strângem căcatul de pe trotuar.

Şi aşa deci, Miki mă plimbă prin cartier.

Când trecem de punctul unde celălalt Miki, numit de fapt Otto, şi-a jucat scena, mă opreşte şi investighează. Amuşină intens şi îşi ridică un picior. E fix ca mine, vrea să-şi pună semnătura pe lume. Miki era probabil prin preajmă când omul peşterilor şi-a trântit palma vopsită pe peretele casei sale.

Sigur, încă mai cred că e greşit să ţii un câine într-un apartament, dar ce pot să fac? Suntem unul prizonierul celuilalt. Şi s-a obişnuit în oraş. E mai bine adaptat decât mine. N-a cunoscut niciodată altceva. N-a crescut printre copaci şi câmpii, ca mine. Iar Teo, care s-a născut şi el pentru spaţiile deschise, nu se mai întoarce. E încă în Italia şi rămâne acolo. Are un job şi o femeie. Se pare că – am aflat-o de la Dia, ea vorbeşte cu el frecvent şi destul de prietenos – o cunoştea pe femeia din Italia dinainte să plece.

Dia mi-a dat o dată telefonul, când tocmai ne mutaserăm în locul nou, şoptindu-mi: „Vrea să vorbească cu tine!“. Nu mai vorbiserăm de la plecarea sa. Şi nu credeam că avem ce vorbi.

— Deci. Vali. Am auzit că te-ai aranjat.

Putea fi vorba de multe. Că aveam iar bani, că aveam un loc nou unde să stau, că îi luasem soţia sau toate. Fusese vesel sau agresiv, nu mi-am dat seama. Cum stăteam acolo, încruntat, nu-mi dădeam seama dacă vocea lui era confuză sau telefonul era de vină.

— Nu sunt încă sigur. Uneori aşa pare. Cred că mă descurc.

A urmat o pauză lungă şi sigur nu era din cauza telefonului. Genul de pauză pe care o fac beţivii când se scufundă în emoţionalitatea lor şi pierd frecvenţele pe care sunt ceilalţi din jur.

— Da, am continuat, ca să schimb subiectul, şi Ritzi e bine. Au pavat străzile acolo, la el. E ocupat până peste cap şi îi iese banul. A cunoscut o fată, aşa mai punk, care cântă la violoncel. Vor să plece în Nepal împreună.

S-a trezit din stupoare, ca şi cum n-auzise nimic:

— Ce mai face *câinele* meu?

Glumea?

Nu părea să glumească. Îi era cu adevărat dor de Miki.

Păi, să-l fut, cu tot cu câinele lui!

Scrisesem o scenă în care personajul principal îşi transformă câinele în mici (înlocuită mai târziu de scena cu ţiganul) şi era cât pe ce să-i spun lui Teo versiunea asta. Aşa ar fi avut ce să-mi reproşeze şi am fi putut încheia pe tonul amar pe care-l căuta de la început. Dar am zis:

— Bine, Teo, ţi-o dau pe Dia. Trebuie să plec.

De atunci n-am mai vorbit cu el.

Povestea cu renovarea turnului de piatră din Toscana nu era adevărată. Nu, e undeva într-un orăşel industrial lângă Milano şi face programare software. Cred că Dia a inventat prima variantă pe loc, în seara aia când am băut împreună, să evite explicaţiile despre ea şi Teo, despre cealaltă femeie, despre orice. Dia avea şi ea o afacere încâlcită cu un coleg de la universitate. Bineînţeles, nu cunosc detaliile şi ar fi nedemn din partea mea să insist, în plus, n-aş fi obţinut mare lucru. De ce s-o forţez să îndulcească adevărul?

Interesant, însă, este gradul în care propria mea situaţie m-a împins să proiectez fantezii asupra altora. Aveam tot felul de idei bizare. Îmi imaginasem că acel *koan* pe care i-l povestisem lui Teo l-a pus pe drumuri. Îmi imaginasem că schimbasem ceva în lume, că am creat o ruptură prin puterea voinţei şi că viaţa mea se împărţea între înainte şi după. Astfel de momente îi întorc pe oameni spre religie, le dau impresia că au renăscut sau aşteaptă în orice clipă să fie salvaţi. Dar cele mai multe fantezii le-am avut cu Dia. Şi nu vorbesc numai despre fantezii sexuale, ci despre o viziune magică a viitorului – acum că terminasem cu Teo, puteam să o am, dacă aş fi fost destul de lipsit de scrupule. Ignoram, desigur, faptul că Dia are trucurile ei, că are viaţa ei ascunsă, una provenită din vis şi imaginaţie, care e sortată şi interpretată din mers, pe măsură ce se întâmplă.

Ce-mi spun aceste reverii despre mine e că am o viziune exagerată a puterii mele.

Şi uite-mă acum, plimbat de câine.

Mă întorc în apartament şi îi dau drumul lui Miki din lesă. Se postează într-un colţ. Dia taie ardei în bucătărie. Scot vinul din frigider şi ne torn fiecăruia câte un pahar.

Pe atunci, vara trecută, îmi imaginam că am mintea clară, ca şi cum aş fi observat lumea pentru prima dată, eliberat în sfârşit de ataşamente. Ce mi se pare evident acum e că eram lovit şi obosit, îngrijorat că nu am o casă şi un serviciu. Problemele esenţiale ale hranei şi adăpostului. Şi abia vedeam ce fac, deşi eram treaz, aşa cum uit ce fac când dorm.

Îmbătrânind, sunt din ce în ce mai sătul de oraşul ăsta şi totuşi nu pot să concep un plan de plecare. Cred că e ceva fundamental greşit, ceva ce nu poate fi reparat. Te epuizează, omoară din faşă orice plan de schimbare.

Dar cred că există şi un soi de armonie sub toate impresiile astea instabile şi că datoria noastră e să o percepem. Şi că există o cărare dreaptă pe care să mergi şi un fel drept de a trăi, unul compatibil cu tine. Şi credinţa asta e o idee sacră. E ideea sacrului, de fapt.

Îmi iau paharul, mă duc în balcon şi contemplu oraşul de sus. Văd Casa Poporului undeva la distanţă, vagă şi neimpresionantă – e foarte departe.

Ciorile îşi încep drumul de seară, drumul de întoarcere spre locul lor misterios. Se aşază din când în când, în grupuri mici, pe acoperişuri, pe crengi şi pe cabluri şi, cuprinse de câte un val de panică, zboară toate deodată. Întunericul e din ce în ce mai gros şi ele din ce în ce mai neliniştite şi dispersate, până când, în cele din urmă, nu mai e nici una şi s-a terminat pe ziua de azi.

Ne-am văzut vieţile, în întregime, dinaintea noastră, şi le recunoaştem în fiecare zi pe măsură ce înaintăm în ele. De fapt, am văzut mai multe versiuni. Suntem de multe ori laşi, deraiem de pe drumul nostru prestabilit, fugim de oboseală şi confuzie şi ajungem prizonieri ai versiunilor noastre adumbrite, suferind. Dar sunt momente când versiunea noastră adevărată ne cheamă. Asta am aflat în prima noapte în care m-am

culcat cu Dia, după ce s-a consumat actul, ascultând epuizat ploaia. Că putem s-o luăm de la început şi să avem o viaţă mai adevărată, că aşchiile de meschinărie din ochii noştri nu sunt decât obstrucţionări ale viziunii reale.

Ca toate viziunile pure, şi aceasta a pălit şi a devenit obscură. Dar mă ţin de ea. Trebuie să crezi în aşa ceva dacă vrei să ai vreo şansă.

Frate, l-au întrebat pe nebun, ce cauţi, orb de beat, în rătăcirea ta, la ora asta din noapte?

Dacă aş fi ştiut, răspunde el, eram de mult acasă.

Mă cheamă să mâncăm. Mă ridic şi mă duc lângă ea, la masă.

1. „Jack, aveam copii şi nevastă în Baltimore, / am ieşit la o plimbare şi am luat-o la picior / Ca un râu care nu ştie unde se varsă, / sunt pe drum şi m-am îndepărtat de casă…“ – versurile unui cântec al lui Bruce Springsteen, „Hungry Heart“ (n. t.).